

**Eduskunnan
pankkivaltuuston
kertomus
2023**

Helsinki 2024

K 19/2024 vp

**EDUSKUNNAN
PANKKIVALTUUSTON KERTOMUS
2023**

*

Eduskunnalle

Helsinki 2024

ISSN 1796-9794 (verkkojulkaisu)

Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus

2023

Sisällys

Alkusanat	3
Osa 1. Suomen Pankki kertomusvuonna	4
1.1 Suomen Pankin tehtävät, pankkivaltuuston asema ja kokoonpano sekä Suomen Pankin hallinto	4
Suomen Pankin tehtävät ja pankkivaltuuston asema	4
Pankkivaltuuston kokoonpano kertomusvuonna	4
Suomen Pankin hallinto	5
1.2 Euroopan keskuspankin rahapolitiikka ja toimintaympäristö	7
Rahapolitiikan tavoitteet ja työkalut	7
Makrotaloudellinen toimintaympäristö	7
Rahapolitiikan viritys vuonna 2023	10
1.3 Suomen Pankin toiminta kertomusvuonna	11
Rahapolitiikan valmistelu ja toteuttaminen	11
Rahoitusvakaus	12
Varallisuuden hallinta	13
Raha ja maksaminen	15
Muu toiminta	16
1.4 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita	17
Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2023 ja tilintarkastus	17
Tuloksen ja taseen vahvistaminen ja tulosta koskevat toimenpiteet	19
Muita käsiteltyjä asioita	19
Osa 2. Finanssivalvonta kertomusvuonna	20
2.1 Finanssivalvonnan tehtävät, pankkivaltuuston asema ja Finanssivalvonnan hallinto	20
Finanssivalvonnan tehtävät ja pankkivaltuuston asema	20
Finanssivalvonnan hallinto	20
2.2 Finanssivalvonnan toiminta kertomusvuonna	21
Finanssivalvonnan vuoden 2023 tavoitteet ja niiden toteutuminen	21
Arvio valvonnan muutoksista ja valvontamaksuista 2024	23
2.3 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita ja esittämiä arvioita	24
Pankkivaltuuston arvio edellisestä kertomusvuodesta ja Finanssivalvonnan toimet sen johdosta	24
Muita käsiteltyjä asioita	27
Pankkivaltuuston arvio Finanssivalvonnan toiminnasta kertomusvuonna	28
Osa 3. Erityisteemat	29
Suomen Pankin rahapoliittiset arvopaperiostot päättymässä	29
Rahapolitiikan välittyminen Suomessa ja euroalueella	39
Suomen kiinteistömarkkinoiden tilanne vuonna 2023	42
Eurojärjestelmän digieurohanke yleiseurooppalaisen maksamisen edistämässä	47
Liite 1. Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2023	50

Alkusanat

Keskuspankin tärkein tehtävä on hintavakauden ylläpitäminen. Eurojärjestelmän tavoitteena on pitää vuonna 2021 uudistetun strategian mukaisesti euroalueen inflaatio 2 prosentissa keskipitkällä aikavälillä. Vuoden 2023 alussa inflaatio oli merkittävästi tavoitetta nopeampaa, minkä vuoksi rahapoliittiset päätökset keskittyivät inflaation hillitsemiseen.

Euroopan keskuspankki (EKP) on kiristänyt rahapolitiikkaa etenkin nostamalla ohjauskorkoja ja supistamalla tasettaan. Ohjauskorkoja nostettiin vuoden 2023 aikana kuusi kertaa yhteensä 2 prosenttiyksiköllä. Vuoden 2023 aikana EKP:n keskeisin ohjauskorko eli talletuskorko nousi 2,00 prosentista 4,00 prosenttiin.

Inflaatio hidastui tammikuun 8,6 prosentista joulukuun 2,9 prosenttiin energia hintojen laskun, rahapolitiikan kiristyksen ja kysynnän vaimenemisen vuoksi. Pitkän aikavälin inflaatio-odotukset ovat pysyneet lähellä EKP:n 2 prosentin inflaatiotavoitetta.

EKP hillitsi vuonna 2023 inflaatiota koronnostojen lisäksi myös pienentämällä tasettaan. Eurojärjestelmän tase supistui vuoden 2023 aikana noin 1 000 mrd. euroa eli noin 7 000 mrd. euroon sekä rahapoliittisten arvopapereiden että kohdennettujen luottojen erääntymisten kautta. Suomen Pankin taseessa rahapolitiikkaan liittyvät velkakirjaomistukset pienenivät 96 mrd. eurosta 90 mrd. euroon

Taseen supistumisesta huolimatta osto-ohjelmilla ja luotto-operaatioilla luotu likviditeetti näkyy edelleen Suomen Pankin taseen vastattavaa-puolella keskuspankkitalletuksina. Eurojärjestelmä päättää liikepankkien keskuspankkitalletuksille maksettavan koron rahapoliittisin perustein. Korkojen muutokset vaikuttavat välittömästi Suomen Pankin korkokustannuksiin. Rahapoliittiset saatavat ovat sen sijaan pääosin kiinteäkorkoisia. Näin ollen talletuksille maksettavan koron nosto heikentää Suomen Pankin korkokatetta.

Tämän taseen rakenteellisen korkoriskin seurauksena Suomen Pankin vuoden 2023 toiminnallinen tulos oli negatiivinen. Vuoden 2023 lopun tilanteessa vallitsevien korko-odotusten perusteella toiminnallinen tulos pysyy myös lähivuosina negatiivisena. Suomen Pankin aikaisempina vuosina tekemät varaukset kuitenkin kattavat tappiot siten, että pääomitarvetta ei nykyisten korko-odotusten toteutuessa ole.

Tämä kertomus on Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu pankkivaltuuston vuosittainen kertomus eduskunnalle. Kertomus perustuu osin Suomen Pankin vuosikertomukseen ja Finanssivalvonnan toimintakertomukseen sekä Finanssivalvonnan johtokunnan pankkivaltuustolle antamaan kertomukseen.

Pankkivaltuuston kertomus eduskunnalle vuodelta 2023 sisältää erilliset osat Suomen Pankin toiminnasta ja hallinnosta (osa 1) sekä Finanssivalvonnan toiminnasta ja hallinnosta (osa 2) kertomusvuoden kuluessa. Kertomuksen kolmas osa sisältää neljä erityisteemoihin keskittyvää Suomen Pankin asiantuntijoiden valmistelemaa kirjoitusta. Kertomusta on edelliseen vuoteen verrattuna tiivistetty, jotta sen keskeiset osat tavoittaisivat lukijan entistä paremmin.

Kertomuksen tilastoluvut perustuvat maaliskuussa 2024 käytettävissä olleisiin tietoihin.

Osa 1. Suomen Pankki kertomusvuonna

Tässä osassa kuvataan Suomen Pankin toimintaa sekä euroalueen rahapolitiikkaa ja sen toteutusta kertomusvuonna. Kuvauksen painopiste on pankkivaltuuston toiminnassa ja sen toiminnan kannalta keskeisissä asioissa. Yksityiskohtaisemmin Suomen Pankin toimintaa kertomusvuonna on kuvattu verkkojulkaisussa *Suomen Pankin vuosikertomus 2023*.¹

1.1 Suomen Pankin tehtävät, pankkivaltuuston asema ja kokoonpano sekä Suomen Pankin hallinto

Suomen Pankin tehtävät ja pankkivaltuuston asema

Suomen Pankki on julkisoikeudellinen laitos, joka toimii eduskunnan takuulla ja hoidossa. Suomen Pankin asema on määritelty perustuslaissa. Pankin toimintaa säätelevät Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussääntö ja laki Suomen Pankista.

Kansallisena keskuspankkina ja osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää (EKPJ) Suomen Pankin ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintavakautta. Sen tehtävänä on osallistua rahapolitiikan valmisteluun ja toteuttaa EKP:n neuvoston määrittelemää rahapolitiikkaa. Suomen Pankin tehtävänä on myös edistää maksu- ja rahoitusjärjestelmän vakautta ja tehokkuutta sekä luoda edellytyksiä vakaalle talouskasvulle ja hyvälle työllisyydelle. Lisäksi Suomen Pankin tehtäviin kuuluvat operatiiviset keskuspankkitehtävät, kuten pankkien maksuliikkeen hoitaminen sekä käteisrahan saatavuudesta ja aitoudesta huolehtiminen. Suomen Pankki huolehtii myös EKP:n toiminnan kannalta tarpeellisten tilastojen laatimisesta ja julkaisemisesta.

Suomen Pankkia valvoo eduskunnan valitsema yhdeksänjäseninen pankkivaltuusto. Pankkivaltuuston tehtävät jakautuvat kolmeen osa-alueeseen: valvontaan, keskeisiin hallintotehtäviin ja muihin tehtäviin. Pankkivaltuusto antaa eduskunnalle vuosittain kertomuksen Suomen Pankin toiminnasta ja hallinnosta sekä käsittelemistään tärkeimmistä asioista. Lisäksi pankkivaltuusto voi tarvittaessa antaa kertomuksia rahapolitiikan toteuttamisesta ja muusta Suomen Pankin toiminnasta.

Pankkivaltuuston kokoonpano kertomusvuonna

Pankkivaltuutettuina toimivat kertomusvuoden 2023 alkaessa seuraavat kansanedustajat:

Holopainen, Mari

Jokinen, Kalle

Kankaanniemi, Toimi

Kiviranta, Esko

Lindtman, Antti

Mustajärvi, Markus

Orpo, Petteri

Viitanen, Pia

Vähämäki, Ville

Puheenjohtajana toimi *Antti Lindtman* ja varapuheenjohtajana *Toimi Kankaanniemi*. Työjaoston kolmantena jäsenenä toimi *Petteri Orpo* ja lisäjäsenenä *Esko Kiviranta*.

¹ Ks. <https://vuosikertomus.suomenpankki.fi/>.

Eduskunta toimitti 28.6.2023 pankkivaltuutettujen vaalin ja valitsi eduskunnan pankkivaltuutetuiksi seuraavat edustajat:

Heikkinen, Janne

Marttinen, Matias

Zyskowicz, Ben

Puisto, Sakari

Reijonen, Minna

Vähämäki, Ville

Kiuru, Krista

Lindtman, Antti

Kulmuni, Katri

Pankkivaltuusto järjestäytyi kokouksessaan 30.6.2023 ja valitsi puheenjohtajakseen *Antti Lindtmanin* ja varapuheenjohtajaksi *Matias Marttisen*. Työjaoston kolmanneksi jäseneksi valittiin *Ville Vähämäki* ja lisäjäseneksi *Katri Kulmuni*.

Pankkivaltuuston sihteerinä toimivat kauppatieteiden tohtori *Kimmo Virolainen* (pois lukien ajanjakso 23.9.2023–30.1.2024) sekä oikeustieteen maisteri *Anne Hedman*. Kimmo Virolaisen toimiessa vs. johtokunnan jäsenenä 23.9.2023–30.1.2024 hänen tilalla pankkivaltuuston sihteerinä toimi kauppatieteiden maisteri *Mika Pösö*.

Pankkivaltuuston neuvonantajana toimi valtiotieteiden tohtori *Roope Uusitalo*.

Suomen Pankin hallinto

Suomen Pankkia johtaa johtokunta, johon kuuluu puheenjohtaja eli pankin pääjohtaja ja kaksi muuta jäsentä. Johtokunta huolehtii Suomen Pankille kuuluvien tehtävien hoitamisesta ja pankin hallinnosta, jollei laissa ole toisin säädetty. Suomen Pankissa on seuraavat osastot: rahapolitiikka- ja tutkimusosasto, rahoitusmarkkina- ja tilasto-osasto, markkinaoperaatiot-osasto, maksujärjestelmä-osasto, johdon sihteeristö, hallinto-osasto ja tietohallinto-osasto sekä sisäinen tarkastus. Suomen Pankin vision mukaan Suomen Pankki on vaikuttava ja arvostettu keskuspankki, joka ylläpitää hinta- ja rahoitusvakautta kaikissa olosuhteissa päämääränään kansalaisten hyvinvointi. Vuoden 2023 lopussa Suomen Pankissa työskenteli 378 henkilöä.

Johtokunnan puheenjohtajana toimii *Olli Rehn* ja varapuheenjohtajana *Marja Nykänen*. Johtokunnan kolmas jäsen on *Tuomas Välimäki*. Tuomas Välimäen ensimmäinen kausi Suomen Pankin johtokunnan jäsenenä päättyi 11.7.2023. Pankkivaltuusto nimitti 24.3.2023 Tuomas Välimäen Suomen Pankin johtokunnan jäsenen virkaan uudeksi 12.7.2023 alkavaksi viiden vuoden toimikaudeksi.

Johtokunnan sihteerinä toimii johdon sihteeristön osastopäällikkö *Elisa Newby*.

Johtokunnan työnjaon mukaisesti vastuualueet olivat seuraavat:

Johtokunnan puheenjohtaja Olli Rehn

- rahapolitiikan valmistelu
- kotimaan talouspoliittinen vaikuttaminen

- ulkoinen viestintä
- kansainväliset asiat
- sisäinen tarkastus

Johtokunnan varapuheenjohtaja Marja Nykänen

- rahoitusmarkkinakysymykset
- makrovakauseräpolitiikka
- tilastot
- lakiasiat
- talous- ja henkilöstöhallinto
- turvallisuus- ja kiinteistöasiat
- sijoitustoiminnan ja rahapolitiikan riskien valvonta
- rahoitusvakauseräprosessi
- eläkerahaston johtoryhmän toiminta

Johtokunnan jäsen Tuomas Välimäki

- rahapolitiikan toimeenpano
- rahoitusvarallisuuden sijoittaminen
- maksujärjestelmät ja rahahuolto
- tietohallinto
- digitaalisen euron kehitys
- tutkimustoiminta ja nousevien talouksien tutkimuslaitos (BOFIT)

Johtokunnan jäsenillä oli muun muassa seuraavat viranhoitoon liittyvät jäsenyydet:

Johtokunnan puheenjohtaja Olli Rehn

- Euroopan keskuspankin neuvosto ja yleisneuvosto, jäsen
- Euroopan järjestelmäriskikomitea (ESRB, European Systemic Risk Board), jäsen
- Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF, International Monetary Fund) hallintoneuvosto, jäsen

Johtokunnan varapuheenjohtaja Marja Nykänen

- Euroopan unionin talous- ja rahoituskomitea (EFC, Economic and Financial Committee), jäsen
- Finanssivalvonnan johtokunta, puheenjohtaja

Johtokunnan jäsen Tuomas Välimäki

- Euroopan keskuspankin neuvosto ja yleisneuvosto, pääjohtajan varajäsen

Lisäksi johtokunnan jäsenillä oli muita sivutoimia ja luottamustehtäviä, jotka pankkivaltuusto on Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 17 §:n nojalla hyväksynyt.

Johtokunnan puheenjohtaja Olli Rehn oli pankkivaltuuston hänelle myöntämällä virkavapaalla 23.9.2023–30.1.2024. Tuona aikana johtokunnan puheenjohtajan tehtävää hoiti johtokunnan varapuheenjohtaja Marja Nykänen. Pankkivaltuuston päättämän johtokunnan jäsenten sijaistusjärjestelyn mukaisesti Rehnin virkavapaan ajan vs. johtokunnan jäsenenä toimi johtokunnan neuvonantaja Kimmo Virolainen. Rehn nimitti Tuomas Välimäen sijaisekseen EKP:n neuvoston jäseneksi.

1.2 Euroopan keskuspankin rahapolitiikka ja toimintaympäristö

Rahapolitiikan tavoitteet ja työkalut

Euroopan keskuspankin ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. EKP:n neuvoston omaksuman määritelmän mukaan tämä tarkoittaa, että kuluttajahintojen vuotuisen nousun tulisi olla keskimäärin 2 % keskipitkällä aikavälillä. EKP voi toimillaan tukea myös muita EU:n talouspolitiikan tavoitteita, kunhan hintavakaus ei vaarannu. Näihin tavoitteisiin kuuluvat muun muassa tasapainoinen talouskasvu, hyvä työllisyyskehitys ja ilmastonmuutoksen torjunta.

EKP:n rahapolitiikan keskeisen vaikutuskanavan muodostavat reaalikorot. Reaalikorolla tarkoitetaan nimelliskoron ja odotetun inflaation erotusta. Keskuspankki vaikuttaa lyhyisiin reaalkorkoihin ensisijaisesti päättämällä ohjauksoroistaan, jotka määrittävät pankkien saaman keskuspankkirahoituksen hinnan. Reaalikorot vaikuttavat yritysten investointipäätöksiin, kotitalouksien kulutuspäätöksiin ja kokonaistaloudelliseen kehitykseen.

Eurojärjestelmä toteuttaa EKP:n neuvoston määrittelemää rahapolitiikkaa operatiivisen ohjausjärjestelmän avulla. Järjestelmän keskeisimpiä osia ovat markkinaoperaatiot, maksuvalmiusjärjestelmä ja vähimmäisvarantojärjestelmä. Ohjausjärjestelmän avulla vaikutetaan pankkijärjestelmässä olevan likviditeetin määrään ja lyhytaikaisten markkinakorkojen tasoon. Likviditeettiä lisäävissä markkinaoperaatioissa vastapuolipankit voivat hakea luottoa vakuuksia vastaan, ja likviditeettiä vähentävissä operaatioissa ne voivat tehdä talletuksia keskuspankkiin. Vähimmäisvarantovelvoitteella luodaan rakenteellista likviditeetin tarvetta pankeille. Maksuvalmiusjärjestelmän yön yli -talletus ja yön yli -luotto antavat pankeille mahdollisuuden tasoittaa lyhytaikaisia likviditeetin vaihteluita.

Rahapolitiikan toimintaympäristö on vuosien 2007–2010 globaalista finanssikriisistä lähtien tarjonnut keskuspankeille uusia haasteita. Toimintaympäristön muutoksiin vastatakseen EKP on käyttänyt rahapolitiikassaan myös ns. epätavanomaisia toimia, joihin ovat kuuluneet omaisuuserien osto-ohjelmat, pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot ja pankkien keskuspankkitalletuksille maksettavan koron laskeminen negatiiviseksi. Niiden tavoitteena on ollut rahapolitiikan keventäminen, vastapuolipankkien likviditeetin turvaaminen, rahapolitiikan välittymismekanismien toiminnan varmistaminen ja rahoitusmarkkinoiden vakauden takaaminen.

Makrotaloudellinen toimintaympäristö

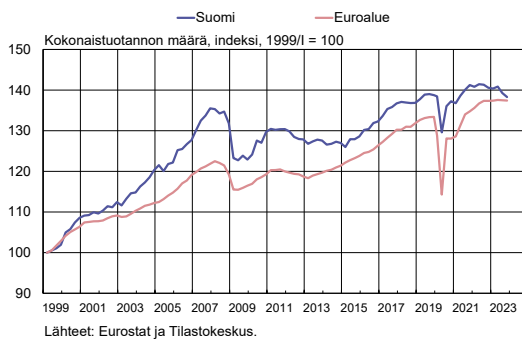
Vuonna 2023 talouden toimintaympäristössä oli suurta epävarmuutta, jota ruokkivat lukuisat toisiaan seuranneet globaalit kriisit ja geopolitiittiset jännitteet. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkui jo toista vuotta. Euroopassa energiasektorilla koettiin häiriöitä ja kustannusten nousua. Myös Gazassa Lähi-idässä syttynyt sota loi vuoden 2023 lopulla epävarmuutta. Valtioiden väliset konfliktit, kauppasodat ja poliittiset erimielisyydet aiheuttivat häiriöitä kansainvälisessä kaupassa, energiamarkkinoilla ja rahoitusmarkkinoilla. Kauppajännitteet lisäsivät myös riskiä yhä syvemmästä maailmantalouden fragmentaatiosta eli jakautumisesta kilpaileviin blokkeihin.

Lukuisat keskuspankit ympäri maailman kiristivät rahapolitiikkaansa hillitäkseen energia- ja raaka-ainemarkkinoille sekä sieltä muualle talouteen levinneitä hintapaineita. Euroalueen talouskehitys heikentyi vuoden 2023 aikana. Etenkin raskas teollisuus oli suurissa ongelmissa energian ja raaka-aineiden hintojen nousun vuoksi. Myös heikko kansainvälisen talouden, etenkin Kiinan, kehitys vaikeutti vientinäkyymiä. Kotimainenkään kysyntä ei tukenut taloutta, kun inflaatio söi kuluttajien ostovoimaa ja korkeat korot hillitsivät rakentamista ja investointeja.

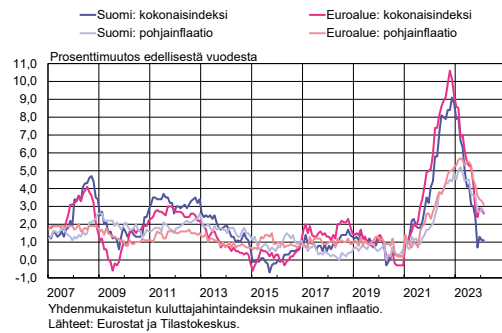
Kertomusvuoden makrotaloudellinen ja rahapoliittinen toimintaympäristö sekä euroalueella, eräissä Euroopan unionin maissa että Suomessa on tiivistetty kuvioihin 1–10. BKT:n määrä kasvoi vuonna 2023 euroalueella 0,5 %. Suomen talous ajautui taantumaan BKT:n supistuessa 1,0 % edellisestä vuodesta (kuvio 1). Alkuvuonna 2023 inflaatio oli euroalueella vielä 8,6 prosentin vuosivauhdissa, mutta hidastui tasaisesti pitkin vuotta. Rahapolitiikan kiristyminen vähensi kysyntää ja hillitsi hintapaineita. Myös energian hintakehityksen tasaantumisella oli suuri rooli siinä, että inflaatio oli joulukuussa 2023 enää 2,9 % (kuvio 2). Koko vuoden 2023 inflaatio oli 5,4 %.

Sekä EKP:n rahapolitiittiset korot että markkinakorot nousivat rahapolitiikan kiristämisen vuoksi vuoden kolmannelle neljännekselle asti (kuvio 3). Markkinakoroissa nähtiin jo pientä laskua loppuvuodesta sijoittajien ennakoissa korkosyklin kääntymistä. Myös valtionlainojen korot nousivat tarkasteluvuonna (kuvio 4). Vanhojen osakeasuntojen hinnat laskivat Suomessa kesäkuun 2022 ja joulukuun 2023 välillä eniten sitten 1990-alun talous- ja pankkikriisin, noin 10 prosentilla (kuvio 5). Asunnot halpenivat varsinkin pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa. Asuntolainakanta supistui Suomessa ensimmäistä kertaa pitkään aikaan vuonna 2023 (kuvio 6). Uusien asuntolainojen korot nousivat sekä euroalueella että Suomessa markkinakorkojen vanavedessä ja alkoivat loppuvuodesta hienoisesti laskea (kuvio 7). Yrityslainakannan kasvu oli erittäin hidasta ja piristyi hieman loppuvuodesta (kuvio 8). Sekä yrityslainakannan keskimääräiset korot (kuvio 9) että uusien yrityslainojen korot nousivat vuonna 2023 (kuvio 10).

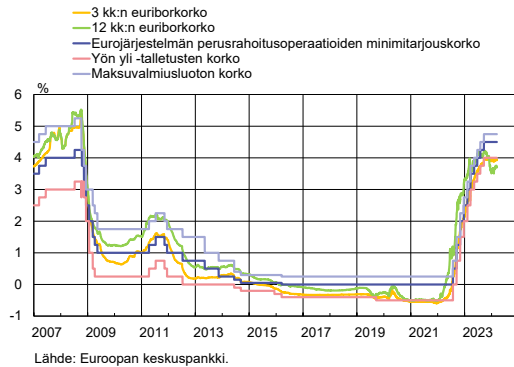
Kuvio 1. Kokonaistuotanto

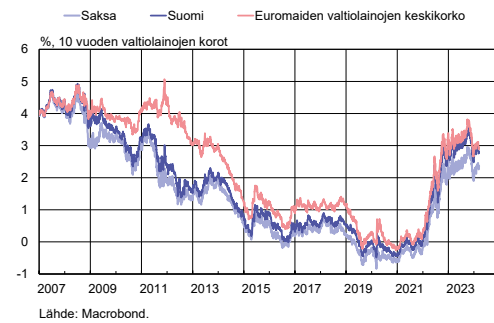
Kuvio 2. Inflaatio

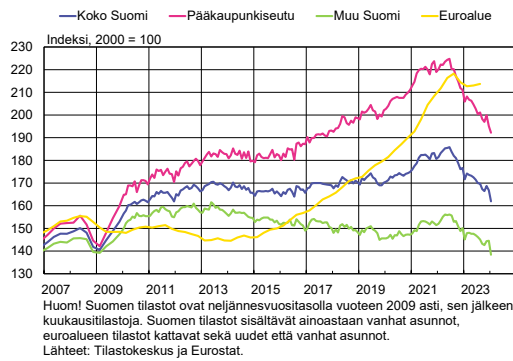
Kuvio 3. Rahapolitiittiset korot

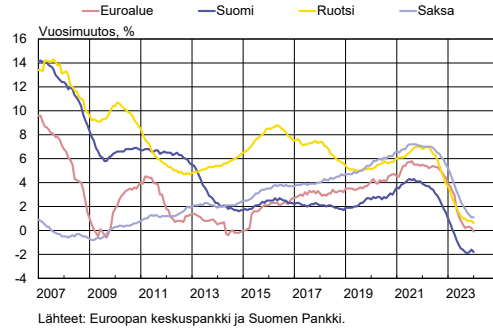
Kuvio 4. 10 vuoden valtionlainan korko

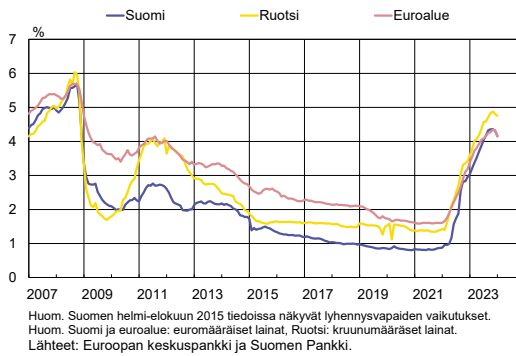
Kuvio 5. Asuntojen hinnat Suomessa ja euroalueella

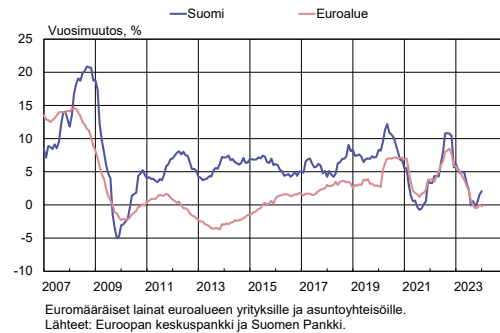
Kuvio 6. Asuntolainakannan vuotuinen muutos

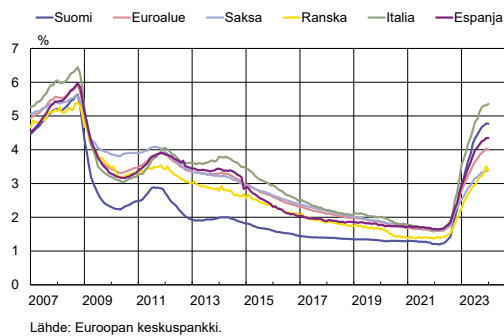
Kuvio 7. Uusien asuntolainojen korko

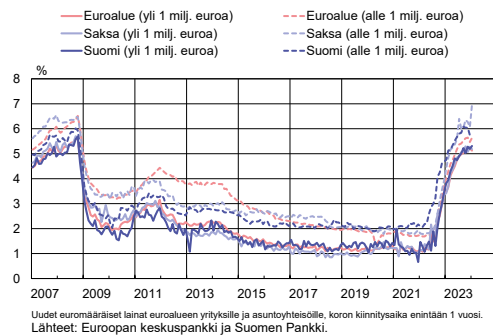
Kuvio 8. Yrityslainakannan vuotuinen muutos

Kuvio 9. Yrityslainakannan korko

Kuvio 10. Uusien yrityslainojen korko

Rahapolitiikan viritys vuonna 2023

Vuoden 2023 alussa inflaatio oli merkittävästi 2 prosentin tavoitetta nopeampaa, minkä vuoksi EKP:n neuvosto kiristi vuoden aikana rahapolitiikkaa useaan otteeseen etenkin korkoja nostamalla sekä osto-ohjelmia ja rahoitusoperaatioita supistamalla. Inflaatio hidastui tammikuun 8,6 prosentista joulukuun 2,9 prosenttiin energian hintojen laskun, rahapolitiikan kiristyksen ja kysynnän vaimenemisen vuoksi. Pitkän aikavälin inflaatio-odotukset ovat pysyneet lähellä EKP:n 2 prosentin inflaatiotavoitetta.

Ohjauuskorkoja nostettiin vuoden 2023 aikana kuusi kertaa ja yhteensä 2 prosenttiyksiköllä. Helmi- ja maaliskuussa EKP:n neuvosto päätti 0,5 prosenttiyksikön suuruisista koronnostoista. Pienempiä 0,25 prosenttiyksikön suuruisia nostoja EKP teki touko-, kesä-, heinä- ja syyskuussa. Loppuvuoden kokouksissa eli loka- ja joulukuussa ohjauuskorot pidettiin ennallaan. Vuoden 2023 aikana EKP:n keskeisin ohjauuskorko eli talletuskorko nousi 2,00 prosentista 4,00 prosenttiin. Perusrahoitusoperaatioiden korko nousi 2,50 prosentista 4,50 prosenttiin ja maksuvalmiusluoton korko 2,75 prosentista 4,75 prosenttiin.

EKP:n talletuskoron nostot välittyivät rahamarkkinoille nopeasti ja täysimääräisesti. Neuvosto edesauttoi välittymistä päättämällä helmikuussa 2023 laskea rahapolitiikan ulkopuolisten talletusten korkoa. Heinäkuussa päätettiin laskea vähimmäisvarannoille maksettava korko nolnaan prosenttiin rahapolitiikan tehokkuuden parantamiseksi.

EKP hillitsi vuonna 2023 inflaatiota koronnostojen lisäksi myös pienentämällä tasettaan arvopapereiden uudelleensijoitusten vähentämisen ja rahoitusoperaatioiden erääntymisten avulla. Tätä rahapolitiikan määrällistä kiristämistä toteutettiin passiivisesti eli supistamalla tasetta sitä mukaa, kun pidempiaikaiset kohdennetut rahoitusoperaatiot (TLTRO, targeted longer-term refinancing operations) erääntyivät ja rahapoliittisiin osto-ohjelmiin ostettuja velkakirjoja erääntyi eikä niitä sijoitettu täysimääräisesti uudelleen.

Omaisuserien osto-ohjelmassa (APP, asset purchase programme) hankittujen omaisuserien takaisin maksettavan pääoman uudelleensijoituksia jatkettiin täysimääräisesti helmikuun 2023 loppuun saakka. EKP aloitti ennakkoilmoituksensa mukaisesti maaliskuussa 2023 APP-ohjelmassa hankitun arvopaperisalkun pienentämisen erääntymisten kautta. Kesäkuun 2023 kokouksessa EKP:n neuvosto päätti lopettaa APP-ohjelman uudelleensijoitukset kokonaan. Eurojärjestelmän APP-omistukset pienenevät vuoden 2023 aikana 3 254 mrd. eurosta 3 026 mrd. euroon.

Koronapandemiaan liittyvässä osto-ohjelmassa (PEPP, pandemic emergency purchase programme) hankittujen omaisuserien erääntyessä takaisin maksettavaa pääomaa sijoitettiin uudelleen koko vuoden 2023 ajan. Joulukuussa 2023 EKP:n neuvosto päätti, että PEPP-ohjelmassa hankittujen arvopapereiden erääntyessä takaisin maksettava pääoma sijoitetaan täysimääräisesti uudelleen enää vuoden 2024 alkupuoliskon ajan. Vuoden 2024 jälkipuoliskolla PEPP-ohjelman omistusten annetaan pienentyä keskimäärin 7,5 mrd. eurolla kuukaudessa ja uudelleensijoitukset aiotaan lopettaa kokonaan vuoden 2024 lopussa. EKP julkaisee eurojärjestelmän PEPP-omistukset kahden kuukauden välein. Marraskuun 2023 lopussa PEPP-omistusten arvo oli 1 660 mrd. euroa eli 23 mrd. euroa pienempi kuin marraskuun 2022 lopussa.

Uusia kohdennettuja, pitempiaikaisia TLTRO-rahoitusoperaatioita ei ole järjestetty vuoden 2021 jälkeen. Pankeille myönnettyt kohdennetut luotot ovat pääosin erääntyneet, mikä on osaltaan pienentänyt eurojärjestelmän tasetta. Pankit ovat myös maksaneet vapaaehtoisesti kyseisiä luottoja ennenaikaisesti takaisin. Viimeisetkin TLTRO-luotot erääntyvät joulukuussa 2024. TLTRO-luottojen pienentymisen myötä pankkien kysyntä viikon mittaisessa perusrahoitusoperaatiossa ja kolmen kuukauden pidempiaikaisessa rahoitusoperaatiossa kasvoi vuonna 2023 hieman, mutta jäi silti erittäin vähäiseksi. Eurojärjestelmässä rahapolitiikan luotot vähenivät vuonna 2023 yhteensä 1 323 mrd. eurosta 410 mrd. euroon. Luottojen määrän vähentyessä myös niitä vastaan toimitettujen vakuuksien määrä pieneni eurojärjestelmässä ja oli vuonna 2023 keskimäärin 1 900 mrd. euroa (-28 %).

Kaiken kaikkiaan eurojärjestelmän tase supistui vuoden 2023 aikana noin 1 000 mrd. eurolla eli noin 7 000 mrd. euroon sekä rahapoliittisten arvopapereiden että kohdennettujen luottojen erääntymisten

kautta. Euroalueen pankkijärjestelmän ylimääräinen likvideetti supistui puolestaan noin 500 mrd. eurolla eli 3 500 mrd. euroon.

Maaliskuun 2023 pankkiturbulenssin aikana EKP lisäsi tilapäisesti yhdessä muiden keskeisten keskuspankkien kanssa dollarimääräisiä rahoitusoperaatioita. Näiden operaatioiden kysyntä oli kuitenkin lopulta vähäistä.

1.3 Suomen Pankin toiminta kertomusvuonna

Rahapolitiikan valmistelu ja toteuttaminen

Eurojärjestelmän jäsenenä Suomen Pankki osallistuu euroalueen yhteisen rahapolitiikan valmisteluun, päätöksentekoon ja toimeenpanoon. Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn on eurojärjestelmän ylimmän päättävän elimen, EKP:n neuvoston, jäsen. Suomen Pankin asiantuntijat olivat sekä mukana rahapolitiikan päätösten valmistelussa ja muussa taustatyössä että osallistuivat eurojärjestelmän rahapolitiikan komitean ja markkinaoperaatioiden komitean työskentelyyn.

Rahapolitiikan valmistelusta Suomen Pankissa vastaa prosessi, jonka tehtävänä on yhdistää pankin eri osastojen asiantuntemus ja muodostaa pääjohtajalle suositus EKP:n neuvostossa tapahtuvaa rahapoliittista päätöksentekoa ja vaikuttamista varten. Prosessin tehtäviin kuuluvat myös rahapolitiikan toimintaympäristöön ja -edellytyksiin liittyvät rakenteelliset kysymykset sekä rahapolitiikkaan liittyvän kotimaisen ja ulkomaisen viestinnän tukeminen.

Vuonna 2023 rahapolitiikan valmistelun painopisteinä olivat EKP:n uudistetun rahapolitiikan strategian soveltaminen ja rahapolitiikan välittyminen muuttuneessa inflaatioympäristössä huomioiden maakohtaiset ero, velkaantuminen ja finanssipolitiikan vaikutukset. Suomen Pankki keskittyi vuonna 2023 analyysityönsä erityisesti inflaatiodynamiikkaan ja nopean inflaation vakauttamisen tavoitteeseen sekä uuden rahapolitiikan toimeenpanokehikon kehittämiseen.

Suomen Pankissa laaditaan ennen kutakin EKP:n rahapoliittista kokousta kattava euroalueen talouskehitykseen keskittyvä analyysi, jossa käydään läpi EKP:n rahapolitiikan kannalta relevantti reaali-talouden, hintojen ja rahoitusmarkkinoiden kehitys. Analyysissa hyödynnetään laajasti ajankohtaista tilastoaineistoa ja talous- ja työllisyyskehitystä ennakoivia Nowcasting-malleja sekä jatkuvasti kehittyviä inflaatiomalleja.

Suomen Pankki laatii ennusteita ensisijaisesti euroalueen yhteisen rahapolitiikan valmistelun ja päätöksenteon tueksi, joten Suomen talouden ennuste laaditaan osana eurojärjestelmän ennustetta. Kokonaistaloudelliseen ennusteeseen liittyvät keskeisesti myös julkisen talouden ennuste ja lyhyen aikavälin inflaatioennuste. Suomen Pankki julkaisee vuosittain neljä Suomen taloutta koskevaa ennustetta. Eurojärjestelmän kanssa yhteistyössä tehtävä Suomen talouden laaja ennuste julkaistaan aina kesä- ja joulukuussa. Laajaa ennustetta huomattavasti suppeampi väliennuste puolestaan julkaistaan aina maalisi- ja syyskuussa.

Suomen Pankki vastaa myös rahapolitiikan toteutuksesta Suomessa. Suomen Pankin rahapolitiikan vastapuolet ovat suomalaisia luottolaitoksia ja pohjoismaisten pankkien Suomessa toimivia sivuliikkeitä. Ne pitävät keskuspankkitilejään Suomen Pankissa ja voivat osallistua operaatioihin Suomen Pankin välityksellä. Vastapuolten tulee olla rahoitusvalvonnan alaisia, rahoitusasemaltaan vakaita ja vähimmäisvarantovelvollisia. Lisäksi niiden tulee täyttää Suomen Pankin asettamat operatiiviset vaatimukset. Vuoden 2023 aikana Suomen Pankin rahapolitiikan vastapuolien määrä kasvoi 20 luottolaitokseen edellisvuoden 16 luottolaitoksesta.

Pankkien kysyntä viikoittaisissa perusrahoitusoperaatioissa, kolmen kuukauden mittaisissa pitempi-ajaisissa rahoitusoperaatioissa ja dollarimääräisissä luotto-operaatioissa oli vuonna 2023 hyvin vähäistä sekä Suomen Pankissa että koko eurojärjestelmässä. Suomen Pankin vastapuolilleen myöntämät rahapoliittiset luotot vähenivät vuoden 2023 aikana noin 30,1 mrd. eurosta noin 3,7 mrd. euroon.

Siten viime vuosien tapaan lähes kaikki avoimet rahapoliittiset luotot olivat kohdennettuja TLTRO-luottoja. Niiden määrä kuitenkin väheni, sillä vuonna 2023 ei toteutettu uusia TLTRO-rahoitusoperaatioita ja aiemmin otetut luotot vähenivät erääntymisten ja ennenaikaisten takaisinmaksujen vuoksi. Rahapoliittisten luottojen takaisinmaksujen myötä vastapuolten Suomen Pankille panttaamien vakuuksien määrä pieneni 39 % vuonna 2023 ja oli keskimäärin noin 24 mrd. euroa.

Koska avoimet luotto-operaatiot ja osto-ohjelmaomistukset vähenivät, myös vähimmäisvarantovelvollisten Suomen Pankkiin tekemien talletusten määrä pieneni vuoden edetessä 140 mrd. eurosta 122 mrd. euroon. Suomen Pankin osuus koko eurojärjestelmän talletuksista pysyi suhteellisen vakaana. Vastapuolten talletukset olivat pääosin yön yli -talletuksia, joille maksetaan eurojärjestelmän talletusmahdollisuuden korkoa. Vuoden edetessä vastapuolet minimoivat vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävät nollakorkoiset talletuksensa ja tekivät aktiivisesti korollisia yön yli -talletuksia.

Suomen Pankki osti vuonna 2023 Euroopan keskuspankin (EKP) rahapoliittisten tavoitteiden pohjalta suomalaisia julkisen sektorin velkakirjoja, suomalaisia katettuja velkakirjoja ja laajasti eri yritysten velkakirjoja. Julkisen sektorin arvopaperiostojen riskeistä vastaa Suomen Pankki itse, mutta yksityisen sektorin osto-ohjelmien riskit on jaettu eurojärjestelmän keskuspankkien kesken. Vuonna 2023 rahapolitiikkaan liittyvät velkajärjestelmän ostot pienenivät Suomen Pankin taseessa 96 mrd. eurosta 90 mrd. euroon. Siitä APP-ohjelmassa ostettujen velkakirjojen määrä oli 63 mrd. euroa ja PEPP-ohjelmassa ostettujen velkakirjojen osuus 28 mrd. euroa. APP-ohjelmassa ostettujen Suomen valtionlainojen ja valtioidonnoisten velkakirjojen kokonaismäärä Suomen Pankin taseessa oli vuoden 2023 lopussa 35,2 mrd. euroa ja yhteiseurooppalaisten instituutioiden velkakirjojen osuus 1,7 mrd. euroa. APP-ohjelmassa ostettujen yrityssektorin velkakirjojen kokonaismäärä Suomen Pankin taseessa oli vuoden 2023 lopussa 14,9 mrd. euroa ja katettujen velkakirjojen kokonaismäärä 10,6 mrd. euroa.

Rahoitusvakaus

Suomen rahoitusjärjestelmän kestävyys joutui koetukselle, kun korkojen nopea nousu hyödytti asuntomarkkinat ja yritysten konkurssit lisääntyivät erityisesti rakennusalaalla. Asuntokaupan hyytymisen myötä vanhojen asuntojen hinnat laskivat Suomessa eniten sitten 1990-luvun laman.

Markkinakorkojen nousu näkyi nopeasti myös vanhojen luottojen koroissa. Suomalaisen kotitalouksien korkomenot suhteessa niiden käytettävissä oleviin tuloihin kasvoivatkin jyrkästi vuoden 2023 aikana. Eniten korkojen noususta ja asuntomarkkinoiden jäähtymisestä kärsivät suomalaiset rakennusalan yritykset.

Suomen Pankki kuitenkin arvioi, että kiinteistömarkkinoiden ongelmat eivät uhanneet rahoitusjärjestelmän vakautta. Riskejä Suomen kiinteistösijoitusmarkkinoilla pienensivät sijoittajakunnan hajautunut rakenne, eläke- ja vakuutusyhtiöiden sekä muiden institutionaalisten sijoittajien suuri rooli ja mittavalla velkarahoituksella toimivien sijoittajien vähäinen määrä.

Korkojen noususta, asuntomarkkinoiden sukelluksesta ja lisääntyneistä konkurseista huolimatta Suomen rahoitusjärjestelmä pysyi vuonna 2023 vakaana ja toimintakykyisenä. Suomalaiset kotitaloudet suoriutuivat lainojensa hoidosta pääosin riittävän hyvin. Kotitalouksien lainanhoitokykyä tuki taloustilanteeseen nähden kohtuullisen vahvana pysynyt työllisyys. Rakennusyrityksille myönnettyjen luottojen osuus pankkien yritysluottokannasta oli vuonna 2023 ainoastaan noin 5 %, eivätkä rakennusalan yritysten ongelmat levinneet laajamittaisesti muille yritystoimialoille.

Suomalaisen pankkien kannattavuus jopa parani ja vakavaraisuus vahvistui vuonna 2023, kun luottokorkojen nousu kasvatti pankkien korkokatetta. Pankkien maksuvalmius ja varainhankinnan saatavuus pysyivät myös hyvinä.

Kansainvälisen rahoitusjärjestelmän häiriönsietokykyä koeteltiin erityisesti maaliskuussa 2023. Korkojen nousu käynnisti talletuspaon liiallisia korkoriskejä ottaneessa kalifornialaisessa Silicon Valley Bankissa ja muutamissa muissa taseen rakenteeltaan haavoittuvissa yhdysvaltalaisissa pankeissa.

Lisäksi pidempään vaikeuksissa ollut sveitsiläinen suurpankki Credit Suisse jouduttiin maan viranomaisten tuella myymään kovimmalle kilpailijalleen Union Bank of Switzerlandille (UBS). Luottamus pankkeja kohtaan kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla palautui kuitenkin nopeasti pitkälti yhdysvaltalaisen ja sveitsiläisten viranomaisten nopeiden kriisinhallintatoimien ansiosta.

Varallisuuden hallinta

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus

Vuoden 2023 lopussa Suomen Pankin rahoitusvarallisuus oli noin 13,4 mrd. euroa. Rahoitusvarallisuus koostuu valuuttavarannosta, pitkäaikaisista sijoituksista ja kultavarannosta.

Valuuttavarannon muodostavat puolestaan suorat ja epäsuorat valuuttamääräiset korkosijoitukset sekä kansainvälisen valuuttarahaston erityisten nosto-oikeuksien määräiset erät (SDR, Special Drawing Rights).

Pitkäaikaiset sijoitukset koostuivat vuonna 2023 osake-, kiinteistö-, korko- ja käteissijoituksista. Pitkäaikaisen salkun koko oli vuoden lopussa yhteensä 3 553 milj. euroa

Suomen Pankin kultavarannon arvo oli 2,9 mrd. euroa vuoden 2023 lopussa. Kultavarannolla ei tehty aktiivista sijoitustoimintaa vuonna 2023. Rahoitusvarallisuuteen eivät sisälly eurojärjestelmän rahapoliittisiin toimiin liittyvät erät, esimerkiksi rahapoliittiset osto-ohjelmat tai pankeille myönnetty lainat.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden tuotot nousivat merkittävästi edellisvuodesta. Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden kokonaistuotto vuonna 2023 oli 4,5 % (585,8 milj. euroa). Varsinaisen sijoitustoiminnan tuotto ilman valuuttakurssimuutosten, kultavarannon ja SDR-määräisten erien vaikutusta oli 5,8 % (543,2 milj. euroa).

Osuus eurojärjestelmän rahapoliittisista saatavista

Rahoitusvarallisuutta merkittävämpi osa Suomen Pankin varallisuudesta on rahapoliittisista syistä ostettuja velkakirjoja ja rahapoliitiikan toimeenpanossa syntyneitä lainasaatavia pankeilta.

Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimet toteutetaan hajautetusti eri jäsenmaiden ja EKP:n kesken, ja niiden riskit ja tuotot jaetaan suurelta osin kansallisten keskuspankkien kesken. Suomen Pankin osuus eurojärjestelmän yhteisistä rahapoliittisista saatavista määräytyy ns. pääoma-avaimen mukaisesti. Kunkin maan pääoma-avain riippuu sen talouden suhteellisesta koosta. Vuoden 2023 lopussa Suomen Pankin osuus oli 1,822 %.

APP-ohjelmassa ostettujen Suomen valtionlainojen ja valtiosidonnaisten velkakirjojen kokonaismäärä Suomen Pankin taseessa oli vuoden 2023 lopussa 35,2 mrd. euroa ja yhteiseurooppalaisten instituutioiden velkakirjojen osuus 1,7 mrd. euroa.

Eurojärjestelmän rahapoliittisten saatavien määrä pieneni vuoden 2023 aikana noin 1 200 mrd. euroa ja oli vuoden lopussa noin 5 100 mrd. euroa. Pienentyminen johtui erityisesti kohdennettujen pidempiaikaisten rahoitusoperaatioiden (TLTRO, targeted longer-term refinancing operations) takaisinmaksuista.

Suomen Pankin osuus rahapoliittisista saatavista pieneni noin 20 mrd. euroa ja oli vuoden lopussa noin 86 mrd. euroa.

Taulukossa 1 esitettyjen saatavien lisäksi Suomen Pankin taseessa oli 66 mrd. euron suuruinen eurojärjestelmän sisäinen saatava, joka koostui pääosin T2-erästä. Suomen Pankin taseen loppusumma oli vuoden 2023 lopussa 178 mrd. euroa.

Taulukko 1.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus ja osuus rahapoliittisista saatavista	31.12.2023 Milj. euroa	31.12.2022 Milj. euroa
Rahoitusvarallisuus	13 421	11 037
Kulta	2 945	2 690
Valuuttavaranto	6 923	6 864
Eurokorkosijoitukset	0	0
Pitkäaikaiset sijoitukset	3 553	1 484
Pitkäaikaiset korkosijoitukset	493	0
Osakerahastosijoitukset	1 281	1 328
Kiinteistörahastosijoitukset	172	156
Käteinen	1 607	0
Osuus rahapoliittisista saatavista	85 674	106 168
Rahoitusoperaatiot	7 476	24 327
Kohdennetut luotto-operaatiot ¹	7 147	24 203
Muut rahoitusoperaatiot ¹	328	123
Omaisuserien osto-ohjelman velkakirjat	50 537	53 757
Suomen valtionlainat ja valtiosidonnaiset lainat	35 208	37 295
Yhteiseurooppalaisten instituutioiden lainat ¹	4 651	5 056
Katetut lainat ¹	4 776	5 085
Yrityslainat ¹	5 902	6 321
Pandemiaan liittyvän osto-ohjelman velkakirjat ²	27 627	28 046
Lopetetut ohjelmat	35	39
Arvopaperimarkkinaohjelma ¹	35	39
Katettujen lainojen osto-ohjelmat	0	0
Yhteensä	99 095	117 206

1 Pääoma-avainosuus (1,822 % 1.1.2023 alkaen) kansallisten keskuspankkien yhteismäärästä.

2 Pandemiaan liittyvän osto-ohjelman kohdalla taulukossa on esitetty Suomen Pankin taseessa oleva saatava.

Riskienhallinta

Rahapolitiikan toteuttaminen sekä rahoitusjärjestelmän vakauden ja toimivuuden turvaaminen ovat keskuspankin ydintehtäviä. Tehtävän toteuttamiseen sisältyy riskejä, joista voi aiheutua tappioita. Suomen Pankki on varautunut riskeihin huolehtimalla taseen vahvuudesta eli kartuttamalla varauksia ja omia pääomia sekä hajauttamalla sijoituksia.

Suomen Pankin taloudelliset riskit muodostuvat markkina-, luotto- ja likviditeettiriskeistä. Markkinariskit ovat esimerkiksi valuuttakurssien, korkojen ja osakehintojen epäsuotuisia muutoksia. Suomen Pankki sijoittaa osan rahoitusvarallisuudestaan kansainvälisille osake- ja kiinteistömarkkinoille. Sijoitukset tehdään rahastojen kautta, ja ne hajauttavat taseen muita riskejä.

Suomen Pankin taseessa on rakenteellinen korkoriski. Eurojärjestelmä päättää liikepankkien keskuspankkitalletuksille maksettavan korkotason rahapoliittisin perustein. Korkopäätös vaikuttaa välittömästi Suomen Pankin korkokustannuksiin. Rahapoliittiset saatavat ovat sen sijaan pääosin kiinteäkorkoisia. Näin ollen talletuksille maksettavan koron nosto heikentää Suomen Pankin

korkokatetta. Tämä ero taseen varojen ja velkojen korkosidonnaisuudessa aiheuttaa rakenteellisen korkoriskin Suomen Pankin taseeseen.

Rahapolitiikan toteutukseen liittyvät ostot on viime vuosina tehty heikkotuottoisiin kiinteäkorkoisiin velkakirjoihin. Vuoden 2022 toisella puoliskolla eurojärjestelmän ohjauskorot lähtivät nousuun. Tällöin myös keskuspankkitalletuksille maksettava korko nousi. Vuoden 2023 lopun tilanteessa vallitsevien korko-odotusten perusteella tämä rahoituskustannus painaa Suomen Pankin tuloksen lähivuosina negatiiviseksi.

Taseen rakenteellinen korkoriski pienenee rahapolitiisista syistä ostettujen kiinteäkorkoisten velkainstrumenttien erääntyessä. Erääntyvien velkakirjojen uudelleen sijoittaminen ylläpitää omalta osaltaan rakenteellista korkoriskiä.

Raha ja maksaminen

Käteinen ja rahahuolto

Suomen Pankki toimii yhdessä muiden rahahuollon osapuolien kanssa varmistamassa setelien saatavuuden, aitouden ja kuntoisuuden. Vuonna 2023 käteisen liikkeeseenlasku Suomessa kasvoi, mutta kysyntä tasoittui vuoden 2022 piikkien jälkeen koronapandemian aikaisiin määriin.

Suomen Pankin keväällä 2023 teettämän kuluttajakyselyn mukaan 90 % kuluttajista on tyytyväisiä käteisen saatavuuteen. Sen sijaan osa etenkin pienemmistä liikkeistä on lopettanut käteismaksujen vastaanoton. Edelleen noin 40 % kuluttajista pitää käteismaksun mahdollisuutta hyvin tai melko tärkeänä.

Suomen Pankki esitti jo vuonna 2022, että käteispalvelujen riittävä taso tulee turvata lainsäädännöllä. Vuonna 2023 valtiovarainministeriö käynnisti peruspankkipalveluita ja luottolaitoksia koskevan sääntelyn muutostarpeiden arvioinnin, ja Euroopan komissio teki käteisrahan asemaa turvaavan säädösehdotuksen eurokäteisen asemasta laillisena maksuvälineenä.

Väärennetyn käteisen käyttö oli Suomessa vähäistä vuonna 2023. Setelien kierrosta löydettiin 653 euroseteliväärennöstä. Määrä oli hieman kasvanut edellisvuodesta, mutta oli edelleen hyvin maltillinen.

EKP on uudistamassa eurosetelien ulkoasua. EKP kartoitti yleisön mielipiteitä uusien setelien teemaksi kesän 2023 aikana. Marraskuussa EKP:n neuvosto valitsi kansalaisten mieltymysten pohjalta mahdollisiksi teemoiksi "eurooppalainen kulttuuri" ja "joet ja linnut" suunnittelun seuraavaa vaihetta varten.

Digitaalinen keskuspankkiraha

Käteistä täydentävän digieuron ydintavoitteena on tukea keskuspankkirahan asemaa rahajärjestelmän ankkurina, vahvistaa Euroopan strategista riippumattomuutta sekä edistää kilpailua ja maksamisen tehokkuutta euroalueella. Päätöstä digieuron liikkeeseenlaskusta ei ole tehty.

Vuoden 2023 lokakuussa eurojärjestelmän digieurohankkeen kaksivuotinen tutkimusvaihe päättyi EKP:n neuvoston päätettyä käynnistää seuraavan kaksivuotisen valmisteluvaiheen. Tutkimusvaiheessa eurojärjestelmä vahvisti korkean tason tekniset tuotekuvaukset ja käyttäjävaatimukset digieurohankkeen suuntaviivoiksi. Valmisteluvaiheen keskeinen tavoite on valmistella varsinaisen kehitystyön käynnistäminen ja mahdollistaa edellytykset maksunsaajien ja maksupalveluntarjoajien omaa suunnittelua ja valmistautumista varten.

Maksu- ja selvitysjärjestelmät

Suomen Pankki koordinoi syksyllä 2023 alkanutta projektia eurooppalaisittain yhteensopivan pikamaksuratkaisun aikaansaamiseksi Suomessa. Hankkeen on tarkoitus valmistua kesään 2024 mennessä.

Suomen Pankki tarjoaa TARGET-palveluita pohjoismaiselle pankkisektorille osana lakisääteisiä tehtäviään. TARGET-palveluilla tarkoitetaan eurojärjestelmän tarjoamia markkinainfrastruktuuripalveluita, joihin kuuluvat likviditeetin hallinta ja maksujen selvitys (T2), pikamaksamisen palvelut (TIPS, TARGET Instant Payment Settlement) sekä arvopaperiselvitys (T2S, TARGET2-Securities). Vuonna 2023 Suomen Pankki toimitti yhdessä EKP:n kanssa eurojärjestelmälle uuden TARGET-palveluiden analyysiympäristön ja simulaattorihjelmiston.

Uusi T2-järjestelmä otettiin käyttöön 20.3.2023. T2-maksujärjestelmää käyttävät sekä Suomen Pankin rahapolitiikan vastapuolet että muut suomalaiset ja pohjoismaiset luottolaitokset, arvopaperikeskukset ja keskusvastapuolet. Vuonna 2023 T2-järjestelmässä (19.3.2023 saakka TARGET2-järjestelmä) välitettiin Suomen Pankin osallistujien toimesta päivittäin maksuja keskimäärin noin 81 mrd. euron arvosta.

T2S (TARGET2-Securities) on eurojärjestelmän rakentama arvopapereiden selvitysalusta, jolla on mukana 24 arvopaperikeskusta 23:sta Euroopan maasta. Se mahdollistaa reaaliaikaiset arvopapereiden siirrot keskuspankkirahassa tehtyjä maksuja vastaan. Vuoden 2023 aikana Suomen Pankki valmisteli Euroclear Finlandin T2S-järjestelmään liittymistä yhdessä EKP:n kanssa ja tuki T2S-osapuoliaan järjestelmän käyttöönotossa. Järjestelmä otettiin käyttöön onnistuneesti 11.9.2023, mistä lähtien suomalaiset arvopaperikaupat on selvitetty T2S-järjestelmässä.

Eurojärjestelmän yhteisellä ECMS-vakuushallintajärjestelmällä (Eurosystem Collateral Management System) korvataan 20 kansallista järjestelmää marraskuussa 2024. Suomen Pankki tuki vuoden 2023 aikana omia rahapolitiikan vastapuoliaan järjestelmän käyttöönottoon valmistautumisessa.

Muu toiminta

Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa

Suomen Pankki tarjoaa ajankohtaista, riippumatonta analyysia ja asiantuntemusta päätöksentekijöiden ja suomalaisen yhteiskunnan käyttöön. Se myös osallistuu kotimaiseen talouspoliittiseen keskusteluun etenkin lausuntojen ja johtokunnan jäsenten puheiden kautta. Kannanotot perustuivat Suomen Pankille laissa ja EU:n perussopimuksessa asetettuihin tavoitteisiin ja itsenäiseen asemaan.

Suomen Pankin kannanottojen pääteemat kotimaisessa talouspoliittisessa keskustelussa vuonna 2023 olivat julkisen talouden kestävyys, pitkän aikavälin kasvun edellytysten vahvistaminen ja rahapolitiikan kiristämisen välittyminen Suomen talouteen. Suomen Pankin julkisen talouden arvio oli joulukuussa 2023 edellistä vuotta synkempi. Julkisen sektorin tulot ja menot ovat rakenteellisesti epätasapainossa. Joulukuussa 2023 Suomen Pankki arvioi, että kestävyysvaje oli noin 4,5 % suhteessa BKT:hen ja velkasuhteen ennustettiin nousevan yli 80 prosenttiin vuoteen 2026 mennessä.

Suomen pitkän aikavälin kasvumahdollisuuksia heikentää myös epäedullinen kehitys työmarkkinoilla. Työn tuottavuuden kasvu on ollut 2010-luvun alusta lähtien hidasta. Osallistumisasteen nousu on ylläpitänyt työllisyyttä, mutta työtunnit työllistä kohti ovat supistuneet jo pitkään. Samalla nuorten ikäluokkien koulutustason nousu on pysähtynyt.

Vuonna 2023 rahapolitiikan kiristyminen vaikutti nopeasti sekä kotitalouksiin että yrityksiin. Kotitalouksien lainanhoidokustannukset nousivat, koska suurin osa asuntolainoista on vaihtuvakorkoisia. Talouden korkoherkkyyttä lisää myös se, että Suomen toimialarakenne painottuu keskimääräistä enemmän teollisuuteen ja rakentamiseen. Vuoden 2023 aikana Suomen Pankki painotti, että velkakestävyys tulee ottaa yhteiseksi prioriteetiksi, johon sitoudutaan määrätietoisesti yli vaalikausien. Julkisen talouden sopeutuksen lisäksi on tärkeää varmistaa kestävä talouskasvun edellytykset innovaatioiden ja niiden hyödyntämistä tukevan pitkäjänteisen talouspolitiikan avulla.

Tutkimus

Suomen Pankki jatkoi vuonna 2023 korkealaatuista tutkimustyötä, joka tukee monin tavoin rahapolitiikan valmistelua ja auttaa ymmärtämään rahapolitiikan välittymistä. Vuonna 2023 Suomen Pankin tutkijat julkaisivat yli 20 vertaisarvioitua tutkimusta esimerkiksi rahapolitiikan,

rahoitusmarkkinoiden ja kansainvälisen talouden teemoista. Nämä tutkimukset käsittelevät korkojen aikarakennetta, rahapolitiikkaa nollakorkoympäristössä ja keskuspankin ennakoivaa viestintää.

Suomen Pankin nousevien talouksien tutkimuslaitos (BOFIT) analysoi keskeisiä euroalueen ulkopuolisia talouksia ja tekee sekä makrotaloutta että rahoitusmarkkinoita käsittelevää tutkimusta. Sen perinteiset painopistealueet Venäjä ja Kiina olivat keskeisesti esillä myös vuonna 2023. Molempien maiden taloudesta julkaistiin kaksi ennustetta ja parin viikon välein viikkokatsauksia. BOFITin julkaisusarjoissa olivat esillä esimerkiksi Venäjän laittoman hyökkäyssodan seuraukset, Venäjälle asetettujen pakotteiden vaikutukset Venäjän talouteen, Kiina-riippuvuus ja maailmantalouden mahdollinen eriytyminen blokkeihin.

Tilastointi

Tilastojen laatiminen on yksi Suomen Pankin lakisääteisistä tehtävistä. Suomen Pankki vastaa käyttäjien tietotarpeisiin kehittämällä aktiivisesti tilastointia ja varmistamalla sen ajantasaisuuden, asianmukaisuuden ja kattavuuden myös toimintaympäristön muuttuessa. Suomen Pankki laatii itse rahalaitoksia, sijoitusrahastoja, arvopapereita ja maksuliikettä koskevat tilastot.

Vuonna 2023 Suomen Pankki muun muassa valmisteli yhdessä Tilastokeskuksen kanssa Suomen tietojen keruuta osana Euroopan keskuspankin varallisuustutkimuksen (HFCS, Household Finance and Consumption Survey) viidettä kierrosta, joka valmistuu maaliskuussa 2025. Varallisuustutkimuksen neljännen kierroksen tulokset valmistuivat vuonna 2023, ja niitä hyödynnettiin kotitalouksien varallisuustilejä koskevan kokeellisen tilastoaineiston muodostamisessa. Tutkimukset tarjoavat tärkeää tietoa kotitalouksien varallisuudesta, veloista ja kulutuksesta.

Lisäksi Suomen Pankki julkaisi vuonna 2023 ensimmäisiä tietoja maksu- ja petostietojen tiedonkeruusta. Maksuliiketilastojulkaisujen kehittäminen jatkuu vuoden 2024 aikana, kun julkaistava tietosisältö laajenee kattamaan puolivuositain raportoituja maksuliiketietoja.

1.4 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita

Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2023 ja tilintarkastus

Suomen Pankki noudattaa EKP:n neuvoston hyväksymiä talousperusteisia kirjanpitoperiaatteita ja tekniikoita, ja tilinpäätökset laaditaan näiden yhdenmukaistettujen periaatteiden mukaisesti. Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 11 §:n mukaisesti tilinpäätöksen perusteet johtokunnan esityksen perusteella.

Pankkivaltuusto käsiteli 15.12.2023 kokouksessaan tilinpäätöksen laatimisperusteita. Johtokunnan esityksen perusteella pankkivaltuusto päätti, että valuuttakurssivarausta kartutetaan valuuttakurssivoittojen ja arvostustappioiden nettomäärällä (syyskuun lopun tilanteessa 56,5 milj. euroa) ja arvopapereiden hintaerovarausta puretaan rahoitusvarallisuuden arvopapereiden myyntitulosten ja arvostustappioiden nettomäärällä (syyskuun lopun tilanteessa 99,0 milj. euroa). Reaalivarovarausta ei kartuteta tappiollisen tuloksen vuoksi. Yleisvarausta puretaan sen verran kuin nollatuloksen saavuttaminen edellyttää (syyskuun lopun arvion perusteella 1 127 milj. euroa). Eläkevastuun kasvusta johtuvaa eläkevastuun alikatetta katetaan tilinpäätöksessä 10 milj. euron eläkerahastomaksulla, jolloin eläkevastuusta on katettu 98,9 %.

Suomen Pankin taseen loppusumma vuodelta 2023 on 177 566 milj. euroa ja tulos yleisvarauksen purkamisen jälkeen nolla euroa. Pankin toiminnallinen tulos on -1 112 milj. euroa, ja se on katettu purkamalla yleisvarausta vastaavalla summalla. Kertomusvuoden tilinpäätös on esitelty yksityiskohtaisesti tämän kertomuksen liitteessä.

Suomen Pankin tilintarkastajat

Eduskunta toimitti 18.6.2019 Suomen Pankin tilintarkastajien ja heidän varajäsentensä vaalin ja myöhemmin täydennysvaalit. Tilintarkastajina ja heidän henkilökohtaisina varajäseninään toimivat 12.9.2023 saakka seuraavat henkilöt:

Mika Kari, kansanedustaja

varajäsen *Tuula Väätäinen*, kansanedustaja

Jukka Kopra, kansanedustaja

varajäsen *Jukka Mäkynen*, kansanedustaja

Katri Kulmuni, kansanedustaja

varajäsen *Raimo Piirainen*, kansanedustaja

Lotta Kauppila, KHT

varajäsen *Hannu Riippi*, KHT

Timo Tuokko, KHT

varajäsen *Anna Lind*, KHT

Tilintarkastajien puheenjohtajana toimi 12.9.2023 saakka kansanedustaja *Mika Kari* ja sihteerinä KHT *Lotta Kauppila*.

Eduskunta toimitti Suomen Pankin tilintarkastajien ja heidän varajäsentensä vaalin 13.9.2023, josta alkaen tilintarkastajina ja heidän henkilökohtaisina varajäseninään toimivat seuraavat henkilöt:

Markku Eestilä, kansanedustaja

varajäsen *Milla Lahdenperä*, kansanedustaja

Veijo Niemi, kansanedustaja

varajäsen *Sami Savio*, kansanedustaja

Tuula Haatainen, kansanedustaja

varajäsen *Eemeli Peltonen*, kansanedustaja

Tiina Lind, KHT, JHT

varajäsen *Eeva Koivula*, KHT, JHT

Juha Kerimaa, KHT

varajäsen *Emma Lukkarinen*, KHT

Tilintarkastajien puheenjohtajana toimi kansanedustaja *Markku Eestilä* 20.–28.9.2023 ja *Veijo Niemi* 29.9.2023 alkaen. Sihteerinä toimi KHT, JHT *Tiina Lind* 20.9.2023 alkaen.

Kertomusvuoden 2023 tilintarkastus

Tilintarkastajat kansanedustaja *Veijo Niemi*, kansanedustaja *Markku Eestilä*, kansanedustaja *Tuula Haatainen*, KHT *Juha Kerimaa* ja KHT, JHT *Tiina Lind* suorittivat 6.–8.3.2024 Suomen Pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2023.

KHT-yhteisö KPMG Oy Ab suoritti Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27 mukaisen pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksen, josta laadittuun raporttiin tilintarkastajat perehtyivät.

Tuloksen ja taseen vahvistaminen ja tulosta koskevat toimenpiteet

Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 21 §:n mukaan Suomen Pankin voitosta käytetään puolet vararahaston kartuttamiseen ja muu osa siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin. Lain mukaan pankkivaltuusto voi kuitenkin päättää voiton käyttämisestä toisin, jos se pankin taloudellisen aseman tai vararahaston suuruuden vuoksi on perusteltua.

Pankkivaltuusto vahvisti tilintarkastajien lausunnon mukaisesti kokouksessaan 22.3.2024 Suomen Pankin tuloslaskelman ja taseen vuodelta 2023 sekä päätti tilikauden 2023 tulosta koskevaksi toimenpiteeksi, että tilikaudelta 2023 ei jaeta voittoa.

Muita käsiteltyjä asioita

Pankkivaltuuston keskeisistä työskentelytavoista yhden muodostavat Suomen Pankin johtokunnan kanssa käydyt keskustelut maailmantalouden, euroalueen ja Suomen taloudellisesta kehityksestä, EKP:n rahapolitiikasta, euroalueen rahoitusjärjestelmästä sekä muista talous- ja rahapolitiikkaa ja rahoitussektoria koskevista ajankohtaisista asioista.

Kertomusvuoden kokouksissa käsiteltiin useaan otteeseen inflaation kiihtymisen vuoksi tehtyjä rahapolitiikkaa kiristäviä päätöksiä ja niiden vaikutuksia. Huomion kohteena olivat erityisesti EKP:n ohjauksorkojen nostopäätökset ja rahapoliittisten osto-ohjelmien päätyminen.

Osa 2. Finanssivalvonta kertomusvuonna

Tässä osassa kuvataan Finanssivalvonnan toimintaa ja EU:n finanssivalvontaa ja sen toteutusta kertomusvuonna. Kuvauksen painopiste on pankkivaltuuston toiminnassa ja sen toiminnan kannalta keskeisissä asioissa. Yksityiskohtaisemmin Finanssivalvonnan toimintaa kertomusvuonna on kuvattu julkaisuissa *Toimintakertomus 2023* ja *Johtokunnan kertomus pankkivaltuustolle Finanssivalvonnan toiminnasta 2023*. Nämä kertomukset on luettavissa Finanssivalvonnan verkkosivuilta.

2.1 Finanssivalvonnan tehtävät, pankkivaltuuston asema ja Finanssivalvonnan hallinto

Finanssivalvonnan tehtävät ja pankkivaltuuston asema

Finanssivalvonta toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteossaan itsenäinen. Finanssivalvonnan toiminnan tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottaviksi säädettyjen vakaa toiminta, vakuutettujen etujen turvaaminen sekä yleinen luottamus finanssimarkkinoiden toimintaan. Lisäksi tehtäviin kuuluu edistää hyvien menettelytapojen noudattamista finanssimarkkinoilla ja yleisön tietämystä finanssimarkkinoista.

Pankkivaltuusto vastaa Finanssivalvonnan toiminnan yleisen tarkoituksenmukaisuuden ja tehokkuuden valvonnasta. Tarkoituksenmukaisuuden valvonnassa pankkivaltuusto arvioi, miten toiminnalle laissa säädetty tavoite on toteutunut. Toiminnan yleisen tehokkuuden valvonnassa pankkivaltuusto seuraa erityisesti henkilöstömäärän ja talousarvion yleistä kehitystä suhteessa tehtäviin ja lainsäädännön tai markkinoiden kehityksestä johtuviin muutoksiin.

Pankkivaltuuston tehtävänä on nimittää Finanssivalvonnan johtokunta ja johtokunnan esityksestä johtaja. Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 10 §:n mukaan Finanssivalvonnan johtokunta antaa pankkivaltuustolle vähintään kerran vuodessa kertomuksen Finanssivalvonnan toiminnalle asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta. Tähän sisältyy arvio valvonnassa odotettavista muutoksista, niiden vaikutuksesta valvontamaksukertymään ja odotettavissa olevien muutosten edellyttämistä toimenpiteistä.

Finanssivalvonnan hallinto

Finanssivalvonnan toimintaa ohjaa johtokunta. Johtokunta asettaa erityiset tavoitteet Finanssivalvonnan toiminnalle, päättää sen toimintalinjoista sekä ohjaa ja valvoo näiden tavoitteiden toteutumista ja toimintalinjojen noudattamista. Lisäksi johtokunta muun muassa käsittelee Finanssivalvonnan vuotuisen talousarvion ja alistaa sen Suomen Pankin johtokunnan vahvistettavaksi.

Vuonna 2023 Finanssivalvonnan johtokunnan jäseninä ja heidän henkilökohtaisina varajäseninään toimivat seuraavat henkilöt:

Puheenjohtaja

Marja Nykänen, Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja

Varapuheenjohtaja

Pauli Kariniemi, osastopäällikkö, ylijohtaja, valtiovarainministeriö

Muut jäsenet

Liisa Siika-aho, osastopäällikkö, ylijohtaja, sosiaali- ja terveysministeriö, 17.2.2023 lukien

Lasse Heiniö, filosofian kandidaatti (nyk. FM), vakuutusmatemaatikko (SHV)

Leena Kallasvuo, kauppatieteiden maisteri

Martti Hetemäki, työelämäprofessori, Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto

Varajäsenet

Marja Nykäsen varajäsenenä toimi osastopäällikkö *Katja Taipalus*. Pauli Kariniemen varajäsenenä toimi lainsäädäntöneuvos *Paula Kirppu*. Liisa Siika-ahon varajäsenenä toimi johtaja *Jaana Rissanen*.

Finanssivalvonnan johtajana toimi oikeustieteen tohtori *Tero Kurenmaa*.

Johtokunnan sihteerinä toimi varatuomari, johtava juristi *Pirjo Kyyrönen*.

Vuoden 2023 lopussa Finanssivalvonnassa työskenteli 248 henkilöä.

2.2 Finanssivalvonnan toiminta kertomusvuonna

Finanssivalvonnan johtokunta on antanut kertomuksensa Finanssivalvonnan toiminnasta vuodelta 2023 pankkivaltuustolle. Kertomuksessa kuvataan finanssimarkkinoiden tilaa, Finanssivalvonnan strategiaa vuosille 2023–2025, Finanssivalvonnan strategisten teemojen toteutumista ja valvontatoimenpiteitä vuonna 2023 sekä Finanssivalvonnan riskienhallintaa. Lisäksi kerrotaan finanssimarkkinoilla toimivien vuotuisesta kuulemisesta ja siitä, kuinka Finanssivalvonta on toiminnassaan ottanut huomioon pankkivaltuuston vuodelta 2022 antamassa kertomuksessa esittämät kehotukset. Finanssivalvonnan johtokunnan kertomuksen lopussa esitetään arvio valvonnan muutoksista ja valvontamaksuista vuonna 2024. Johtokunnan kertomus pankkivaltuustolle on luettavissa kokonaisuudessaan Finanssivalvonnan verkkosivuilta.

Johtokunnan kertomuksessa vuodelta 2023 todetaan, että vaisu suhdannekehitys heikensi Suomen finanssisektorin toimintaympäristöä ja piti riskit suurina. Erityisesti kiinteistömarkkinoiden riskit kasvoivat. Laskevat kiinteistöhinnat, kaupankäynnin vaikeus ja markkinoiden epävarmuus ovat kasvattaneet myös finanssisektorin luotto-, sijoitus- ja likviditeettiriskejä. Epävarmuus tulevasta talouskehityksestä pitää Suomen finanssisektorin riskit suurina lyhyellä aikavälillä. Lisäksi toimijoita haastavat pitkäaikaiset muutostrendit, kuten ilmastonmuutoksen vaikutukset, demografiset muutokset, digitalisaatio, uudet teknologiat ja uudentyyppisten tuotteiden kehittämien (esimerkiksi pilvipalvelut ja tekoäly) sekä ICT- ja kyberriskit.

Toimintaympäristön heikkenemisestä huolimatta Suomen finanssisektori on kokonaisuudessaan säilynyt vakavaraisena. Pankkisektorin liikevoitto kasvoi merkittävästi korkokатteen vahvan kasvun seurauksena vuoden 2023 aikana. Pankkien järjestämättömät saamiset suhteessa luottokantaan ovat pysyneet pieninä, vaikka varhaisia merkkejä luottoriskien kasvusta on ollut havaittavissa. Suomalaispankkien likviditeettitilanne on pysynyt vakaana, ja tilanne vakuutussektorilla on säilynyt myös vakaana sijoitusmarkkinoiden kehityksestä huolimatta.

Pankkisektorin vakavaraisuus ja kannattavuus paranivat kertomusvuoden aikana hyvän tuloskehityksen myötä. Henkivakuutussektorin vakavaraisuussuhde heikkeni vuoden viimeisellä neljänneksellä. Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus pysyi hyvänä, vaikka sitä heikensi markkinariskin kasvu. Työeläkesektorin vakavaraisuus säilyi lähes ennallaan ja oli edelleen vahvaa.

Finanssivalvonnan vuoden 2023 tavoitteet ja niiden toteutuminen

Finanssivalvonnan vuosia 2023–2025 koskevan uudistetun strategian tavoitteet on jaoteltu neljän teeman ympärille:

- ennakoiva ja ennakoitava valvonta
- joustava ja muutoskykyinen organisaatio
- digitalisaatiota hyödyntävä toiminta
- asiantuntijuutta tukeva johtaminen.

Vuonna 2023 Finanssivalvonnan painopisteissä korostuivat heikentyvään taloussuhdanteeseen ja geopoliittiseen tilanteeseen liittyvät riskit. Erityisesti kiinnitettiin huomiota kiinteistösektoriin liittyvien riskien valvontaan. Luottoriskien valvonta oli yksi pankkivalvonnan painopistealueista. Vakuutus- ja eläkesektorin valvontaa kohdistettiin kiinteistösjoitusten arvostukseen ja arvostuskäytäntöihin. Rahastojen likviditeetin hallinta ja arvonmääritys ovat puolestaan olleet rahastovalvonnan painopistealueita jo muutaman vuoden ajan. Finanssivalvonta painotti valvonnassaan lisäksi seuraavia osa-alueita: hallinto- ja ohjausjärjestelmien toimivuus (ml. riskien hallinta ja ohjausjärjestelmien toimivuus), markkina- ja kyberriskien hallinta, tiedonantovelvollisuuden toteutuminen sekä muuttuneen geopoliittisen tilanteen edellyttämä varautuminen ja jatkuvuudenhallinta. Uudistetun strategian mukaisten teemojen toteuttaminen edistyi suurimmaksi osaksi suunnitelman mukaisesti.

Finanssivalvonnan vuoden 2023 valvontatoimenpiteitä

Finanssivalvonta vahvisti alkuvuonna pankkisektorin riskinkantokykyä asettamalla suomalaisille luottolaitoksille yhden prosentin suuruisen järjestelmäriskipuskurivaatimuksen, joka tulee voimaan 1.4.2024. Puskurivaatimusten voimaantulon myötä Suomen pankkisektorin makrovakauspuskurivaatimusten kokonaismäärä kasvaa Finanssivalvonnan arvion mukaan riittävän suureksi.

Kertomusvuoden joulukuussa Finanssivalvonta palautti muita kuin ensiasunnon ostajia koskevan lainakaton eli enimmäisluototussuhteen perustasolleen 90 prosenttiin. Päätöksen perusteena oli rahoitusjärjestelmän haavoittuvuuksien pieneneminen, koska kotitalouksien sekä toteutunut että ennakoitu velkaantuneisuus pieneni. Myös vuoden 2023 alussa voimaan tullut lainanhoitorasitusta koskeva suositus auttaa hillitsemään liialliseen velkaantumiseen liittyviä riskejä. Enimmäisluototussuhdetta oli alennettu 5 prosenttiyksiköllä kesällä 2021 kotitalouksien velkaantumiseen liittyvien riskien rajoittamiseksi.

Suomalaisten kotitalouksien vuonna 2022 alkanut velkaantumisasasteen lasku jatkui ja myös velkojen määrä alkoi pienetä vuoden 2023 aikana, mutta kotitalouksien velkaantuminen niin asuntoluottojen kuin kulutusluottojen osalta on edelleen suurta. Eräiden kuluttajaluotonantajien ja -välittäjien valvonta siirtyi Etelä-Suomen aluehallintovirastolta Finanssivalvonnalle 1.7.2023.

Nopea inflaatio, kallistuneet energiakustannukset ja luottojen korkojen nopea nousu heikensivät yritysten ja kuluttajien ostovoimaa ja kasvattivat velallisten velanhoitomenoja. Finanssivalvonta kohdensi valvontaa sekä analysoi inflaation ja korkojen nousun vaikutuksia erityisesti pankkien luottoriskeihin.

Finanssivalvonta arvioi uusien valvottaviensa rekisteröintiedellytysten täyttymistä, menettelytapojen ja rahanpesulain mukaisten velvoitteiden noudattamista sekä maksukyvyttömyysriskien hallintaa. Pankkien valvonnassa korostui taloudellisen toimintaympäristön muutosten myötä luotto- ja likviditeettiriskien hallinta, uuden korkoriskisääntelyn noudattaminen sekä luotettavan hallinnon kysymykset.

Kevään 2023 markkinaturbulenssi, joka käynnistyi muutaman keskisuuren yhdysvaltalaisen pankin vaikeuksista, kohdensi pankkien valvontaa likviditeetin ja rahoituksen saatavuuden sekä hinnan suuntaan. Finanssivalvonta arvioi pankkien tase-eriä kiinnittäen huomiota niiden tase-erien arvostukseen, jotka aiheuttivat yhdysvaltalaisille pankeille ongelmia. Ongelmallisia eriä ovat tase-erät, joita ei arvosteta jatkuvasti markkina-arvoon.

Pankkivalvonta laati kymmenen valvojan arviota kertomusvuoden aikana. Valvojan arvio on prosessi, jossa arvioidaan pankkien eri riskitekijöitä, ja se tehdään 1–3 vuoden välein riippuen pankin riskiasemasta ja merkittävydestä. Lisäksi tehtiin teema-arvioita ja tarkastuksia muun muassa pankkien ilmasto- ja ympäristöriskien hallinnasta, maksukyvyttömyyden määritelmää koskevan sääntelyn noudattamisesta ja pankkeihin kohdistuvista ICT- ja tietoturvariskeistä.

Vakuutussektorin valvonnassa painottui asiakkaansuojaan liittyvät kysymykset ja vakavaraisuusvalvonta. Pääomamarkkinoiden valvonnassa korostui markkinoiden luottamus ja kestävyystietojen tiedonantovelvoitteiden toteuttaminen.

Finanssivalvonnan rahanpesun estämisen valvontastrategia hyväksyttiin kertomusvuoden alussa. Se korostaa riskiperusteisuutta ja vaikuttavuutta ja kattaa myös terrorismin rahoittamisen estämisen ja pakotteiden noudattamisen valvonnan. Vuoden aikana myös eräiden kuluttajaluotonantajien ja välittäjien rahanpesun valvonta siirtyi Finanssivalvonnan tehtäväksi.

Finanssivalvonta sai kertomusvuonna valmiiksi yhteensä 29 vuosiohjelman mukaista tarkastusta, 23 teema-arviota ja 22 valvojan arviota. Finanssivalvonta teki kahdeksan tutkintapyyntöä poliisille, määräsi yhden rikemaksun ja antoi yhden julkisen varoituksen. Vuonna 2023 Finanssivalvonta tutki myös 190 arvopaperimarkkinoiden kaupankäyntiin ja tiedonantovelvollisuuteen liittyvää valvontatapausta.

Yhteistyö Euroopan keskuspankin ja eurooppalaisten valvontaviranomaisten kanssa

Finanssivalvonnan kansainvälinen yhteistyö kattaa sääntely- ja valvontayhteistyön. Finanssivalvonta on osa Euroopan yhteistä pankkivalvontamekanismia (Single Supervisory Mechanism, SSM). SSM koostuu eurojärjestelmään kuuluvien jäsenvaltioiden kansallisista toimivaltaisista viranomaisista ja Euroopan keskuspankista.

EKP:n suorassa valvonnassa ovat merkittävimmät pankit, joita Suomessa ovat Nordea, OP Ryhmä, Kuntarahoitus ja Danske-pankin sivuliike. Muut pankit Suomessa ovat Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa. EKP:n ja kansallisen valvojan yhteiset valvontaryhmät valvovat EKP:n valvonnassa olevia pankkeja vakiintuneen toimintamallin mukaisesti. Finanssivalvonta tekee valvontatyöstä noin 75 % ja EKP 25 %.

Finanssivalvonta kuuluu Euroopan finanssivalvontajärjestelmään, jossa on kolme viranomaista: Euroopan pankkiviranomainen (European Banking Authority, EBA), Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (European Securities and Markets Authority, ESMA) ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA). Järjestelmään kuuluvat myös Euroopan keskuspankin yhteydessä toimiva Euroopan järjestelmärisikokomitea (European Systemic Risk Board, ESRB) ja kansalliset valvontaviranomaiset.

Finanssivalvonta on mukana EBA:n työssä osallistumalla päätöksentekoon hallintoneuvostossa ja sen pysyvissä komiteoissa sekä jäsenenä eri sääntelyhankkeita ja yhdenmukaisia valvontakäytänteitä valmistelemissä työryhmissä. Vuonna 2023 Finanssivalvonta oli mukana muun muassa EU:n laajuisen pankkien stressitestin toteuttamisessa.

ESMA ja kansalliset valvontaviranomaiset julkistivat kertomusvuonna huolensa markkinoiden väärinkäytösasetuksen muutosehdotuksesta, joka toteutuessaan olisi kaventanut merkittävästi myös Finanssivalvonnan väärinkäytösvalvonnan valtuuksia. ESMA julkaisi vuosille 2023–2028 datastrategian, jonka tavoitteena on muun muassa edistää datapohjaista valvontaa ja ESMA:n roolia datan keskipisteenä.

Eurooppalainen vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen EIOPA on tehnyt kansallisten valvojen kanssa yhteistyössä muun muassa valvontakäsikirjoja sekä laatinut lausuntoja ja suosituksia.

Finanssivalvonta osallistuu ESRB:n työhön neuvoo-antavan teknisen komitean (Advisory Technical Committee, ATC) ja sen alaisten työryhmien kautta sekä päätöksentekoon ESRB:n hallintoneuvostossa. ESRB:n makrovakauseroissa painottuivat kertomusvuoden aikana nopean inflaation, merkittävästi aiempia vuosia korkeammaksi nousseiden korkojen sekä heikentyneiden talousnäkökymien vaikutukset EU:n rahoitusjärjestelmän vakauteen. ESRB kiinnitti kertomusvuoden aikana erityistä huomiota EU:n liikekiinteistö- ja asuntomarkkinoiden riskeihin.

Arvio valvonnan muutoksista ja valvontamaksuista 2024

Johtokunnan kertomuksessa todetaan arviona valvonnan muutoksista ja valvontamaksukertymästä seuraavaa:

Merkittävät valvonnan muutokset vuoden 2024 aikana ovat kestävän rahoituksen tiedonantovelvoitteiden valvonta ja kryptovara-asetuksen mukaisten toimijoiden valvonta. Vuodelle

2024 ei ole näkyvissä muita merkittäviä valvonnan muutoksia, vaikka finanssimarkkinaympäristön epävarmuus jatkuu poikkeuksellisen voimakkaana taloudellisen ja geopoliittisen epävarmuuden vuoksi. Valvonnassa on varauduttu odotettua heikompiin kehityskuluihin, vaikka valvottavien vakavaraisuus ja maksuvalmius ovat pysyneet toistaiseksi hyvinä. Valvonta perustuu toimintaympäristön muutosten mukana joustavaan malliin, vaikka sitä suunnitellaan sekä vuositasolla että pidemmällä aikavälillä. Valvojalla on kyky muuttaa suunnitelmiaan tilanteiden muuttuessa, kuten aiemmin Venäjän hyökkäyssodan ja koronapandemian takia on tehty.

Finanssivalvonnan tehtäväkentän odotetaan laajenevan edelleen lähivuosina uuden sääntelyn takia. Tämän vuoden aikana laaditaan suunnitelma, miten lisääntyvän sääntelyn aiheuttama valvontatyö saadaan hoidettua kokonaisresursointia lisäämättä.

Valvontamaksuja kerätään vuonna 2024 noin 40,1 milj. euroa, joka on noin 1,3 % vähemmän kuin vuonna 2023. Valvontamaksutarpeeseen vaikuttaa vuoden 2024 kulubudjetin kasvu noin 3 % ja edellisen vuoden ylijäämän kasvu noin 67 prosentilla. Merkittävin muutos kokonaisbudjetissa edelliseen vuoteen nähden on IT-kulujen ja henkilöstökulujen kasvu.

Vuoden 2024 aikana valvontamaksujen uudeksi maksuvelvollisryhmäksi tulevat edellä mainitun mukaisesti kryptovara-asetuksen mukaiset valvottavat. Uuden maksuryhmän valvontamaksujen maksimimäärän kokonaissumma on arviolta noin 0,2 milj. euroa. Lisäksi erät kuluttajaluotonantajat ja -välittäjät ovat valvontamaksuvelvollisia koko vuoden 2024 ajalta, kun vuonna 2023 näiltä toimijoilta voitiin periä valvontamaksulain perusteella valvontamaksua vain ajanjaksolta 1.7–1.8.2023.

Valvottavien lukumäärä kasvaa vuoden 2024 aikana hieman, kun kryptovara-asetuksen mukaiset valvottavat siirtyvät Finanssivalvonnan valvontaan. Tällä hetkellä Suomessa on rekisteröityjä virtuaalivaluutan tarjoajia 12.

Eduskunta hyväksyi valvontamaksulain muutoksen, joka astui voimaan 1.1.2024. Valvontamaksulain mahdollistama valvontamaksujen enimmäismäärä nousi nykyisestä noin 44 milj. eurosta 49 milj. euroon. Korotuksella pyritään turvaamaan Finanssivalvonnan rahoituksen riittävyys keskipitkällä aikavälillä. Enimmäismäärän korotus ei kuitenkaan suoraan korota valvontamaksuja, vaan valvottavilta perittävä valvontamaksu määräytyy Finanssivalvonnan vuosittain vahvistettavan talousarvion perusteella.

2.3 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita ja esittämiä arvioita

Pankkivaltuuston arvio edellisestä kertomusvuodesta ja Finanssivalvonnan toimet sen johdosta

Vuotta 2022 koskevassa kertomuksessaan pankkivaltuusto kehotti Finanssivalvontaa seuraaviin toimiin:

Kiinnittämään erityistä huomiota korkotason nousun vaikutukseen pankkien asiakkaitten lainanhoitokykyyn ottaen huomioon kotitalouksien velkaantumisen kasvun ja erityisesti taloyhtiölainojen kasvaneen merkityksen.

Kotitalouksien velkaantumista ja taloyhtiölainojen kehitystä seurattiin ja arvioitiin säännöllisesti osana neljännesvuosittaista makrovakaustaloustilastusta. Korkojen ja lainanhoitomenojen voimakkaasta noususta huolimatta kotitalouksien lainanhoitokyky on pysynyt hyvänä ja ongelmaluottojen määrät pieninä. Kotitalouksien velkaantuneisuus suhteessa tuloihin alkoi pienetä vuonna 2022, ja se jatkui myös tammi–syyskuussa 2023 käytettävissä olevien nimellistulojen kasvun ja asuntolainakannan supistumisen ansiosta. Kotitalouksien velkaantuneisuus oli vuoden 2023 kolmannella neljänneksellä vajaan 10 prosenttiyksikköä pienempi kuin suurimmillaan vuoden 2021 lopussa.

Taloyhtiölainojen kasvu on viime vuosina hiipunut huippuvuosiin verrattuna, mitä on selittänyt etenkin asuntorakentamisen suhdannetilanteen heikentyminen.

Uusia kotitalouksien velkaantumista hillitseviä, asunto- ja taloyhtiölainoja koskevia rajoitteita tuli voimaan heinäkuussa 2023. Lakiuudistuksen mukaan uudisrakentamisessa asuntoyhteisöluottoja voi olla enintään 60 % suhteessa myytävien asuntojen velattomaan hintaan. Lisäksi uudisrakentamisessa käytettäville asuntoyhteisöluotoille asetettiin 30 vuoden enimmäistakaisinmaksuaika ja lyhennysvapaita koskeva kielto ensimmäiselle viidelle vuodelle rakennuksen valmistumisesta. Myös asuntoluottojen enimmäistakaisinmaksuaika rajoitettiin 30 vuoteen. Finanssivalvonta arvioi uusien rajoitteiden noudattamista vuoden 2024 aikana.

Kesäkuussa 2022 annettu asuntolainanhakijoiden enimmäislainanhoitorasitusta koskeva suositus astui voimaan vuoden 2023 alussa. Finanssivalvonta selvitti alustavasti suosituksen noudattamista loppuvuonna 2023. Kattavampi arvio suosituksen noudattamisesta vuoden 2023 aikana laaditaan alkuvuonna 2024.

Finanssivalvonta palautti joulukuussa 2023 muita kuin ensiasunnon ostajia koskevan lainakaton eli enimmäisluototussuhteen perustasolleen 90 prosenttiin. Päätöksen perusteena oli rahoitusjärjestelmän haavoittuvuuksien pieneneminen sen ansiosta, että kotitalouksien toteutunut ja ennakoitu velkaantuneisuus väheni ja muita kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvua rajoittavia makrovakausvälineitä otettiin käyttöön. Enimmäisluototussuhdetta oli alennettu 5 prosenttiyksiköllä kesällä 2021 kotitalouksien velkaantumiseen liittyvien riskien rajoittamiseksi.

Finanssivalvonta osallistui kotitalouksien taloudellista tilannetta selvittäneen valtiovarainministeriön työryhmän työhön alkuvuonna 2023. Työryhmä esitti huhtikuussa julkaistussa raportissaan muun muassa, että Suomessa olisi tarpeen ottaa käyttöön juridisesti sitova kotitalouksien enimmäisvelanhoitorasite.

Seuraamaan Suomessa toimivien pankkien riskejä tilanteessa, jossa likviditeettiongelmiin liittyvät haasteet ovat globaalilla pankkisektorilla kasvaneet.

Finanssivalvonta kiinnitti kertomusvuonna valvonnassaan erityistä huomiota suomalaispankkien luotto- ja likviditeettiriskeihin, joita heikentynyt talouskasvu ja rahoitusolojen kiristyminen ovat kasvattaneet. Tarkastuksia tehtiin molempiin riskialueisiin, ja lisäksi maaliskuussa 2023 valmistui luottoriskiä käsittelevä teema-arvio, jossa tarkasteltiin Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa olevien standardimenetelmäpankkien uudistuneen maksukyvyttömyyden määritelmän käyttöönottoa. Finanssivalvonta laati kertomusvuonna myös erilliset teema-analyysit suomalaispankkien luotto- ja likviditeettiriskeistä. Kesällä 2023 julkaistuissa Euroopan pankkiviranomaisen (EBA), Euroopan keskuspankin (EKP) ja Finanssivalvonnan stressitestitesteissä arvioitiin puolestaan toimintaympäristön epätodennäköisen mutta mahdollisen voimakkaan heikkenemisen vaikutusta suomalaispankkien tuloksenteokkykyyn ja vakavaraisuuteen.

Suomalaispankkien ongelmaluottojen määrä ja luottotappiot ovat pysyneet maltillisina ja vähäisimpinä Euroopan pankeista heikentyneestä toimintaympäristöstä huolimatta. Suomalaispankkien luottoriskien lisääntymisestä on kuitenkin nähtävissä varhaisia merkkejä luottojen arvonalentumisvaiheiden muutosten perusteella. Sellaiset luotot, joiden luottoriski on kasvanut, lisääntyivät vuoden 2023 aikana etenkin kiinteistö- ja rakennusektorin luotoissa sekä taloyhtiölainoissa. Suomalaispankkien keskimääräistä vahvempi vakavaraisuus tuo kuitenkin suojaa tulevia luottotappioita vastaan. EBA:n, EKP:n ja Finanssivalvonnan stressitestien perusteella Suomen pankkisektori kestäisi toimintaympäristön merkittävänkin heikkenemisen. Stressitestien heikon kehityksen skenaario oli tällä kertaa poikkeuksellisen ankara.

Likviditeettiriskit kuuluivat vuonna 2023 luottoriskien ohella pankkivalvonnan valvontaprioriteetteihin. Suomalaispankkien maksuvalmiutta ja varainhankinnan tilannetta seurattiin erityisen tarkasti ja tiheästi kevään 2023 markkinaturbulenssin aikana, kun yksittäisiä yhdysvaltalaisia ja eurooppalaisia pankkeja ajautui likviditeettiongelmiin. Toimintaympäristön heikkenemisestä ja rahoitusolojen kiristymisestä huolimatta suomalaispankkien likviditeettitilanne ja varainhankinta on pysynyt vakaana. Kotimaisten pankkien lyhyen aikavälin maksuvalmius parantui kertomusvuoden aikana. Pankkisektorin yleisötalletukset ovat pysyneet verrattain vakaana, ja pankit ovat saaneet myös

hankittua vakuudetonta ja vakuudellista markkinarahoitusta. Korkeiden historiallisen nopea nousu on tosin kasvattanut kotimaisten pankkien markkinavarainhankinnan kustannuksia.

Voimakas riippuvuus markkinavarainhankinnasta ja varainhankinnan lyhentymisen lisäävät suomalaispankkien haavoittuvuutta rahoitusmarkkinoiden häiriöille. Finanssivalvonnan likviditeetin stressitestit osoittavat, että suomalaispankkien likviditeettipuskurit voisivat olla riittämättömät sekä rajussa äkillisessä että pitkittyneessä likviditeetikriisissä. Vastaavia haavoittuvuuksia tunnistettiin myös Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) vuonna 2022 toteuttamassa Financial Sector Assessment Program (FSAP) -arviointiharjoituksessa, jonka yhteydessä IMF suosittelee vahvistamaan suomalaispankkien likviditeettipuskureita ja lisäämään pidempiaikaisen markkinavarainhankinnan osuutta varainhankinnassa. Finanssivalvonta tulee kiinnittämään erityistä huomiota likviditeettireservien riittävyyteen tulevissa valvontatoimenpiteissä IMF:n suositusten mukaisesti.

Varautumaan pikaluottoja myöntävien yritysten valvonnan alkamiseen riittävillä resursseilla ja toimialaan sopivilla menetelmillä.

Valmiudet valvontavastuun siirtoon saatiin valmiiksi projektisuunnitelman mukaisesti. Valvontavastuun siirto Finanssivalvonnalle tapahtui suunnitellusti 1.7.2023.

Selvitys rekisteröintiedellytysten täyttymisestä, asiakkaansuojaa koskevista menettelytavoista ja rahanpesulain mukaisten veloitteiden noudattamisesta käynnistyi heinäkuun alussa ja valmistuu Q2/2024. Maksukyvyttömyysriskien teema-arvio käynnistyy elo-syyskuun taitteessa.

Varmistamaan, että rahanpesun estämisen valvonta on riittävän tehokasta ja että mahdollisiin ongelmiin puututaan ja sanktioprosessit käynnistetään vanhentumisaikojen puitteissa.

Vuonna 2023 julkaistiin Rahanpesun estämisen valvontastrategia, joka täydentää koko Finanssivalvonnan strategiaa. Strategian mukaisesti on suunniteltu riskiperusteinen valvontasykli, joka varmistaa riittävän rahanpesun estämisen valvonnan kaikille Finanssivalvonnan valvottaville. Strategian mukaisesti valvontatoimia kohdennetaan valvottaviin eri tavoin: tarkastukset eivät ole ainoa valvontatoimi.

Tarkastuksien sisältöön ja laajuuteen sekä niiden huolelliseen etukäteissuunnitteluun on kiinnitetty erityistä huomiota, ja tavoitteena on riittävän kattavien tarkastusten suorittaminen. Samalla tarkastusryhmän osaamista on kehitetty.

Tarkastusryhmän toiminnalle on asetettu selkeät tavoitteet, ja ryhmällä on oma vetäjä. Tarkastusten määrä onkin ollut tavoitteen mukainen vuosien 2022–2023 ajan.

Huomattavaa on, että rahanpesun tarkastuksille asetettu tavoitemäärä (5 tarkastusta / liukuva 12 kuukauden aika) on nykyisillä resursseilla toimintakyvyn ääriarajoilla. Pyritään varmistamaan, että tarkastusten määrä toteutuu, vaikka tarkastussuunnitelmiin tulisi muutoksia tai ryhmässä tapahtuisi henkilövaihdoksia.

Varmistamaan, että pakotteiden valvonta suomalaisissa pankeissa on järjestetty asianmukaisella tavalla.

Rahanpesulain muutokset, joilla pakotteiden noudattamisen valvonta tuli Finanssivalvonnan tehtäväksi, tulivat voimaan 31.3.2023. Tämän jälkeen ryhdyttiin laatimaan pakotteita koskevaa Finanssivalvonnan määräystä ja ohjetta (MOK), joka julkaistiin 22.12.2023. MOK tulee voimaan 1.3.2024, jolloin kaikilla valvottaville on asetettu yhtenäiset vaatimukset pakotteiden noudattamisen osalta.

Pakotteiden noudattaminen on otettu huomioon valvonnassa muun muassa valvojan arvioiden aiheena sekä uusien valvottavien toimilupa- ja rekisteröintiprosessissa.

Finanssivalvonta on tehnyt runsaasti yhteistyötä muiden pakotteiden valvonnasta vastaavien viranomaisten kanssa: muun muassa ulkoministeriön, rahanpesun selvittelykeskuksen, ulosottoviranomaisten ja suojelupoliisin kanssa on vaihdettu tietoa konkreettisista valvontahavainnoista ja tiivistetty yhteistyötä.

Varmistamaan käytettävissä olevilla keinoilla omalta osaltaan, että peruspankkipalvelut turvataan ja että myös ne asiakkaat, jotka eivät käytä digitaalisia palveluita, pystyvät hoitamaan pankkiasiointinsa kohtuullisilla kustannuksilla.

Peruspankkipalveluselvitys vuodelta 2022 julkaistiin heinäkuussa 2023. Finanssivalvonta arvioi, että asiakkaiden oikeus laissa määriteltyihin peruspankkipalveluihin toteutui vuoden 2022 aikana kokonaisuutena tarkastellen asianmukaisesti.

Palvelutarjonta painottuu kuitenkin pankkien digitaalisiin palvelukanaviin ja muihin etäkanavissa tarjottaviin palveluihin, ja ne ovat valtaosalle pankkien asiakkaista pääasiallinen palvelukanava päivittäisen pankkiasioinnin hoitamiseen.

Maksamisen digitalisoitumisesta huolimatta käteisellä on yhteiskunnassa tärkeä rooli. Arviossaan Finanssivalvonta piti tärkeänä, että pankit huolehtivat käteispalveluiden saatavuudesta koko maan laajuisesti. Peruspankkipalveluista perittävien hintojen osalta Finanssivalvonta kiinnitti pankkien huomiota kohtuullisen hinnoittelun vaatimukseen ja kehotti erityisesti korkeimpia hintoja veloittavia pankkeja itse uudelleen arvioimaan hinnoitteluaan ja sen perusteita.

Selvityksen johtopäätöksinä Finanssivalvonta kiinnitti pankkien huomiota muun muassa kohtuuhintaisten asiointimahdollisuuksien turvaamiseen sellaisille asiakkaille, jotka eivät käytä digitaalisia palveluita, henkilökohtaisen asiakaspalvelun saatavuuden parantamiseen, sekä digitaalisten palvelukanavien saavutettavuuden ja digituen tärkeyteen.

Valtiovarainministeriö on käynnistänyt peruspankkipalveluita koskevan sääntelyn muutostarpeiden kartoittamisen osana laajempaa luottolaitoslain muutostarpeiden arviointia. Selvitystyön yhteydessä eri sidosryhmillä on mahdollisuus tuoda esiin näkemyksiä peruspankkipalveluiden tarjonnasta ja hinnoittelusta sekä sääntelyn kehitystarpeista.

Finanssivalvonta pitää peruspankkipalveluja koskevan sääntelyn muutostarpeiden arviointia tervetulleena. Lainsäädännön nykytilaa ja muutostarpeita on tärkeää tarkastella erityisesti siitä näkökulmasta, että sääntelyllä turvataan kohtuuhintaisten peruspankkipalveluiden tarjonta koko maan laajuisesti myös niissä tilanteissa, kun markkinaehtoinen palveluntarjonta ei riitä kattamaan asiakkaiden tarpeita.

Muita käsiteltyjä asioita

Kertomusvuoden kokouksissa saatiin säännöllisesti katsauksia Finanssivalvonnan toimintaympäristön tilanteesta. Lisäksi kokouksissa käsiteltiin muun muassa asunto- ja kiinteistömarkkinoiden tilannetta, peruspankkipalveluita, ilmatoriskeihin liittyviä teemoja ja rahanpesun estämisen valvontaa.

Pankkivaltuuston arvio Finanssivalvonnan toiminnasta kertomusvuonna

Pankkivaltuusto toteaa, että Finanssivalvonnalla on taloudellisten kriisien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa tärkeä rooli, johon liittyy sekä pankkien riittävän vakavaraisuuden varmistaminen ennen kriisin syntymistä että rahoituksen välityksen turvaaminen kriisin aikana.

Finanssivalvonnan johto on antanut pankkivaltuustolle johtokunnan kertomuksen Finanssivalvonnan toiminnasta vuodelta 2023 sekä julkaissut Finanssivalvonnan toimintakertomuksen. Näiden kertomuksien, pankkivaltuuston kokouksissa käytyjen keskusteluiden ja muiden saamiensa tietojen pohjalta pankkivaltuusto arvioi seuraavaa:

Finanssivalvonnan toiminnan yleinen tarkoituksenmukaisuus ja tehokkuus

Finanssivalvonnan toiminnan yleisestä tarkoituksenmukaisuudesta pankkivaltuusto arvioi, että Finanssivalvonnan toiminnalle laissa säädetty tavoite on toteutunut. Pankkivaltuusto pitää Finanssivalvonnan itselleen asettamia strategisia tavoitteita ja valintoja tarkoituksenmukaisina. Finanssivalvonnan toiminnan yleisestä tehokkuudesta pankkivaltuusto arvioi, että Finanssivalvonta on hoitanut valvonnan jatkuvasti muuttuvaa tehtäväkenttää tehokkaasti ja kustannuskehityksen kannalta tarkoituksenmukaisesti.

Pankkivaltuusto kehottaa Finanssivalvontaa toimimaan seuraavasti:

- Kiinnittämään edelleen erityistä huomiota korkean korkotason ja heikentyvän suhdannetilanteen vaikutukseen pankkien asiakkaitten lainanhoitokykyyn ottaen huomioon kotitalouksien velkaantumisen kasvun, pikaluottojen aiheuttaman velkaantumisriskin ja erityisesti taloyhtiölainojen kasvaneen merkityksen.
- Seuraamaan asuntojen hintojen laskun vaikutusta vakuusarvoihin ja pankkien luottoriskeihin.
- Varmistamaan, että rahanpesun valvonta ja pakotevalvonta toimivat riittävän tehokkaasti.
- Varmistamaan käytettävissä olevilla keinoilla omalta osaltaan, että peruspankkipalvelut turvataan ja että myös ne asiakkaat, jotka eivät käytä digitaalisia palveluita, pystyvät hoitamaan pankkiasiointinsa kohtuullisilla kustannuksilla.

Osa 3. Erityisteemat

Suomen Pankin rahapoliittiset arvopaperiostot päättymässä

Matti Ilmanen ja Sivi Palmén, markkinaoperaatiot-osasto

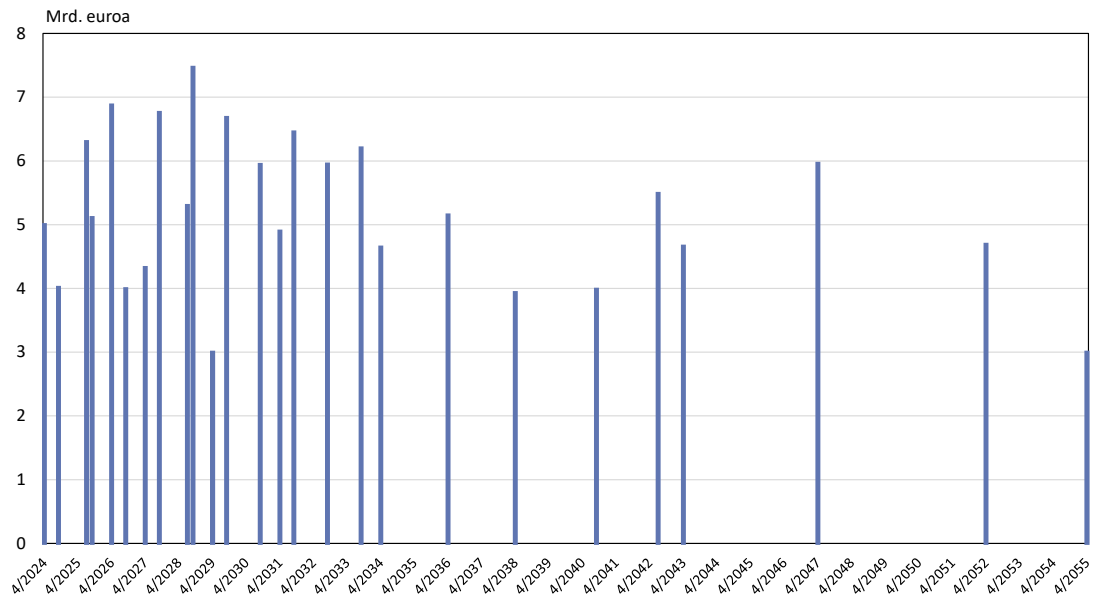
Suomen Pankki on toteuttanut osana eurojärjestelmää vuodesta 2015 alkaen EKP:n neuvoston päätösten mukaisesti laajamittaisia rahapoliittisia arvopaperiostoja. Nämä rahapoliittiset arvopaperiostot otettiin käyttöön, kun inflaatio hidastui alle tavoitteen ja EKP:n ohjauskorkoa ei enää voitu merkittävästi laskea hintavakaustavoitteen saavuttamiseksi. Velkakirjojen osto-ohjelmat nousivatkin yhdeksi merkittävimmistä välineistä toteuttaa rahapolitiikkaa.

Valtion velkakirjojen ostot aloitettiin osana laajennettua omaisuuserien osto-ohjelmaa (APP) maaliskuussa 2015. APP:n tavoitteena on ollut rahapolitiikan välitysmekanismien tukeminen ja rahapolitiikan keventäminen, jotta inflaatio palautuisi liian alhaiselta tasolta EKP:n 2 prosentin tavoitteeseen. Vuonna 2020 valtionvelkakirjojen ostot kasvoivat erityisen voimakkaasti, kun eurojärjestelmä aloitti pandemiaan liittyvän osto-ohjelman (PEPP), joka on ollut väliaikainen ja joustava lisä APP-ohjelmalle. Ostoja tehtiin juoksuajaltaan aina 30 vuoden velkakirjoihin asti. Suomen Pankki on näissä osto-ohjelmissa ostanut Suomen valtion velkakirjoja, ja enimmillään keväällä 2022 Suomen Pankki omisti 41 % ja EKP 5 % Suomen valtion velkakirjoista. Suomen Pankin netto-ostot, eli brutto-ostot vähennettynä erääntymisillä, ylittivät valtion nettomääräisen velanottotarpeen vuosina 2015–2021. Tämä velkakirjojen lisääntynyt kysyntä laski merkittävästi Suomen valtion velan korkoa, ja pitkien velkakirjojen korot painuivat negatiiviseksi.

Suomen valtionvelka rahoitetaan kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla

Valtiokonttori toteuttaa Suomen valtion lainanoton operaatiot kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla käyttäen joukkovelkakirjalainoja. Suomen valtio laskee liikkeeseen sarjalainoja (pitkäaikainen velka) ja valtion velkasitoumuksia (lyhytaikainen velka). Sarjalainat ovat joukkovelkakirjalainoja, jotka lasketaan liikkeeseen ensi emissioissa, ja sen jälkeen niitä lisätään sarjalainojen huutokaupoissa. Sarjalainat ovat euromääräisiä, ja niihin voivat sijoittaa institutionaaliset velkasijoittajat globaalisti. Suurin osa emissioihin osallistuvista sijoittajista on eurooppalaisia. Suomen Pankki ei osallistu lainojen liikkeeseenlaskuihin ensimarkkinoilla EU:n julkisen rahoituksen kiellon vuoksi.

Kuvio 1. Suomen valtion sarjalainat eräntymispäivän mukaan, tilanne 01/2024²

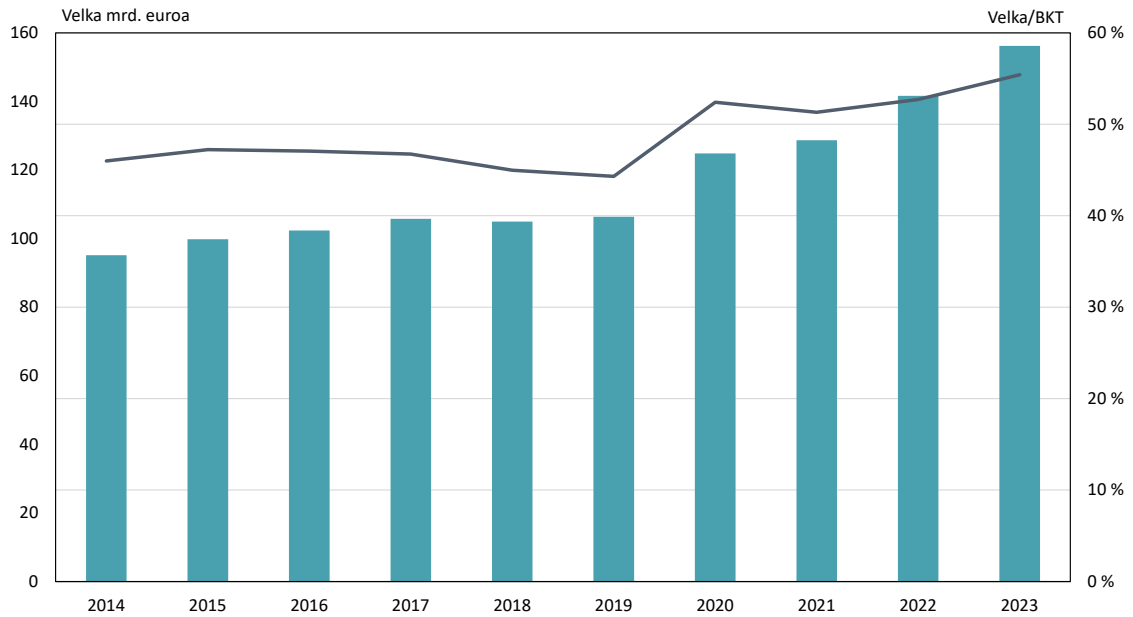

Lähde: Valtiokonttori.

Valtionvelan määrä suhteessa BKT:hen laski hieman vuosien 2015 ja 2019 välillä, kun Suomen talouden kasvu oli vauhdikkaampaa, ja myös korkokulut olivat historiallisen pienet. Osaltaan siis alhaiset korkokulut myös vähensivät velanottotarvetta ja vaikuttivat velkasuhteeseen laskevasti.

² Sarjalainojen lisäksi Valtiokonttori laskee liikkeeseen alle vuoden mittaisia valtion velkasitoumuksia, joiden kanta vuoden 2024 alussa on 20 mrd. euroa.

Kuvio 2. Valtionvelka (budjettitalous, rahastot ja liikelaitokset) suhteessa BKT:hen, %

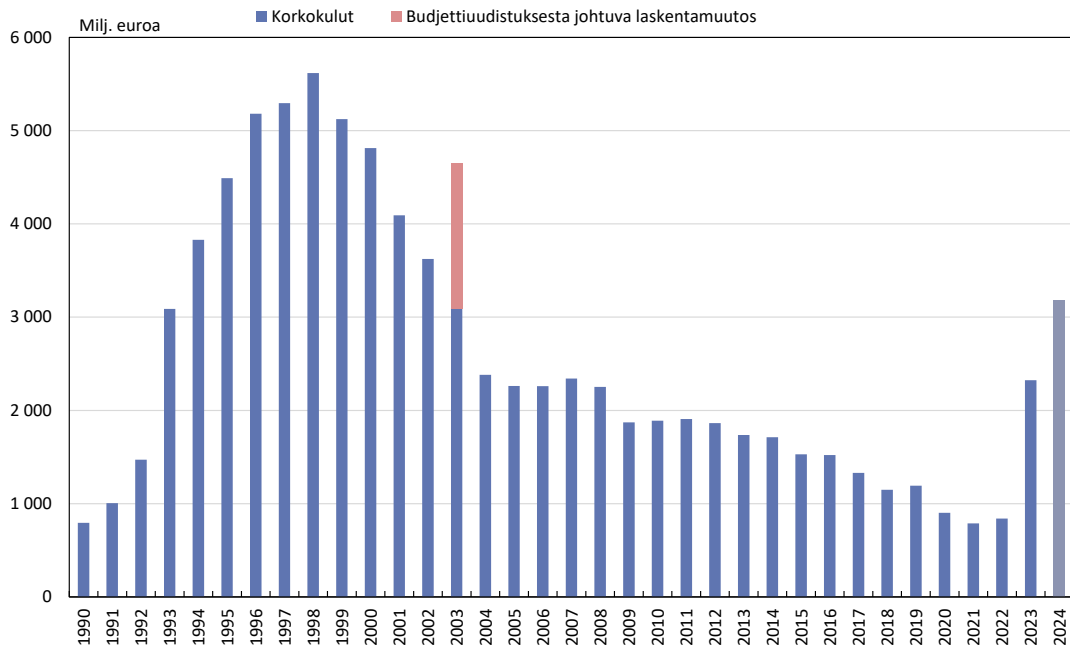

Lähde: Valtiokonttori.

Budjettitalouden korkokulut olivat historiallisen alhaiset vuosina 2015–2021

Budjettitalouden korkokulut olivat kasvaneesta velan määrästä huolimatta historiallisen alhaiset koko 2010-luvun, ja korkomenojen määrä pieni erityisesti vuosien 2015 ja 2021 välillä (kuvio 3). Vuonna 2015 budjettitalouden korkomenot olivat noin 1,5 mrd. euroa, kun vuonna 2021 ne olivat 840 milj. euroa. Korkotason nopea nousu inflaation hillitsemiseksi on kuitenkin nostanut valtionvelan korkomenoja vuodesta 2022 lähtien, ja korkomenojen arvioidaan kasvavan edelleen tulevina vuosina myös valtionvelan kasvettua voimakkaasti.

Kuvio 3. Budjettitalouden korkokulut vuosina 1990–2024 (vuoden 2024 osalta luku on ennuste)

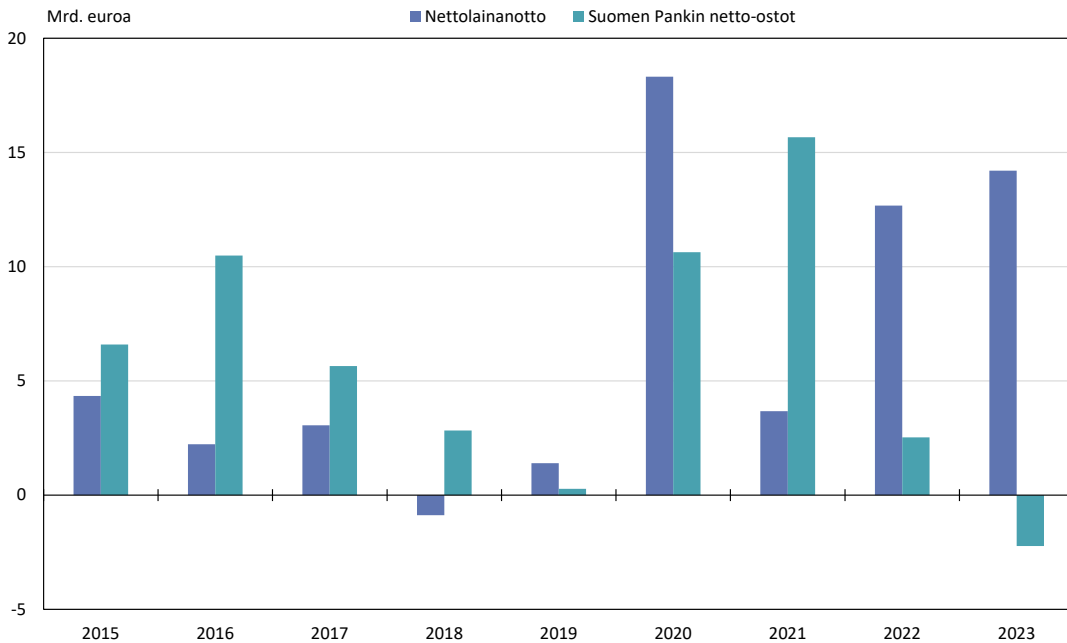
Lähde: Valtiokonttori.

Suomen Pankin netto-ostot ylittivät valtion nettomääräisen velanottotarpeen vuosina 2015–2021

Suomen valtion velkakirjoihin kohdistuneet osto-ohjelmat alkoivat maaliskuussa 2015 Suomen Pankin osalta noin 700 milj. euron kuukausitahdilla. Vuonna 2016 eurojärjestelmä nosti osto-ohjelmien netto-ostotavoitetta ja kuukausiostot nousivat mrd. euroon. Vuoden 2017 alussa Suomen Pankin valtion velkakirjaomistusten markkina-arvo ylitti 20 mrd. euroa. Kun euroalueella talousnäkyvät kohenivat, netto-ostoja voitiin pienentää vuosina 2017–2019.

Ostot kiihtyivät uudelleen maaliskuussa 2020, kun aloitettiin PEPP-osto-ohjelma. Sen myötä keskimääräiset kuukausiostot ylittivät jälleen mrd. euron aina maaliskuun 2022 loppuun. Tuolloin Suomen Pankin valtionvelkakirjojen omistusten markkina-arvo oli korkeimmillaan 54,2 mrd. euroa vastaten 41:tä prosenttia valtion velkakirjojen markkina-arvosta. Tämän lisäksi EKP omisti noin 5 % Suomen valtion velkakirjoista. Eurojärjestelmässä ostot on jaettu niin, että kukin keskuspankki ostaa 8/9 oman maan julkisen sektorin velkakirjojen ostotavoitteesta ja EKP 1/9. Lisäksi 10 % julkisen sektorin ostotavoitteesta kohdennetaan ylikansallisiin liikkeeseenlaskijoihin, joita ovat esimerkiksi EU ja EVM. Kunkin maan keskuspankki vastaa oman maansa julkisen sektorin velkakirjojen tuotoista ja riskeistä. EKP:n omistusten ja ylikansallisten liikkeeseenlaskijoiden tuotot ja riskit on jaettu eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien kesken.

Kuvio 4. Valtion nettolainanottotarpeen kehitys mrd. euroa ja Suomen Pankin netto-ostot

Lähteet: Valtiokonttori ja Suomen Pankki.

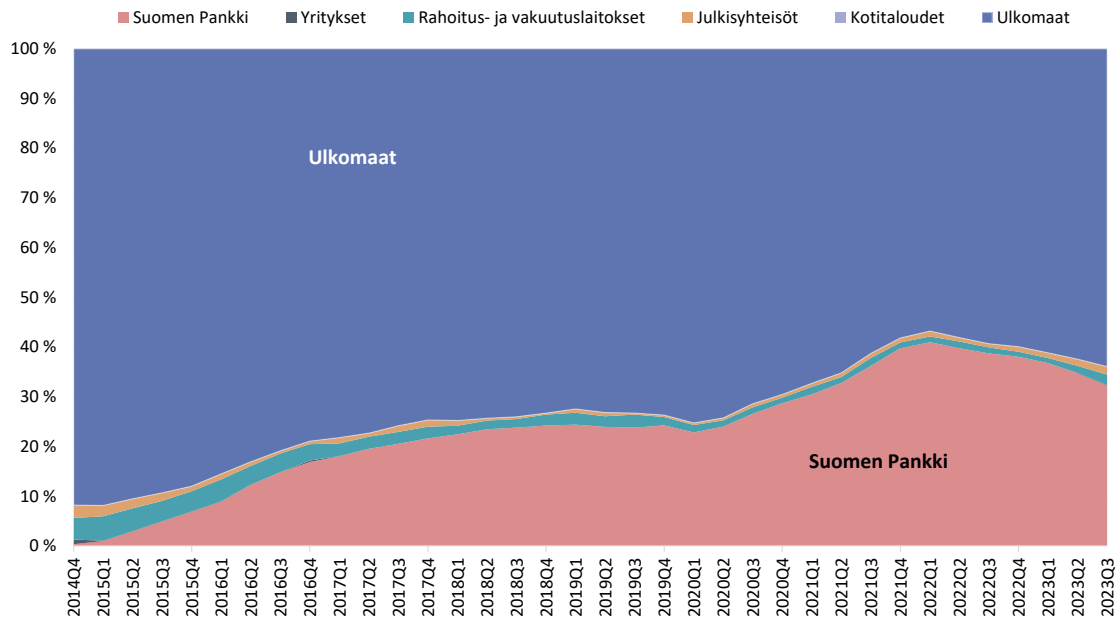
Kaikkiaan vuosina 2015–2021 valtion nettolainanotto oli yhteensä 32 mrd. euroa ja Suomen Pankin netto-ostot 52 mrd. euroa ja ylitti valtion uuden velan oton 20 mrd. eurolla. Siten vuosina 2015–2021 Suomen Pankin jälkimarkkinaostot kattoivat valtion nettomääräisen velanottotarpeen kokonaan ja lisäksi Suomen Pankki osti muiden sijoittajien Suomen valtionlainaomistuksia 20 mrd. eurolla. Tämän lisäksi EKP osti kyseisinä vuosina Suomen valtionlainoja noin 5 mrd. euron arvosta. Nämä eurojärjestelmän valtiolainaostot ja alhainen EKP:n ohjauskorko osaltaan laskivat Suomen valtionvelkakirjojen korot negatiiviseksi. Pandemia-aikana valtio velka lisääntyi nopeasti myös Suomessa, mutta samanaikaisesti rahapoliittisten osto-ohjelmien netto-ostot olivat suurimmillaan ja auttoivat pitämään korkotason ja velan korkokustannukset historiallisen alhaisina.

Osto-ohjelmien netto-ostot jatkuivat APP-ohjelman osalta vielä kesäkuun 2022 loppuun, mutta kiihtyneen inflaation vuoksi korot alkoivat nousta ja velkakirjojen markkina-arvo laskea. Eurojärjestelmä jatkoi APP-ohjelmassa erääntyvien arvopapereiden uudelleensijoituksia aina kesäkuuhun 2023. PEPP-ohjelmassa uudelleensijoituksia aiotaan jatkaa vuoden 2024 loppuun siten, että merkittävä osa sijoituksista annetaan erääntyä heinäkuusta 2024 alkaen.

Osto-ohjelmien vaikutus valtion velkakirjojen sijoittajapohjaan

Ennen osto-ohjelmien alkua valtion velkakirjat olivat pääosin ulkomaisten sijoittajien hallussa. Suomalaiset rahoitus- ja vakuutuslaitokset, julkisyhteisöt, yritykset ja kotitaloudet omistivat 11 % valtion velkakirjoista vuoden 2014 lopussa (kuvio 5). Kuviosta havaitaan, että Suomen Pankin omistusosuus oli suurimmillaan 41 prosentissa keväällä 2022. Tämän jälkeen Suomen Pankin netto-ostot ovat loppuneet ja velkakirjaomistukset ovat alkaneet erääntyä. Lisäksi valtion velkaantumisen jatkuminen on pienentänyt Suomen Pankin omistusosuuden 32 prosenttiin valtion velkakirjoista. Vastaavasti pääosin ulkomaiset sijoittajat ovat lisänneet omistusosuuttaan.

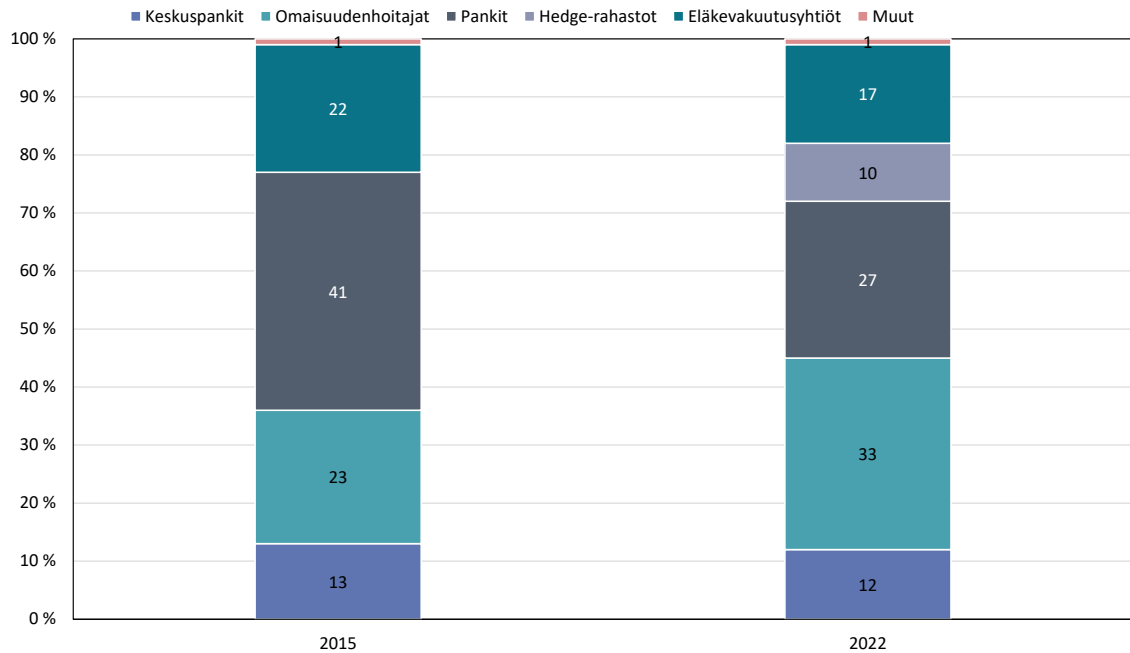
Kuvio 5. Valtion velkakirjojen omistus sektoreittain

Lähde: Tilastokeskus.

Ulkomaisten sijoittajien osalta Valtiokonttori julkaisee ensimarkkinoille osallistuvien sijoittajien jakauman. Kuvio 6 havaitaan, että vielä vuonna 2015 suurin sijoittajaryhmä oli pankit, joiden lisäksi omaisuudenhoitajat ja eläkevakuutusyhtiöt olivat aktiivisia. Vuoteen 2022 tultaessa havaitaan selkeä muutos sijoittajien jakaumassa. Pankkien osuus on pienentynyt, ja omaisuudenhoitajat ovat kasvaneet suurimmaksi sijoittajaryhmäksi ensimarkkinoilla. Uutena sijoittajaryhmänä mukaan ovat tulleet hedge-rahastot. Kuvioon merkityt keskuspankit ovat euroalueen ulkopuolelta, koska eurojärjestelmän keskuspankit eivät saa osallistua valtioiden ensimarkkinoille.

Kuvio 6. Valtion sarjalainojen sijoittajat ensimarkkinoilla vuosina 2015 ja 2022

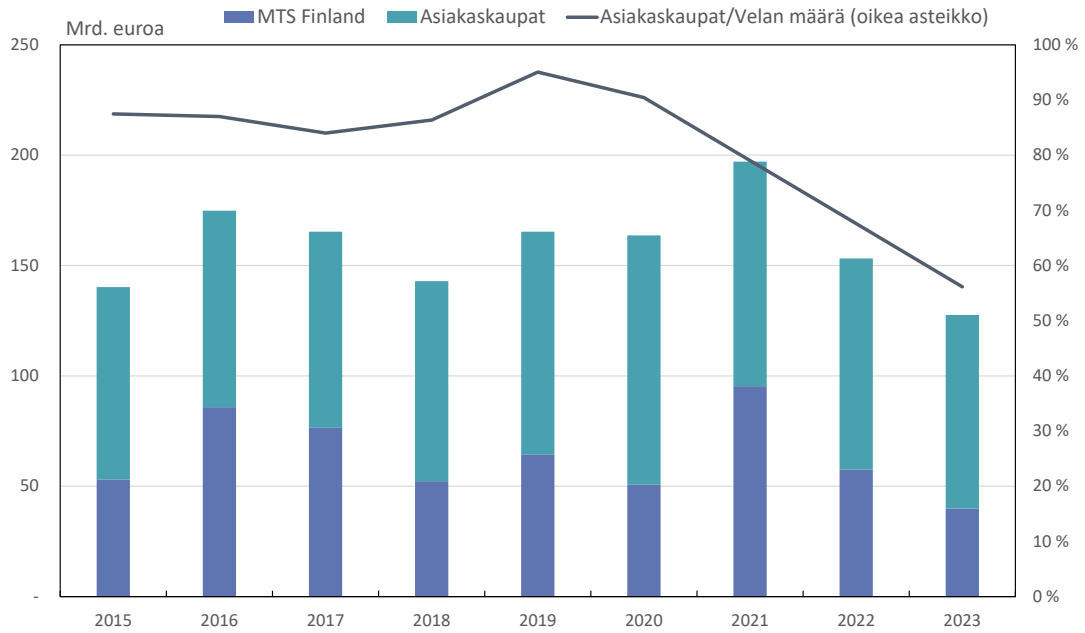

Lähde: Valtiokonttori.

Osto-ohjelmien vaikutus Suomen valtionlainojen korkotasoon

Osto-ohjelman suora vaikutus on ollut velkakirjojen kysyntää nostava. Kun velkakirjojen kysyntä kasvaa, niiden hinnat nousevat ja korot laskevat. Velkasijoittajat ovat lisäksi tienneet, että keskuspankki ostaa velkakirjoja, mikä on parantanut velkakirjojen jälkimarkkinalikviditeettiä eli vaihtuvuutta ja hinnanmääritystä. Sijoittajat ovat voineet luottavaisin mielin ostaa velkakirjoja, koska ovat voineet luottaa siihen, että tarpeen tullen niiden myynti on sujuvaa. Jälkimarkkinalikviditeettiä edistääkseen Suomen Pankki on toteuttanut myös valtionvelkakirjojen arvopaperilainausta. Kysyntä ja likviditeetti siis parantuivat. Näin valtionlainaostot alensivat valtionlainojen korkoja sekä suoraan että epäsuorasti. Kuviossa 7 havainnollistetaan velkakirjojen jälkimarkkinakaupankäyntivolyymeja (nimellismääräinen vaihto pankkien välisellä markkinapaikalla sekä asiakaskauppavaihto PD-pankkien raportoimana) ja asiakaskauppoja suhteessa velan nimellismäärään. Vuosina 2019–2021 asiakaskauppavaihdon vuosivolyymit olivat yhteensä 80–95 % koko lainakannasta, mutta vuosina 2022 ja 2023 volyymit ovat olleet laskussa. Näissä volyymeissa ei ole mukana EKP:n osto-ohjelmien kauppoja.

Kuvio 7. Viitelainojen kaupankäyntivolyymit jälkimarkkinoilla ja volyymit suhteessa valtionvelan määrään

Lähde: Valtiokonttori.

Esimerkiksi Suomen valtion 10 vuoden velkakirjan korko laski vuosina 2015–2018 alle yhteen prosenttiin ja vuosina 2019–2021 negatiiviseksi. Inflaation kiihdyttyä Euroopan keskuspankki aloitti koronnostot heinäkuussa 2022 ja 10 vuoden korko nousi nopeassa tahdissa 3 prosenttiin.

Kuvio 8. Suomen valtion 10 vuoden koron kehitys vuosina 2015–2023

Lähde: Bloomberg.

Valtionvelan korkotaso suhteessa verrokkimaihin

Sarjaobligaatioiden liikkeeseenlaskuissa korkotaso seuraa markkinakorkoja ja kuvastaa markkinoiden kysyntää, korko-odotuksia, valtion luottoriskiä ja velkapapereiden likviditeettiriskiä. Suomen valtionlainojen korkotaso suhteessa verrokkimaihin on viime vuosina pysynyt suhteellisen vakaana, vaikka Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan onkin nostanut lainojen suhteellista korko-odotusta jonkin verran vuoden 2022 alkupuolelta alkaen. Suomen valtionlainojen kysyntä on ollut vakaata, ja osaltaan eurojärjestelmän osto-ohjelma on tukenut lainojen markkinakysyntää viime vuodet. Suomen 10-vuotisen valtionlainan, jota voidaan pitää lainoista likvidimpänä, korkoero Saksan vastaavaan lainaan oli 0,56 prosenttiyksikköä helmikuussa 2024. Rahoitusmarkkinoilla sijoittajat siis vaativat Suomen valtionlainoista noin puoli prosenttiyksikköä korkeampaa tuottoa kuin vastaavasta Saksan valtionlainasta.

Valtiokonttorin velkakirjojen myynti ja Suomen Pankin ostot ovat eri prosesseja

Suomen valtionlainat lasketaan liikkeeseen kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla päävälittäjäpankkien kautta, ja ne tavoittavat laajan kansainvälisen joukon erilaisia sijoittajia. Lainojen kotimarkkinan voi ajatella olevan koko euroalue, koska viitelainat ovat euromääräisiä. Kotimaisten sijoittajien osuus lainoissa on tyypillisesti pieni. Valtiokonttori myy velkakirjoja ensimarkkinoilla kansainvälisille sijoittajille, muun muassa rahastoille, varainhoitajille, eläke- ja vakuutuslaitoksille ja pankeille. Valtiokonttori myy velkakirjoja huutokaupoissa, joissa päävälittäjäpankit tekevät tarjouksia eri velkakirjoista, ja ns. syndikoiduissa liikkeeseenlaskuissa, joissa pankit toimivat yhteisjärjestäjinä ja myyvät velkakirjoja sijoittajille. Valtion velanotto nojaa siis markkinalähtöiseen toimintatapaan, jossa velan korkotaso määrittyy rahoitusmarkkinoilla. Tämä on tyypillinen toimintatapa eurooppalaiselle valtiolle, jolla on korkea luottoluokitus.

Valtion sarjalainat ovat jälkimarkkinakelpoisia ja päävälittäjäpankeilla on velvollisuus ylläpitää lainojen jälkimarkkinoita. Sijoittajat voivat ostaa ja myydä velkapapereita velkapapereiden kauppapaikoilla. Hyvä jälkimarkkinalikviditeetti on ensiarvoisen tärkeää sijoittajien luottamuksen ja kysynnän ylläpitämiseksi. Jälkimarkkinalikviditeetillä tarkoitetaan lainojen kaupankäyntivolyymia ja osto- ja

myyntitarjousten välistä hintaeroa eli kaupankäynnin kustannusta. Valtionlainojen tuottotaso (markkinoiden tuotto-odotus tai korkotaso) määrittyy jälkimarkkinoilla päivittäin, ja siihen vaikuttaa liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuden lisäksi lainojen jälkimarkkinalikviditeetti: kysyntä, tarjonta, kaupankäynnin helppous ja nopeus.

Osana eurojärjestelmän rahapoliittisia toimia Suomen Pankki ostaa valtion velkakirjoja ainoastaan jälkimarkkinoilta markkinaehtoisesti ja markkinahintaan. Suomen Pankki ostaa velkakirjoja suhteessa Suomen osuuteen EKP:n pääoma-avaimesta, joka oli vuoden 2023 lopussa noin 1,8 %.

Valtiokonttorin velkakirjojen myynti ensimarkkinoilla ja Suomen Pankin velkakirjojen osto jälkimarkkinoilta ovat kaksi erillistä prosessia, jotka eivät ole yhteydessä toisiinsa. Valtiokonttori myy velkakirjoja rahoitusmarkkinoille rahoittaakseen valtion menot ja velan erääntymiset, kun taas Suomen Pankki ostaa velkakirjoja toteuttaakseen EKP:n rahapolitiikkaa. Suomen Pankin velkakirjojen ostolla on ollut vaikutus valtion velan korkotasoon, ja lisäksi osto-ohjelma on kokonaisuudessaan vakauttanut velkamarkkinoiden toimintaa lisäämällä joukkovelkakirjojen kysyntää ja markkinoiden luottamusta kysynnän jatkuvuuteen.

Yhteenveto

Eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien, kuten Suomen Pankin, rahapoliittisilla ostoilla on edesautettu rahapolitiikan välittymistä ja kevennetty rahapolitiikkaa vuodesta 2015 alkaen. Lisäksi osto-ohjelmilla on vastattu pandemian aiheuttamiin taloushaasteisiin hintavakaustavoitteen saavuttamiseksi. EKP lopetti netto-ostot kesäkuussa 2022, ja EKP:n neuvosto on viestinyt aikovansa lopettaa viimeisimmätkin uudelleensijoitukset 2024 lopussa. Omistukset säilyvät suurina kuitenkin vielä pitkään, sillä erääntymiset toteutuvat asteittain.

Rahapolitiikan välittyminen Suomessa ja euroalueella

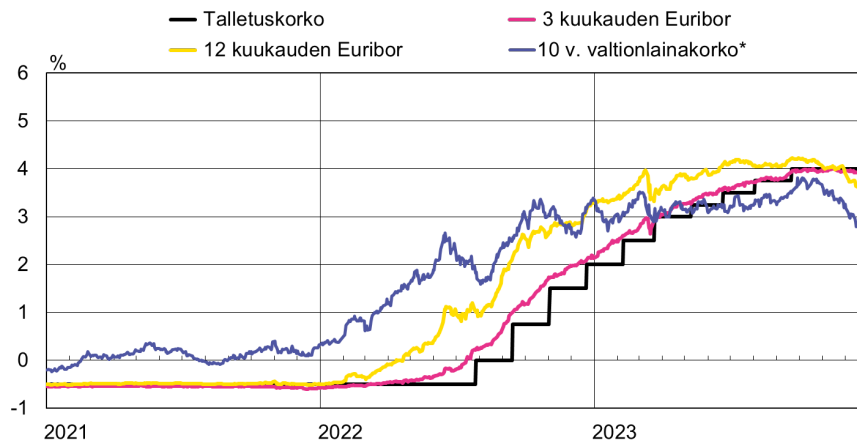
Olli-Matti Laine ja Aino Silvo, rahapolitiikka- ja tutkimusosasto

EKP jatkoi rahapolitiikan kiristämistä vuonna 2023

EKP jatkoi heinäkuussa 2022 aloitettuja koronnostoja vuonna 2023. Yhteensä ohjaukorkoja nostettiin vuoden aikana 2 prosenttiyksiköllä. EKP:n talletusmahdollisuuden korko, joka on tällä hetkellä keskeisin ohjaukorko, oli vuoden lopussa 4,00 % (kuvio 1). Vaikka ohjaukorkoja nostettiin vuonna 2023 merkittävästi, eivät varsinkaan pidemmät markkinakorot enää nousseet yhtä voimakkaasti kuin vuonna 2022, sillä markkinatoimijat osasivat odottaa toteutuneita koronnostoja jo vuoden alussa. Vuoden lopussa markkinakorot laskivat, kun markkinoilla alettiin odottaa EKP:n laskevan ohjaukorkojaan vuoden 2024 aikana. Tämä johtui siitä, että loppuvuonna inflaatio ja talouskasvu osoittautuivat yleisesti odotettua hitaammaksi. Lasku ei kuitenkaan koskenut aivan lyhimpiä korkoja (esimerkiksi 3 kuukauden euriboria), koska korkoja ei odotettu laskettavan vielä useaan kuukauteen. Juoksuajaltaan eripituiset markkinakorot heijastelevat odotuksia EKP:n ohjaukorkojen kehityksestä kyseessä olevalla aikahorisontilla.

Koronnostojen ohella EKP on kiristänyt rahapolitiikkaansa supistamalla tasettaan. Maaliskuussa 2023 EKP aloitti omaisuuserien osto-ohjelmassa (APP) hankitun arvopaperisalkun pienentämisen osittaisten erääntymisten kautta. APP-ohjelman uudelleensijoitukset lopetettiin kokonaan heinäkuussa 2023. Joulukuussa 2023 EKP:n neuvosto päätti, että pandemiaan liittyvässä osto-ohjelmassa (PEPP) hankittujen arvopaperien erääntyessä takaisin maksettava pääoma sijoitetaan täysimääräisesti uudelleen vielä vuoden 2024 alkupuoliskon ajan. Vuoden 2024 jälkipuoliskolla PEPP-salkkua aiotaan pienentää keskimäärin 7,5 mrd. eurolla kuukaudessa. Uudelleensijoitukset PEPP-ohjelmassa aiotaan lopettaa kokonaan vuoden 2024 lopussa.

Kuvio 1. Korkoliikkeet olivat vuonna 2023 edellisvuotta maltillisempia

Lähteet: EKP ja EMMI.

* Euroalueen keskimääräinen valtionlainakorko

© Suomen Pankki / 22.11.2023

32422@ok_mk (2)

Rahapolitiikan kiristäminen hidasti inflaatiota euroalueella

Rahapolitiikan kiristäminen vähensi talouden toimeliaisuutta ja hidasti inflaatiota euroalueella monin eri tavoin vuonna 2023.

Pankkien antolainauskorot nousivat edelleen ohjauskorkojen mukana. Erityisesti uusien yrityslainojen korot nousivat. Uusien asuntolainojen korot nousivat myös, mutta yrityslainojen korkoja vähemmän. Tätä selittää asuntolainojen keskimäärin yrityslainoja pitemmät juoksuajat yhdistettynä kiinteisiin lainakorkoihin, jotka hinnoitellaan pitkien markkinakorkojen perusteella. EKP:n koronnostot nostivat erityisesti lyhyitä korkoja. Pankkien luotonantokyselyyn mukaan korkojen nousun lisäksi pankit kiristivät luotonantopolitiikkaansa eli kriteereitä, joiden perusteella pankit päättävät siitä, myönnetäänkö asiakkaalle laina vai ei. Luottopolitiikan lisäksi myös luottoehdot (esimerkiksi marginaalit ja vakuusvaateet) kiristyivät. Samaan aikaan, kun pankkien lainatarjonta ehtyi, yritysten ja kotitalouksien lainakysyntä väheni. Lopputuloksena pankkien lainakantojen kasvu hidastui.

Nykyisessä kesällä 2022 alkaneessa koronnostosyklissä EKP on nostanut ohjauskorkojaan tähän mennessä selvästi enemmän ja nopeammin kuin esimerkiksi joulukuussa 2005 alkaneessa nostosyklissä. Suhteuttamalla lainakorkojen muutokset politiikkakorkojen muutosten suuruuteen näissä kahdessa nostosyklissä, voidaan todeta, että rahapolitiikan välittyminen on ollut nyt samankaltaista kuin aiemminkin. Yhden prosenttiyksikön nousu politiikkakorossa yhdistyi ennen finanssikriisiä yli 65 korkopisteen nousuun uusien asuntolainojen koroissa ja 85 korkopisteen nousuun uusien yrityslainojen koroissa. Nykyisessä syklissä, kun politiikkakorot ovat nousseet prosenttiyksikön, ovat uusien asuntolainojen korot nousseet 40 korkopistettä ja yrityslainojen korot 70 korkopistettä. Kun tarkastellaan lainakantojen keskikorkoja, ero koronnostosykliden välillä on ollut pienempi.

Välittyminen yleisön yön yli -talletuskorkoihin on nykyisessä nostosyklissä sen sijaan ollut aiempaa heikompaa. Yhden prosenttiyksikön politiikkakoron noususta on välittynyt yritysten yön yli -talletusten korkoihin nykyisessä nostosyklissä vajaan 20 korkopisteen nousu, kun 2000-luvun alun nostosyklissä nousu oli noin 40 korkopistettä. Tätä saattaa selittää esimerkiksi pankkisektorin runsas ylimääräinen likviditeetti, jonka vuoksi pankeilla ei ehkä ole ollut tarvetta kilpailla yritysten ja kotitalouksien talletuksista, kuten aiemmin.

Korkeammat korot kannustavat säästämään ja vähentävät yksityistä kulutusta, investointeja ja asuntojen kysyntää. Viime kädessä tämä vähentää kokonaiskysyntää ja hidastaa inflaatiota. Vuonna 2023 nähtiinkin, että esimerkiksi euroalueen BKT:n vuosineljänneskasvu hidastui suunnilleen nolnaan. Erityisesti talouskasvun hidastuminen näkyi teollisuudessa, jossa tuotanto supistui selvästi monissa maissa. Myös inflaatio hidastui selvästi sekä rahapolitiikan kiristämisen että muiden tekijöiden takia. Vielä tammikuussa 2023 euroalueen inflaatio oli 8,6 %, kun taas joulukuussa 2023 se oli enää 2,9 %. EKP:ssa tehdyn arvion mukaan vuonna 2023 rahapolitiikan kiristäminen hidasti euroalueen inflaatiota 2 prosenttiyksiköllä.³

Rahapolitiikan kiristäminen välittyi Suomen talouteen voimakkaasti

Rahoitusolot kiristyivät vuoden 2023 aikana euroalueella eritahtisesti. Suomi on yksi niistä maista, joissa rahoitusolot kiristyivät keskimääräistä nopeammin ja voimakkaammin. Uusien asuntolainojen korot nousivat hieman enemmän ja uusien yrityslainojen korot likimain saman verran kuin euroalueella keskimäärin. Sen sijaan vanhoista asuntolainoista ja siten koko asuntolainakannasta maksettava keskikorko nousi selvästi nopeammin ja enemmän kuin euroalueella keskimäärin. Tähän vaikutti erityisesti vaihtuvakorkoisten asuntolainojen keskimääräistä selvästi suurempi osuus. Myös yrityslainat ovat Suomessa hieman yleisemmin vaihtuvakorkoisia kuin euroalueella keskimäärin.

Tämä voimistaa rahapolitiikan vaikutuksia talouskasvuun ja inflaatioon jonkin verran, sillä markkinakorkojen nousu välittyy korontarkistusten vuoksi nopeasti koko lainakannan keskimääräiseen korkoon. Vaihtuvakorkoisten asuntolainojen suurella osuudella on kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa löydetty yhteys asuntojen hintojen, rakennusinvestointien ja yksityisen

³ Ks. Darracq-Paries ym. (EKP:n talouskatsaus 4/2023) ja EKP:n johtokunnan jäsenen Phillip Lanen puhe 16.2.2023.

kulutuksen keskimääräistä voimakkaamman myötäsyklisyyden ja volatiliteetin kanssa.⁴ Vaikutusten voimakkuuden kannalta keskeistä on kuitenkin se, minkä verran kotitalouksilla on taloudellista liikkumavaraa, jonka turvin puskuroida lainanhoitomenojen kasvua.

Suomen Pankin joulukuussa 2023 julkaiseman laskelman mukaan joulukuussa 2021 alkanut rahapolitiikan kiristäminen hidasti Suomessa inflaatiota runsaalla prosenttiyksiköllä ja heikensi talouskasvua runsaalla 2 prosenttiyksiköllä vuonna 2023, kun huomioidaan rahapolitiikan kiristämisen aiheuttama lyhyiden ja pitkien markkinakorkojen nousu sekä euron valuuttakurssin vahvistuminen.⁵ Laskelman mukaan vaihtuvakorkoisen asuntolainojen yleisyys voimisti hieman rahapolitiikan välittymistä lyhyiden markkinakorkojen kautta Suomen talouteen.

Vaihtuvakorkoisten asuntolainojen yleisyys ei silti yksin selittänyt merkittävää osaa rahapolitiikan kasvua heikentävästä vaikutuksesta Suomessa siitäkin huolimatta, että korkojen nousu oli poikkeuksellisen nopeaa ja voimakasta. Jos asuntovelallisten kotitalouksien taloudellinen liikkumavara on riittävän hyvä, ne pystyvät kattamaan lainanhoitomenojen tilapäisen kasvun tuloistaan ja säästöistään ilman, että sillä on välttämättä suurta vaikutusta niiden muuhun kulutukseen. Laskelman mukaan suuri merkitys rahapolitiikan välittymisen voimakkuudelle oli kuitenkin sillä, että lainanhoitomenojen voimakas kasvu kiristi monien velallisten kotitalouksien taloudellista tilannetta. Suomalaiset kotitaloudet selviytyivät korkojen noususta silti keskimäärin melko hyvin, sillä työllisyys- ja tulokehitys säilyivät kokonaisuutena hyvinä ja monilla velallisilla kotitalouksilla oli myös säästöjä.⁶ Kun korkotaso aikanaan alkaa jälleen laskea, vaihtuvakorkoisten korkojen yleisyys toisaalta tukee kotitalouksien taloudellisen liikkumavaran elpymistä.

Suomen talous on lainojen korkosidonnaisuuden lisäksi myös muutoin herkempi korkojen muutoksille kuin euroalueen maat keskimäärin. Teollisuustuotanto ja rakentaminen tuottavat keskimääräistä suuremman osuuden Suomen talouden arvonlisäyksestä, ja nämä toimialat ovat varsin herkkiä korkotason muutoksille. Vastaavasti palveluiden osuus arvonlisäyksestä on Suomessa euroalueen keskiarvoa vähäisempi. Myös työmarkkinoiden rakenteilla ja palkanmuodostuksella voi olla suuri merkitys sille, kuinka helposti kansantaloutemme sopeutuu siihen kohdistuviin iskuihin ja yllättäviin muutoksiin kansainvälisessä toimintaympäristössä.

⁴ Ks. esim. Calza, A., T. Monacelli ja L. Stracca (2013) Housing finance and monetary policy, *Journal of the European Economic Association*, Vol. 11(S1), s. 101–122.

⁵ Silvo, A., Lindblad, A. ja Viertola, H. (2023) Korkojen nousu hidastaa inflaatiota ja talouskasvua Suomessa, *Euro & talous*, Suomen Pankki.

⁶ Mäki-Fränti, P. ja Silvo, A. (2023) Säästöt auttavat kotitalouksia selviämään korkojen noususta, *Euro & talous*, Suomen Pankki.

Suomen kiinteistömarkkinoiden tilanne vuonna 2023

Hanna Putkuri, rahoitusvakaus- ja tilasto-osasto

Nopea inflaatio ja korkojen jyrkkä nousu vaimensivat Suomessa vuonna 2023 sekä asuntomarkkinoita että ammattimaisia kiinteistösijoitusmarkkinoita. Kotitaloudet ja suuret sijoittajat tekivät asunto- ja kiinteistökauppoja selvästi vähemmän kuin edellisinä vuosina, ja asuntojen ja liikekiinteistöjen hinnat laskivat tuntuvasti vuoden 2022 huippuluvuista. Samaan aikaan uusien asuinrakennushankkeiden aloitukset vähenivät rajusti edellisvuosista.

Kustannusten nousu ja kiinteistöjen arvonlasku kasvattivat kiinteistömarkkinoiden riskejä, ja tämä toimintaympäristön muutos testasi velallisten, sijoittajien ja rahoitusjärjestelmän riskinkestävyyttä. Aiempaa suuremmat velanhoitomenot ja muut kiinteistöihin liittyvät kulut rasittivat kotitalouksia, taloyhtiöitä, kiinteistösijoittajia ja rakennusalan yrityksiä.

Kiinteistömarkkinoiden riskit pysyivät vuonna 2023 kokonaisuutena hallituina, ja Suomen rahoitusjärjestelmän toiminta säilyi vakaana.⁷ Vuoden 2024 alussa kiinteistöalan näkymissä oli kuitenkin yhä paljon epävarmuutta, eikä matalasuhdanteen päättymisestä ollut vielä merkkejä.

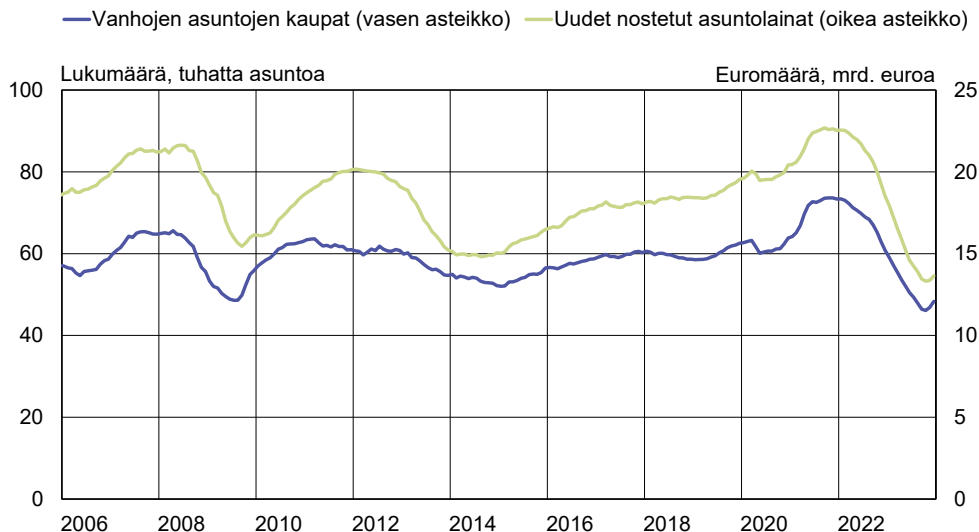
Asuntomarkkinat voimakkaassa laskusuhdanteessa

Asuntokauppa ja uusi asuntolainanotto pysyivät vuonna 2023 enimmäkseen hyvin vähäisinä edellisten vuosien tilanteeseen verrattuna (kuvio 1). Tähän vaikuttivat erityisesti lainakorkojen nopea ja voimakas nousu, muiden elinkustannusten kasvu ja kuluttajien heikko luottamus talouteen. Kyselyissä kuluttajat pitivät ajankohtaa erittäin huonona lainanoton kannalta, mikä piti aiheet ottaa lainaa ja ostaa asunto tavanomaista vähäisempinä.

Asuntokauppa vilkastui tilapäisesti vuoden 2023 marras-joulukuussa. Tämä johtui hallituksen lokakuussa esittämistä muutoksista varainsiirtoveroon. Ensiasunnonostajat tekivät vuoden lopulla runsaasti kauppoja, sillä ensiasuntojen vapautus varainsiirtoverosta päättyi vuoden 2024 alusta. Samalla asunto-osakkeiden ja kiinteistöjen varainsiirtoverokannat alenivat siten, että muihin kauppoihin kuin ensiasuntoihin muutoksia sovellettiin jo 12. lokakuuta lähtien.

⁷ Suomen Pankki (2023) Korkojen nousu testaa velallisten, sijoittajien ja rahoitusjärjestelmän kestävyyttä, Euro & talous.

Kuvio 1. Asuntokauppa ja uusi asuntolainanotto vähenivät vuonna 2023

Luvut ovat 12 kuukauden liukuvia summia.

Lähteet: Kiinteistöväälitysalan Keskusliitto ja Suomen Pankki.

@38215

Sekä uusien että vanhojen asuntolainojen korot nousivat Suomessa selvästi enemmän kuin euroalueen maissa keskimäärin.⁸ Toisin kuin monissa muissa maissa, Suomessa asuntolainat ovat pääosin vaihtuvakorkoisia, sillä lainojen korot on sidottu euriborkorkoihin, jotka määräytyvät pankkien välisillä rahamarkkinoilla. Osa asuntovelallisista on suojautunut korkoriskiltä maksullisella suojaustuotteella, kuten määräaikaisella korkokatolla.

Asuntojen hinnat laskivat vuoden 2023 kuluessa ympäri Suomea. Asuntojen kysyntä väheni samaan aikaan, kun vanhoja ja valmiita uusia asuntoja oli runsaasti myynnissä ja tarjolla vuokralle. Koko maassa keskimäärin asuntojen nimelliset hinnat laskivat noin 6 % edellisvuodesta. Lasku oli suurinta pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa, missä asuntojen hinnat olivat aiemmin nousseet nopeammin kuin muualla Suomessa.⁹

Kotitalouksien velkaantuneisuus suhteessa tuloihin pieneni vuoden 2023 aikana, kun kotitaloudet nostivat aiempaa vähemmän ja pienempiä lainoja ja nimelliset tulot kasvoivat nopeasti. Useimmilla velallisilla oli käytettävissään tuloja, säästöjä ja muita keinoja sopeutua korkomenojen ja muiden elinkustannusten kasvuun, eivätkä kotitalouksien hoitamattomien eli pitkään erääntyneenä olleiden lainojen määrät kasvaneet huolestuttavasti.

Ammattimaiset kiinteistösijoittajat ja rakentajat odottavalla kannalla

Rahoitusolojen kiristyminen ja kiinteistöjen ylläpitoon ja rakentamiseen liittyvien kustannusten kasvu jähmettivät ammattimaisia kiinteistösijoitusmarkkinoita. Suurten sijoittajien tekemät kiinteistökaupat vähenivät voimakkaasti edellisistä vuosista (kuvio 2). Kustannusten nousu, vähäinen kaupankäynti ja

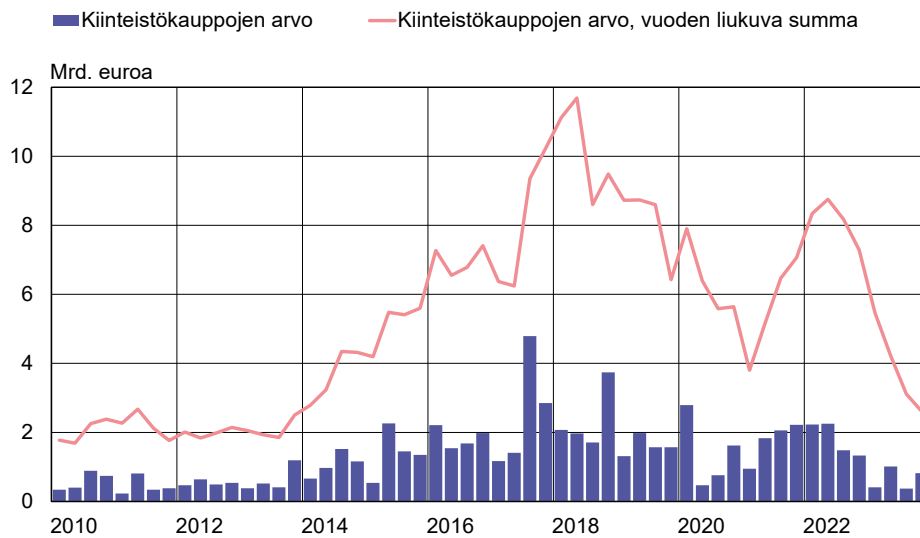
⁸ Hirvonen, A. (2024) Asuntolainojen korot nousivat Suomessa muuta euroaluetta nopeammin, Euro & talous, Suomen Pankki.

⁹ Ahoniemi, K. ja Putkuri, H. (2023) Asuntojen hinnat laskussa – miksi ja mihin kaikkeen se voi vaikuttaa?, Euro & talous, Suomen Pankki.

kiinteistöjen arvonlasku kasvattivat sijoitusten arvonmäärittämiseen, kannattavuuteen ja likviditeettiin liittyviä riskejä.

Suuria ammattimaisia sijoittajia ovat kiinteistösijoitusyhtiöt, institutionaaliset sijoittajat, kuten työeläkelaitokset ja vakuutusyhtiöt, kiinteistösijoitusrahastot sekä erilaiset kansainväliset sijoittajat. Kiinteistöjä omistavat myös kunnat ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt. Suomessa vakautta kiinteistömarkkinoille tuovat sijoittajakunnan laaja-alaisuus ja mittavalla velkarahalla tai lyhyellä aikajänteellä toimivien sijoittajien suhteellinen vähäisyys.¹⁰

Kuvio 2. Ammattimaiset kiinteistösijoitusmarkkinat hiljenivät vuonna 2023

Ammattimaisten kiinteistösijoittajien tekemien merkittävien kiinteistökauppojen arvo Suomessa.
Lähde: KTI. @38215

Kiinteistösijoitusten nettotuottovaatimukset kasvoivat vuonna 2023, mutta korkotason nousu kavensi silti tuottovaatimusten ja riskittömien korkojen välisiä eroja. Tämä heikensi kiinteistösijoitusten suhteellista houkuttelevuutta, mikä osaltaan vähensi sijoittajakysyntää ja laski kiinteistöjen arvoja. Ammattimaiset sijoittajat pysyivät markkinoilla pääosin odottavalla kannalla, eikä kiinteistömarkkinoihin vaikuttavia kiinteistöjen suuria pakkomyyntejä nähty.

Erityisesti kiinteistösijoitusyhtiöiden riskit kasvoivat aiemmasta, sillä niiden toimintamalli perustuu osin joukkolainamarkkinoilta hankitun rahoituksen ja velkavivun hyödyntämiseen. Kiinteistörahastoissa riskit ja epävarmuus näkyivät arvonlaskuina ja lunastusten kasvuna, mikä kasvatti rahastojen tarvetta hallita likviditeettiä esimerkiksi harventamalla tai lykkäämällä lunastusten ajankohtaa. Institutionaalisilla sijoittajilla riskit näkyivät sijoitustoiminnan riskeinä, kun sijoitusten keskimääräiset tuotot heikkenivät merkittävästi.

Sekä kiinteistösijoittajien että kodinostajien varovaisuus markkinoilla vähensi voimakkaasti uusien asuinrakennushankkeiden lupahakemuksia ja aloituksia. Rakennusalan yritysten konkurssit lisääntyivät nopeasti. Kyselyissä rakennusalan yritykset nimesivät kysynnän riittämättömyyden suurimmaksi esteeksi kasvulle. Rakennusalan vaikeudet heikensivät työllisyyttä ja taloutta sekä suoraan että välillisesti muiden toimialojen yritysten kautta.¹¹

¹⁰ Järvenpää, M., Koskinen, K., Voutilainen, V. (2023) Kiinteistöalan luottoriskit kasvussa haastavassa toimintaympäristössä, Euro & talous, Suomen Pankki.

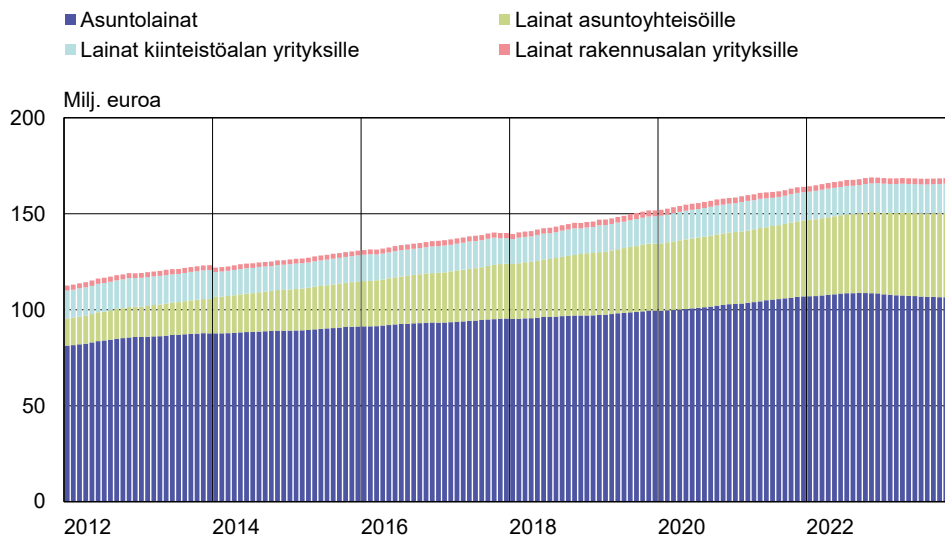
¹¹ Nykänen, M. (2023) Euroopan ja Suomen talouden näkymät, puhe, Suomen Pankki.

Heikkojen talousnäkymien ja kiristyneiden rahoitusolojen lisäksi kiinteistömarkkinoihin vaikuttivat kielteisesti myös samat rakenteelliset tekijät kuin jo aiemmin koronapandemian aikana. Etätyön ja verkkokaupan lisääntyminen vähensivät toimistojen ja liiketilojen tarvetta ja lisäsivät niiden vajaakäyttöä. Nämä tekijät osaltaan voimistivat nopeasta inflaatiosta ja korkojen jyrkästä noususta johtuvaa laskusuhdannetta kiinteistömarkkinoilla.

Suomalaiset pankit ovat vahvoja kohtaamaan kasvaneet riskit

Asunto- ja kiinteistörahoitus on keskeinen osa luottolaitosten liiketoimintaa ja siten koko rahoitusjärjestelmän toimintaa. Suuri osa suomalaisten luottolaitosten lainanannosta kotitalouksille ja yrityksille on vaihtuvakorkoisia asunto- ja kiinteistövakuudellisia lainoja. Kiinteistömarkkinoihin suoraan kytkeytyviä lainoja ovat kotitalouksien omistusasunto- ja sijoitusasuntolainat, lainat uusille ja vanhoille taloyhtiöille ja muille asuntoyhteisöille sekä lainat kiinteistö- ja rakennusalan yrityksille (kuvio 3).

Kuvio 3. Pankeilla on runsaasti kotimaan asuntoihin ja kiinteistöihin liittyviä lainoja

Suomen luottolaitosten lainat kotitalouksille, asuntoyhteisöille ja yrityksille Suomessa.

Lähde: Suomen Pankki.

@38215

Kiinteistömarkkinoiden laskusuhdanne ja riskien kasvu näkyivät vuonna 2023 kotimaisessa pankkitoiminnassa erityisesti luotonkysynnän supistumisena ja luottoriskien kasvuna. Riskit kasvoivat etenkin rakennusalan lainoissa, joiden osuus kaikista kiinteistömarkkinoihin liittyvistä lainoista on kuitenkin pieni. Pankkien luottotappiot pysyivät toistaiseksi vähäisinä, ja korkokatteiden kasvu paransi lainanannon ja pankkitoiminnan kannattavuutta.

Kiinteistömarkkinoiden riskit ja haavoittuvuudet ovat monelta osin samankaltaisia ja yhteisiä Pohjoismaissa. Pohjoismaisilla pankkikonserneilla on kansainvälisesti vertaillen runsaasti asunto- ja kiinteistövakuudellista lainanantoa kotitalouksille ja kiinteistöalan toimijoille sekä kotimaassa että maiden rajojen yli. Näihin lainoihin liittyvät haavoittuvuudet on tunnistettu jo pitkään merkittäväksi riskien lähteeksi rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta.

Stressitestien perusteella Suomen pankkisektori on vahva kestämaan kiinteistömarkkinoiden riskit sekä kotimaassa että muualla Pohjoismaissa. Riskejä lievittävät pankkien oma riskienhallinta ja toiminnan vakaa luonne. Lisäksi rahoitusjärjestelmää on vahvistettu pitkäjänteisesti erilaisilla sääntelyvaatimuksilla, valvonnalla ja viranomaisten päätöksillä, jotka ovat parantaneet pankkien ja

lainanottajien taloudellisia puskureita.¹² Finanssivalvonnan johtokunta asetti luottolaitoksille keväällä 2023 järjestelmäriskipurivaatimuksen luottolaitossektorin rakenteellisten haavoittuvuuksien vuoksi. Näitä haavoittuvuuksia ovat esimerkiksi asunto- ja kiinteistöluotonantoon liittyvät suuret riskikeskittymät.¹³ Lisäpääomavaatimus vahvistaa Suomen luottolaitossektorin vakavaraisuutta ja riskinkantokykyä.

¹² Finanssivalvonta (2023) Vaisut talousnäkömät heikentävät finanssisektorin toimintaympäristöä – erityisesti kiinteistömarkkinoiden riskit kasvussa, lehdistötiedote.

¹³ Finanssivalvonta (2023) Makrovakauspäätös: Luottolaitoksille asetetaan järjestelmäriskipurivaatimus, lainakatto säilytetään aiemmalla tasollaan, lehdistötiedote.

Eurojärjestelmän digieurohanke yleiseurooppalaisen maksamisen edistämässä

Miki Kuusinen, maksujärjestelmät-osasto

Eurojärjestelmän vuonna 2021 käynnistämässä digitaalisen euron (digieuro) hankkeessa selvitetään mahdollisuutta laskea liikkeeseen digitaalista keskuspankkirahaa. Vuoden 2023 lokakuussa digieurohankkeen kaksivuotinen tutkimusvaihe päättyi ja EKP:n neuvosto päätti käynnistää seuraavan kaksivuotisen valmisteluvaiheen. Digieuro toimisi keskuspankin tarjoamana käteisrahan sähköisenä vastineena ja toisi vähittäismaksamiseen uuden vaihtoehdon.

Digieuroilla voisi maksaa turvallisesti kaupan kassalla, kuten seteleillä ja kolikoilla, minkä lisäksi digieuroilla voisi maksaa myös verkkokaupoissa ja siirtää rahaa henkilöltä toiselle. Sitä olisi tarkoitus voida käyttää kaikkialla, missä sähköinen maksaminen on nytkin mahdollista käyttämällä esimerkiksi puhelimen maksusovellusta tai maksukorttia.

Digieurotiliä voisi käyttää verkkopankeissa ja eri palveluntarjoajien sovelluksissa. Maksuja voisi eräissä tapauksissa tehdä myös ilman verkkoyhteyttä. Korkea tietosuoja on yksi oleellisimmista digieuron ominaisuuksista. Digieurolla voisi maksaa ilman, että tiedot päätyisivät kolmansille osapuolille. Poikkeuksena ovat lainsäädännön edellyttämät tilanteet laittoman toiminnan, kuten rahanpesun, estämiseksi. Maksuessaan digieurolla maksajan yksityisyys ja henkilötiedot olisivat suojassa, eikä keskuspankki voisi tunnistaa maksajaa.

Toteutuessaan hankkeen tavoitteena on varmistaa, että yhteisvaluutta euro olisi euroalueen asukkaiden saatavilla ilman suoria lisäkuluja niin fyysisessä kuin digitaalisessa muodossa. Hanke tukisi keskuspankkirahan asemaa rahajärjestelmän ankkurina, vahvistaisi Euroopan strategista riippumattomuutta sekä edistäisi kilpailua ja maksamisen tehokkuutta euroalueella. Päätöstä digieuron käyttöönotosta ei kuitenkaan ole vielä tehty.

Digieuro edellyttää uutta lainsäädäntöä

Digieuron valmistelutyössä on lähdetty siitä, että hanke edellyttää uuden lainsäädännön valmistelua. Euroopan komissio on kesäkuussa 2023 antanut digitaalista euroa koskevan lainsäädäntöehdotuksen¹⁴, jolla osaltaan luodaan oikeudelliset raamit digitaalisen keskuspankkirahan mahdolliselle käyttöönotolle. Näitä kahta eri kehityslinjaa eli Euroopan komission lainsäädäntöuudistusta ja toisaalta eurojärjestelmän meneillään olevaa valmisteluhanketta edistetään samanaikaisesti. Eurojärjestelmän hanketyössä huomioidaan lainsäädännön valmistelun aikana ilmenevät tarpeelliset seikat mahdollisuuksien mukaan, minkä lisäksi eurojärjestelmä käy aktiivista vuoropuhelua eurooppalaisten lainsäätäjien kanssa. EKP:n neuvosto päättäisi digitaalisen euron mahdollisesta liikkeeseenlaskusta vasta sitten, kun tarvittava lainsäädäntö on voimassa.

Digieuro maksamisen julkishyödykkeenä tarjoaisi kansalaisille vaihtoehdon

Digitaalinen keskuspankkiraha voidaan nähdä maksamisen julkishyödykkeenä. Julkishyödykkeellä tarkoitetaan laajasti ottaen tavaraa tai palvelua, josta on hyötyä talouden toimijoille, mutta joka ei ole niukka. Toisin sanoen julkishyödykkeen lisäkäyttäjistä aiheutuvat rajakustannukset ovat hyvin pienet, eikä sen käyttöä voida rajata. Näiden ominaisuuksien takia julkishyödykkeiden tuotannossa ei voida aina tukeutua yksityisiin markkinoihin, sillä nämä erityispiirteet rajoittavat vahvasti yksityisten toimijoiden kannustimia tuottaa edellä mainitun kaltaisia hyödykkeitä. Muun muassa tästä syystä voimme sanoa, että *markkinat usein epäonnistuvat* tällaisten hyödykkeiden tuottamisessa¹⁵.

Maksamisen markkinat, joihin liittyvät olennaisesti kaksipuolisuus ja epäsuorat verkostoulkovaikutukset, luovat hyvät olosuhteet markkinarakenteiden ja -toimijoiden keskittymiselle, mikä ei välttämättä ole yhteiskunnallisen hyvinvoinnin kannalta suotavaa. Maksamisen markkinoiden keskittymisen takia alalle tulon kustannukset ovat nykyisellään korkeat, mikä osaltaan kasvattaa

¹⁴ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi digitaalisen euron käyttöönotosta COM(2023) 369 final.

¹⁵ Yleisiä esimerkkejä julkishyödykkeistä ovat esimerkiksi maanpuolustus tai yleinen tieverkko.

olemassa olevien toimijoiden markkinavoimaa. Uusien maksutapojen onnistunut käyttöönotto onkin osoittautunut varsin hankalaksi tavoitteeksi millä tahansa markkina-alueella. Tämä johtuu osin moneen eri suuntaan vaikuttavista verkostovaikutuksista ja niiden saavuttamatta jäämisestä sekä arvoketjun osapuolten keskinäisistä kompensatiomekanismeista. Tämä antaa aihetta arvioida sellaisen julkisen toimijan alalle tuloa, joka pystyy ensinnäkin kantamaan hankkeen kustannukset, mutta myös tarjoamaan nykyisistä markkinarakenteista ja -toimijoista riippumattoman aidon maksuvaihtoehdon.

Jotta digieuro lunastaisi paikkansa maksamisen julkishyödykkeenä, tulisi sen saavuttaa mahdollisimman laaja käyttöaste eli siis sekä kuluttaja- että kauppiashyväksyntä. Tämä johtuu siitä, että suurin osa digieuron yhteiskunnallisista hyödyistä perustuu nimenomaan sen verkostovaikutuksiin, jotka toteutuvat ainoastaan silloin, jos digieuro tuo lisäarvoa nykyisille vähittäismaksumarkeinoille. Tavoitteen mukaisesti asemoidun digieuron olisi tarkoitus toimia eri maksutapavaihtoehtojen välistä kilpailua lisäävänä tekijänä ja siten osin nykyisten korttimaksuskeemojen vaihtoehtona.

Digieurolle kaavaillun ilmaisen peruskäyttönsä takia se vahvistaisi kuluttajan asemaa maksamisen markkinoilla ja toisi uuden sähköisen maksutavan vähittäiskaupan saataville. Digieuro voisi siten vahvistaa erityisesti kauppiaiden neuvotteluasemaa, sillä se toimisi digitaalisen vaihtoehdon sähköisessä maksamisessa tavalla, jota fyysisen käteinen ei enää nykyisin mahdollista. Jos digieuro saavuttaisi laajan kauppiashyväksynnän, silloin kauppiaille ei esimerkiksi olisi tarvetta tukeutua yksistään markkinoilla toimiviin maksukorttiskeemoihin. Välttämätön ehto tälle olisi kuitenkin digieuron laaja käyttöönotto, joka riippuisi sekä kauppiaista että asiakkaista.

Yleiseurooppalaisen maksuratkaisun puuttuminen haitta maksamisen kehitykselle

Maksamisen teknologinen kehittyminen ja yleinen digitalisaatio ovat tuoneet maksamisen tulevaisuuden¹⁶ osaksi nykypäivää. Siitä huolimatta, että yhtenäinen euromaksualue SEPA on otettu menestyksekkäästi käyttöön, ovat EU:n maksumarkekinat pirstaleiset, erityisesti vähittäiskaupassa. Tämä hidastaa sisämarkkinoiden kehittymistä ja aiheuttaa jäsenvaltioissa erilaisia yksityisiä ja yhteiskunnallisia kustannuksia. Suomen Pankin selvityksen mukaan vähittäismaksamisen kustannukset koko yhteiskunnan tasolla olivat Suomessa arviolta 646 milj. euroa vuonna 2018, mikä oli noin 0,3 % suhteessa Suomen BKT:hen.¹⁷

Euroopan komissio ja Euroopan keskuspankki ovat eri yhteyksissä nostaneet Euroopan laajuisen vähittäismaksamisen kehittämisen yhdeksi keskeisistä teemoista unionin talouden kilpailukyvyyn parantamiseen tähtäävissä toimenpiteissä.¹⁸ Ensimmäisenä tavoitteena on edistää yleiseurooppalaisen vähittäismaksuratkaisun luomista. Tällä hetkellä ei ole olemassa sekä fyysisissä myyntipaikoissa että sähköisessä verkkokaupassa käytettävissä olevaa maksutapaa, joka pohjautuisi eurooppalaiseen maksuverkkoon ja kilpailisi nykyisten korttimaksuvaihtoehtojen kanssa, sillä monissa jäsenmaissa maksaminen tukeutuu pitkälti kansainvälisten luottokorttiyhtiöiden tuotteisiin ja päällekkäisiin kansallisiin järjestelmiin.. Erinäisistä ponnistuksista huolimatta euroalueen laajuisia vähittäismaksuratkaisua ei ole markkinaehtoisesti saatu aikaan.

EKP:n mukaan onnistuneesti toteutunut digitaalinen euro voisi nostaa EU:n digitaalisen rahoituksen ja digitaalisen keskuspankkirahan maailmanlaajuisesti edelläkävijäksi. Vähittäismaksamisen digitalisaatio tukee myös talouden laajempaa digitalisaatiota ja vahvistaa EU:n strategista riippumattomuutta¹⁹ rahoituspalveluissa, minkä vuoksi maksujärjestelmäinfrastruktuurin kehittäminen vastaamaan tulevaisuuden tarpeita on välttämätöntä.

¹⁶ Välimäki, T. ja Heikkinen, P. (2021) Maksamisen tulevaisuus on jo lähellä, Euro & talous, Suomen Pankki.

¹⁷ Vähittäismaksamisen kustannuksista ks. Sintonen, M. ja Takala, K. (2022) Vähittäismaksamisen kustannukset: mitä maksaminen maksaa?, Yleistajuiset selvitykset 128, Suomen Pankki.

¹⁸ Ks. tarkemmin komission tiedonanto EU:n digitaalisen rahoituksen strategista COM(2020) 591 final sekä Euroopan keskuspankin vähittäismaksustrategia.

¹⁹ Ks. myös komission tiedonanto Euroopan talous- ja rahoitusjärjestelmä: lisää läpinäkyvyyttä, vakautta ja häiriönsietokykyä COM(2021) 32 final.

Maksamisen tapahtuessa kasvavassa määrin sähköisesti on tarpeen mahdollistaa keskuspankkirahan käyttö sähköistenkin maksujen suorittamisessa ja vastaanottamisessa myös tulevaisuudessa.²⁰ Digieuro voisi muodostaa maksujärjestelmätasolla rakenteellisen perustan uudelle, aidosti eurooppalaisista lähtökohdista rakennettavalle koko euroalueen kattavalle maksuverkolle.

EKP:n mukaan digieuro tarjoaisi yleiseurooppalaisen maksuratkaisun, joka vähentäisi euroalueen riippuvuutta EU:n ulkopuolisista yksityisistä maksupalveluntarjoajista. Digitaalinen euro voidaan nähdä myös alustana, jonka avulla maksupalveluntarjoajat voisivat tarjota uusia tuotteita ja palveluja. Näin se lisäisi eurooppalaisten maksuratkaisujen kilpailukykyä ja innovatiivisuutta tulevaisuudessa.

²⁰ Kuusinen, M.; Hokkanen, T. (2021) Digieuro edistäisi yhtenäisen vähittäismaksutavan käyttöönottoa euroalueella, Euro & talous, Suomen Pankki.

Liite 1. Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2023

Pankkivaltuusto vahvisti kokouksessaan 22.3.2024 Suomen Pankin tuloslaskelman ja taseen vuodelta 2023 sekä päätti tilikauden 2023 tulosta koskevaksi toimenpiteeksi, että tilikaudelta 2023 ei jaeta voittoa.

Tilinpäätös

22.3.2024

Suomen Pankin tilintarkastettu tulos tilikaudelta 2023 on nolla euroa, kun yleisvarausta on purettu 1 112 milj. euroa kattamaan negatiivinen toiminnallinen tulos. Suomen Pankin taloudellinen tulos ja taseen rakenne ovat seurausta rahapoliittisista toimista, joilla se ylläpitää mandaattinsa mukaisesti hintavakautta.

Euroopan keskuspankki aloitti vuonna 2022 koronnostot hidastaakseen liian nopeaa inflaatiota ja jatkoi nostoja vuonna 2023, jolloin EKP:n talletuskorko nousi 2,0 prosentista 4,0 prosenttiin.

Suomen Pankki on ostanut rahapoliittisissa ohjelmissa velkakirjoja, joista merkittävä osa on Suomen julkisen sektorin liikkeeseen laskemia. Velkakirjat ovat pitkäaikaisia ja kiinteäkorkoisia. Ostot on tehty luomalla likviditeettiä, jonka liikepankit ovat tallettaneet keskuspankkiin. Talletuksille maksettiin vuonna 2023 keskimäärin 3,3 prosentin korkoa. Varojen ja velkojen erilainen korkosidonnaisuus on luonut keskuspankin taseeseen rakenteellista korkoriskiä, joka on korkojen nousua realisoitunut.

Korkojen nousun seurauksena liikepankkien talletuksille maksettiin tilikaudella 2023 korkoa 4 472 milj. euroa, mikä ylittää varallisuuserien tuotot. Vuoden 2023 korkokate, -1 044 milj. euroa, oli 1 503 milj. euroa pienempi kuin edellisellä vuonna.

Keskuspankkierien kate, joka sisältää sekä Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden korkotuotot että sen osuuden eurojärjestelmän rahapolitiikan korkokatteesta, oli -1 027 milj. euroa (2022: 35 milj. euroa). Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan toimintakulut ja -tuotot ilman setelihankintoja ja eläkerahastomaksua olivat -70 milj. euroa (2022: -66 milj. euroa).

Tase

31.12.2023

Milj. euroa		31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVAA			
1	Kulta ja kultasaamiset	2 945	2 690
2	Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	12 271	12 430
	Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF)	5 241	5 314
	Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	7 030	7 116
3	Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	100	172
4	Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	–	–
5	Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille	3 676	30 096
6	Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	0	16
7	Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	90 272	95 900
	Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit	90 100	95 745
	Muut arvopaperit	172	156
8	Eurojärjestelmän sisäiset saamiset	67 251	47 769
	Osuudet EKP:ssä	188	188

Milj. euroa		31.12.2023	31.12.2022
	Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset	741	741
	Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset	7 283	8 010
	Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)	59 039	38 830
9	Muut saamiset	1 049	737
	Euroalueen metallirahat	41	41
	Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus	79	87
	Muu vaihto-omaisuus	31	33
	Muut	898	577
	Yhteensä	177 565	189 811

Pyöristysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Milj. euroa		31.12.2023	31.12.2022
VASTATTAVAA			
1	Liikkeessä olevat setelit	26 275	26 567
2	Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	124 040	138 697
	Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	3 651	4 684
	Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)	120 389	134 013
3	Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	6	354
4	Euromääräiset velat muille euroalueella oleville	5 608	1 733
5	Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	6 544	5 891
6	Valuuttamääräiset velat euroalueelle	–	–
7	Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	–	–
8	IMF:n myöntämien erityisten nosto-oikeuksien vastaerä	4 255	4 381
9	Eurojärjestelmän sisäiset velat	–	–

Mijj. euroa		31.12.2023	31.12.2022
10	Muut velat	32	522
11	Arvonmuutostilit	3 728	3 628
12	Varaukset	4 137	5 095
13	Oma pääoma ja rahastot	2 941	2 941
	Kantarahasto	841	841
	Vararahasto	2 100	2 100
14	Tilikauden voitto	–	–
	Yhteensä	177 565	189 811

Helsingissä 27. helmikuuta 2024

SUOMEN PANKIN JOHTOKUNTA

Olli Rehn, johtokunnan puheenjohtaja

Marja Nykänen, johtokunnan varapuheenjohtaja

Tuomas Välimäki, johtokunnan jäsen

Tuloslaskelma

31.12.2023

Milj. euroa		1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
1	Korkotuotot	3 880	1 125
2	Korkokulut	-4 924	-666
3	KORKOKATE	-1 044	459
4	Valuuttakurssierot	161	59
5	Arvopapereiden hintaerot	36	19
6	Valuuttojen ja arvopapereiden arvostustappiot	-70	-244
7	Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos	-140	165
	RAHOITUSKATE	-1 057	458
8	Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista	-7	-6
9	Rahoitustulon netto-osuus	33	-422
10	Osuus EKP:n voitosta	-	1
11	Tuotot muista kantaosakkeista ja voitto-osuuksista	4	4
	KESKUSPANKKIERIEN KATE	-1 027	35
12	Muut tuotot	47	44

Milj. euroa		1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Toimintakulut		-132	-126
13	Henkilöstökulut	-65	-62
14	Eläkerahastomaksu	-10	-10
15	Hallinnolliset kulut	-42	-38
16	Poistot käyttöomaisuudesta	-10	-10
17	Setelien hankintakulut	-4	-6
18	Muut kulut	-0	-0
TOIMINNALLINEN TULOS		-1 112	-47
Eläkerahaston tulos		-	-
19	Eläkerahaston tuotot	33	31
20	Eläkerahaston kulut	-33	-31
21	Varausten muutos	1 112	47
22	TILIKAUDEN TULOS	-	-

Helsingissä 27. helmikuuta 2024

SUOMEN PANKIN JOHTOKUNTA

Olli Rehn, johtokunnan puheenjohtaja

Marja Nykänen, johtokunnan varapuheenjohtaja

Tuomas Välimäki, johtokunnan jäsen

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

31.12.2023

1. Yleiset laatimisperiaatteet

Suomen Pankki noudattaa EKP:n neuvoston hyväksymiä talousperusteisia kirjanpitoperiaatteita ja tekniikoita, ja tilinpäätökset laaditaan näiden yhdenmukaistettujen periaatteiden mukaisesti. Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 11. pykälän mukaisesti pankin tilinpäätöksen perusteet johtokunnan esityksen perusteella.

Suomen Pankin tuloslaskelma sisältää myös Suomen Pankin eläkerahaston ja Finanssivalvonnan tuotot ja kulut. EKPJ:n suuntaviivat yhdenmukaistetusta kirjanpidosta eivät säätele eläkerahaston kirjanpitoa.

2. Valuutta- ja kultamääräisten erien arvostaminen

Valuutta- ja kultamääräiset erät on tilinpäätöksessä muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssseja. Mikäli tilinpäätöspäivä osuu viikonloppuun, käytetään edellisen pankkipäivän valuuttakurssseja. Kaikki erät on arvostettu valuuttakohtaisesti. Valuuttakurssseista johtuva arvostusero käsitellään erillään arvopapereiden hintojen muutoksesta johtuvasta erosta. Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvonmuutostileille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvonmuutostileille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Kullan hinnanmuutos- ja kurssimuutoserot käsitellään yhtenä eränä. Tilikauden aikana realisoituneiden valuuttakurssivoittojen ja -tappioiden laskemisessa on käytetty päivittäisen nettokeskihinnan menetelmää. Tilinpäätöksessä käytetyt kurssit käyvät ilmi seuraavasta taulukosta.

Valuutta	29.12.2023	30.12.2022
Yhdysvaltain dollari	1,1050	1,0666
Japanin jeni	156,3300	140,6600
Ruotsin kruunu	11,0960	11,1218
Sveitsin frangi	0,9260	0,9847
Englannin punta	0,8691	0,8869
Kanadan dollari	1,4642	1,4440
Erityiset nosto-oikeudet (SDR)	0,8226	0,7989
Kulta	1 867,8280	1 706,0750

3. Arvopapereiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Tuotot ja kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Realisoituneet tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan.

Joukkovelkakirjalainojen hankintahinnan ja nimellisarvon erotus jaksotetaan niiden juoksuajalle. Joukkovelkakirjalainojen hintaeroista johtuvien voittojen ja tappioiden laskemisessa on käytetty arvopapereiden keskihinnan menetelmää.

Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvomuutostileille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvomuutostileille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Sekä valuutta- että euomääräiset arvopaperit on arvostettu arvopaperilajeittain. Jos arvopaperilajista tai valuutasta kirjataan tilinpäätökseen realisoitumattomia tappioita, tämän arvopaperilajin keskihintaa tai valuutan nettokeskikurssia muutetaan vastaavasti ennen seuraavan tilikauden alkua.

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät joukkovelkakirjalainat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella.

Muut kuin rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit ja vastaavat saamiset arvostetaan arvopaperikohtaisesti joko tilinpäätöspäivän markkinoiden keskihinnan tai tilinpäätöspäivän tuottokäyrän perusteella. Vuoden 2023 arvostuksessa on käytetty markkinoiden keskihintaa 29.12.2023.

Jälkimarkkinakelpoiset sijoitusrahastot arvostetaan markkinahintaan nettoperusteisesti (rahastokohtaisesti) eikä niiden sisältämien omaisuuserien perusteella, mutta edellytetään, että ne täyttävät tietyt ennalta määritetyt kriteerit, jotka liittyvät lähinnä Suomen Pankin vaikutusvaltiaan rahaston päivittäisessä toiminnassa, rahaston oikeudelliseen asemaan ja sijoituksen kehityksen arviointiin. Eri jälkimarkkinakelpoisten sijoitusrahastojen arvostustuloksia ei netoteta keskenään.

Kiinteistörahastot arvostetaan viimeisimmän saatavilla olevan hinnan mukaan ja hinnan oikeellisuutta tarkastellaan vielä tilinpäätöksen jälkeen tammikuussa, jolloin rahastot toimittavat tilinpäätöspäivän hinnat.

Käänteisoperaatiot

Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumukset eli käänteiset reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina talletuksina vastaavaa-puolelle. Arvopapereiden takaisinostositoumukset eli reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina luottoina vastattavaa-puolelle. Reposopimuksilla myyty arvopaperit jäävät Suomen Pankin taseeseen.

Automaattiseen arvopapereiden lainausohjelmaan liittyvät käänteisoperaatiot (mukaan lukien arvopaperilainastransaktiot) kirjataan tilinpäätöspäivänä taseeseen, mikäli vakuus annetaan Suomen Pankin tilille talletettavan käteisen muodossa eikä tätä käteistä ole vielä sijoitettu.

4. EKPJ:n sisäisiä saamisia ja velkoja koskevat kirjanpitoperiaatteet

Eurojärjestelmän sisäisiä saamisia ja velkoja aiheutuu pääasiassa EU-maasta toiseen suoritettavista euromääräisistä maksuista, joiden katteensierro suoritetaan keskuspankkirahassa. Maksujen alullepanijat ovat pääasiassa yksityisen sektorin toimijoita. Katteensierro suoritetaan TARGET-järjestelmässä eli Euroopan laajuudessa automatisoidussa reaaliaikaisessa bruttomaksujärjestelmässä (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer). Maksuista syntyy kahdenvälisiä saamisia ja velkoja EU:n keskuspankkien toisilleen pitämällä TARGET-tileillä. Myös EKP:n ja kansallisten keskuspankkien suorittamat maksut vaikuttavat näihin tileihin. Kaikki katteensierrot lasketaan automaattisesti yhteen ja kirjataan siten, että ne muodostavat osan kunkin kansallisen keskuspankin yksittäisestä positioista EKP:hen nähden. TARGET-tilien muutokset näkyvät EKP:n ja kansallisten keskuspankkien kirjanpidossa päivittäin. Nämä kahdenväliset saamiset ja velat netotetaan päivittäin niin, että EKP asettuu tapahtumassa kummankin osapuolen vastapuoleksi. Tämän jälkeen kullekin kansalliselle keskuspankille jää vain nettopositio EKP:hen nähden.

TARGET-järjestelmässä syntyvät eurojärjestelmän sisäiset Suomen Pankin saamiset EKP:ltä ja velat EKP:lle sekä muut eurojärjestelmän sisäiset euromääräiset saamiset ja velat (kuten EKP:n mahdollinen ennakkoitoijako kansallisille keskuspankeille ja rahoitustulon netto-osuus) esitetään Suomen Pankin taseessa yhtenä nettomääräisenä saamisena tai velkana erässä ”Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)” tai ”Muut velat eurojärjestelmän sisällä (netto)”. EKPJ:n sisäiset euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansallisten keskuspankkien saamiset ja velat, jotka eivät liity TARGET-järjestelmään, esitetään erässä ”Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta” tai ”Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle”.

Eurojärjestelmän sisäiset saamiset, jotka liittyvät Suomen Pankin osuuteen EKP:n pääomasta, esitetään erässä ”Osudet EKP:ssä”. Tähän tase-erään sisältyvät i) kansallisten keskuspankkien maksamat osuudet EKP:n merkitystä pääomasta, ii) nettomäärät, jotka kansalliset keskuspankit ovat maksaneet, koska niiden osuudet EKP:n oman pääoman arvosta ¹⁾ ovat suurentuneet kaikkien EKP:n pääoman jakoperusteen aiempien tarkistusten vuoksi, ja iii) EKPJ:n perussäännön artiklan 48.2 mukaiset osuudet sellaisten jäsenvaltioiden keskuspankeilta, joita koskeva poikkeus on kumottu.

Eurojärjestelmään liittymisen yhteydessä Suomen Pankki siirsi valuuttavarantoja EKP:lle. Siirrosta syntyneet eurojärjestelmän sisäiset saamiset ovat euromääräisiä, ja ne esitetään erässä ”Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset.”

Nettosaaminen, joka syntyy euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmän sisällä, esitetään yhtenä omaisuuseränä erässä ”Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset” (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta ”Liikkeessä olevat setelit”).

5. Käyttöomaisuutta koskevat arvostusperiaatteet

Käyttöomaisuus on arvostettu hankintahintaan poistoilla vähennettynä. Poistot lasketaan tasapoistomenetelmällä. Tasapoistot tehdään käyttöomaisuuden odotettuna taloudellisena käyttöaikana siten, että ne aloitetaan pääasiassa hankintaa seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vuonna 1999 taseeseen markkinahintaisina aktivoitujen rakennusten ja maa-alueiden vastaerä on arvonmuutostili. Näiden rakennusten poistot on kirjattu arvonmuutostiliä purkamalla siten, ettei niillä ole tulosvaikutusta.

Taloudelliset käyttöajat ovat seuraavat:

- tietokoneet, niihin liittyvät laitteet ja ohjelmistot sekä autot: 4 vuotta
- koneet ja kalusto: 10 vuotta
- rakennukset: 25 vuotta.

Käyttöomaisuus, jonka arvo on alle 10 000 euroa, poistetaan hankintavuonna.

6. Liikkeessä olevat setelit

EKP ja euroalueen kansalliset keskuspankit, jotka yhdessä muodostavat eurojärjestelmän, laskevat liikkeeseen euroseteleitä.²⁾ Liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvo kohdistetaan keskuspankeille kunkin kuukauden viimeisenä pankkipäivänä setelien jakoperusteen mukaisesti.³⁾ EKP:lle on merkitty 8 prosentin osuus liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, ja loput 92 % on merkitty kansallisille keskuspankeille setelien jakoperusteen mukaisesti. Osuus ilmoitetaan taseen vastattavaa-puolella erässä ”Liikkeessä olevat setelit”.

Kullekin kansalliselle keskuspankille setelien jakoperusteen mukaisesti kohdistetun eurosetelien osuuden arvon ja kyseisen keskuspankin tosiasiallisesti liikkeeseen laskemien eurosetelien arvon erotuksesta aiheutuu myös eurojärjestelmän sisäisiä saamia tai velkoja, joille maksetaan korkoa⁴⁾. Nämä korolliset saamiset (tai velat) ilmoitetaan erässä ”Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset (nettovelat)” (ks. kohta ”EKP:n sisäisiä saamia ja velkoja koskevat kirjanpitoperiaatteet”). Suomen Pankin taseessa erä on vastaavaa-puolella. Näistä eristä kertyvät korkotuotot ja -kulut selvitetään EKP:n tilien kautta, ja ne ovat osa korkokatetta.

7. EKP:n ennakkovoitonjako

EKP:n neuvosto on päättänyt, että EKP:n euroseteleistä saama tulo, joka kertyy sen 8 prosentin osuudesta liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta sekä EKP:n saama nettotulo a) arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman (SMP), b) kolmannen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman (CBPP3), c) omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelman (ABSPP), d) julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman (PSPP) ja e) pandemiaan liittyvän osto-ohjelman (PEPP) mukaisesti ostetuista arvopapereista jaetaan tilikautta seuraavan vuoden tammikuussa ennakkovoitonjakona, ellei EKP:n neuvosto muuta päättä. ⁵¹ Jos EKP:n neuvosto katsoo EKP:n johtokunnan valmisteleman perustellun arvion nojalla, että EKP:n vuositulo on tappiollinen tai että sen nettovoitto on tuloja pienempi, se päättää jättää tulon jakamatta. EKP:n neuvosto voi myös päättää, että tulo siirretään kokonaan tai osittain taloudellisten riskien varalta tehtävään varaukseen.

Lisäksi EKP:n neuvosto voi päättää, että EKP:lle euroseteleiden liikkeeseenlaskusta ja käsittelystä aiheutuneet kulut vähennetään liikkeessä olevista euroseteleistä saaduista tuotoista, jotka jaetaan tammikuussa ennakkovoitonjakona. Kansallisille keskuspankeille jaettu määrä ilmoitetaan tuloslaskelman erässä ”Tuotot muista kantaosakkeista ja voitto-osuuksista”.

8. Eläkerahasto

Suomen Pankin eläkerahaston varat sisältyvät Suomen Pankin taseeseen, ja sille laaditaan erillinen vuosikertomus.

Eläkerahaston kiinteistöt ovat taseessa siirtohetken mukaisessa arvossaan vuosipoistot vähennettyinä. Siltä osin kuin rakennusten tasearvo on katettu arvonorotuksella, vastaavat poistot kirjataan arvonorotusta purkamalla siten, että poistoilla ei ole tulosvaikutusta.

9. Varausten kirjaamisen periaatteet

Tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopaperien markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihtelujen tasaamiseksi on tarpeen. Tilinpäätöksessä voidaan tehdä myös pankin eläkevastuun kattamiseksi tarpeellisia varauksia.

10. Taseen ulkopuoliset vastuut

Taseen ulkopuolisista eristä aiheutuvat voitot ja tappiot käsitellään samalla tavalla kuin taseessa olevista eristä aiheutuneet voitot ja tappiot. Valuuttatermiinit otetaan huomioon laskettaessa valuuttaposition nettokeskihintaa.

Futuurisopimusten vaihtelumarginaalit kirjataan tuloslaskelmaan päivittäin, joten niitä ei tarvitse erikseen arvostaa tilinpäätöksen yhteydessä. Vaihtelumarginaalit vaikuttavat myös valuuttaposition. Tätä menettelyä sovelletaan avoimen position sulkemispäivänä riippumatta siitä, tapahtuuko kohde-etuuden toimitus. Mikäli toimitus tapahtuu, merkitään osto tai myynti kirjanpitoon markkinahintaan.

11. Muutokset tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet eivät ole muuttuneet tilikauden 2023 aikana.

1) Oman pääoman arvolla tarkoitetaan EKP:n vararahastojen, arvonmuutostilien sekä vararahastoja vastaavien varausten kokonaismäärää, josta vähennetään mahdolliset edellisiltä tilikausilta siirretyt tappiot. Jos pääoman jakoperustetta tarkistetaan tilikauden aikana, oman pääoman arvoon sisältyy myös tarkistukseen mennessä kertynyt EKP:n nettovoitto tai -tappio.

2) Euroopan keskuspankin päätös, annettu 13. päivänä joulukuuta 2010, euroseteleiden liikkeeseenlaskusta (EKP/2010/29), (2011/67/EU), (EUVL L 35, 9.2.2011, s. 26), sellaisena kuin se on muutettuna. Saatavilla on myös kaikki muutokset sisältävä [epävirallinen konsolidoitu toisinto](#).

3) Setelien jakoperusteella tarkoitetaan prosenttiosuuksia, jotka saadaan, kun otetaan huomioon EKP:n osuus liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaismäärästä ja sovelletaan merkityn pääoman jakoperustetta kansallisten keskuspankkien osuuteen tästä kokonaismäärästä.

4) Euroopan keskuspankin päätös (EU) 2016/2248, annettu 3. päivänä marraskuuta 2016, niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien, joiden rahayksikkö on euro, rahoitustulon jakamisesta (EKP/2016/36), EUVL L 347, 20.12.2016, s. 26, sellaisena kuin se on muutettuna. Saatavilla on myös kaikki muutokset sisältävä epävirallinen [konsolidoitu toisinto](#).

5) EKP:n päätös (EU) 2015/298, annettu 15. päivänä joulukuuta 2014, EKP:n tulon väliaikaisesta jakamisesta (EKP/2014/57), (EUVL L 53, 25.2.2015, s. 24), sellaisena kuin se on muutettuna. Saatavilla on myös kaikki muutokset sisältävä [epävirallinen konsolidoitu toisinto](#).

Taseen liitetiedot

31.12.2023

Vastaavaa

1. Kulta ja kultasaamiset

Suomen Pankilla on 1 576 487 troyunssia kultaa (1 troyunssi = 31,103 g), joka on tilinpäätöksessä arvostettu markkinahintaan. Vuoden 1999 alussa Suomen Pankki, kuten muutkin eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit, siirsi noin 20 % kullastaan EKP:lle.

Kulta	31.12.2023	31.12.2022
Määrä (milj. troyunssia)	1,6	1,6
Hinta troyunssilta (EUR)	1 867,8	1 706,1
Arvo markkinahintaan (milj. EUR)	2 944,6	2 689,6
Markkina-arvon muutos (milj. EUR)	255,0	152,3

2. Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erässä ovat valuuttavarantoon luettavat valuuttasaamiset euroalueen ulkopuolelta sekä SDR-määräiset saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF).

2.1 Saamiset kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF)

Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF) eriteltyinä	31.12.2023		31.12.2022	
	Milj. EUR	Milj. SDR	Milj. EUR	Milj. SDR
Varanto-osuus IMF:ssä	774,7	637,2	828,9	662,2
Erityiset nosto-oikeudet	4 354,5	3 581,9	4 464,3	3 566,6
Muut saamiset IMF:ltä	112,1	92,2	20,9	16,7
Yhteensä	5 241,3	4 311,3	5 314,2	4 245,6

Euron ja SDR:n välisen kurssin kehitys tilikausina 2022 ja 2023	2023	2022
Maaliskuun loppu	0,8082	0,8030
Kesäkuun loppu	0,8166	0,7826
Syyskuun loppu	0,8062	0,7621
Joulukuun loppu	0,8226	0,7989

Suomen jäsenosuuden kokonaismäärä valuuttarahastossa on 2 410,6 milj. SDR. Varanto-osuus on se osuus Suomen Pankin jäsenosuudesta, joka on maksettu IMF:lle valuuttana. Toinen osa jäsenosuudesta on maksettu aikoinaan markkoina. Tämän osan valuuttarahasto on lainannut takaisin Suomen Pankille. Markkoina maksetun jäsenosuuden nettovaikutus Suomen Pankin taseessa on nolla, sillä edellä mainittu saaminen ja velka ovat samassa tase-erässä.

Suomen Pankin erityisten nosto-oikeuksien (Special Drawing Rights, SDR) määrä on 4 354,5 milj. euroa. Erityiset nosto-oikeudet ovat IMF:n luomaa valuuttavarantoa, jonka rahasto on jakanut jäsenmailleen. Erityisiä nosto-oikeuksia käytetään valuuttakaupoissa normaalien valuuttojen tapaan. Erän arvo muuttuu valuuttarahaston jäsenmaiden välisten valuuttakauppojen seurauksena. Lisäksi erän suuruuteen vaikuttavat saadut ja maksetut korot sekä voitto-osuus IMF:ssä.

Yhteensä Suomen Pankin saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta ovat 5 241,3 milj. euroa.

2.2 Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset

Tase-erä sisältää valuuttamääräiset arvopaperi- ja rahastosijoitukset sekä muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta.

Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta eriteltyinä	31.12.2023 Milj. EUR	31.12.2022 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Kuponkipaperit	4 867,9	4 070,5	797,4
Diskonttopaperit	–	220,4	-220,4
Rahastosijoitukset	1 526,1	1 580,8	-54,6
Muut saamiset	636,0	1 244,3	-608,4
Yhteensä	7 030,0	7 116,0	-86,0

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma

Valuutta	31.12.2023		31.12.2022	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	634,6	13,0	587,8	13,7
Yhdysvaltain dollari	4 091,7	84,1	3 569,7	83,2
Japanin jeni	141,5	2,9	133,4	3,1
Yhteensä	4 867,9	100,0	4 290,9	100,0

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

Maturiteetti	31.12.2023		31.12.2022	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	639,5	13,1	1 169,9	27,3
Yli 1 vuosi	4 228,3	86,9	3 121,0	72,7
Yhteensä	4 867,9	100,0	4 290,9	100,0

3. Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta

Tase-erässä ovat valuuttamääräiset talletukset ja arvopaperit sekä muut valuuttamääräiset saamiset euroalueelta.

Euroalueen sisäiset valuuttamääräiset saamiset eriteltynä	31.12.2023 Milj. EUR	31.12.2022 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Talletukset	15,6	33,7	-18,1
Kuponkipaperit	86,1	109,1	-22,9
Muut saamiset	-1,3	29,7	-30,9
Yhteensä	100,5	172,4	-71,9

Euroalueen sisäisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma				
	31.12.2023		31.12.2022	
Valuutta	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	44,2	51,4	61,7	56,5
Yhdysvaltain dollari	41,9	48,6	47,4	43,5
Yhteensä	86,1	100,0	109,1	100,0

Euroalueen sisäisten valuuttamääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksu-aika				
	31.12.2023		31.12.2022	
Maturiteetti	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	28,1	32,6	59,4	54,4
Yli 1 vuosi	58,0	67,4	49,7	45,6
Yhteensä	86,1	100,0	109,1	100,0

4. Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Suomen Pankilla ei ollut 31.12.2023 euromääräisiä saamisia euroalueen ulkopuolelta.

5. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille

Tase-erä sisältää rahapolitiikassa käytettävät instrumentit, joiden avulla Suomen Pankki toteuttaa rahapolitiikkaa osana eurojärjestelmää. Erä muodostuu korkoa sisältävistä luotoista suomalaisille luottolaitoksille, ja sen suuruus määräytyy suomalaisten luottolaitosten likviditeetintarpeen perusteella.

Koko eurojärjestelmän saamiset rahapoliittisista operaatioista ovat 410,3 mrd. euroa, josta Suomen Pankin taseessa on 3 676,4 milj. euroa. Perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit jakavat rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät riskit, mikäli ne toteutuvat, täysimääräisesti ja suhteessa osuuksiinsa EKP:n merkityn pääoman jakoperusteesta. Tappioita voi syntyä ainoastaan, jos vastapuoli menee vararikkoon eikä kyseisen vastapuolen toimittamien vakuuksien realisointi tuota riittävästi varoja. Riskejä, jotka aiheutuvat mahdollisista kansallisten keskuspankkien harkinnanvaraisesti hyväksymistä erityisvakuuksista, ei EKP:n neuvoston päätöksen nojalla jaeta.

Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille	31.12.2023 Milj. EUR	31.12.2022 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Perusrahoitusoperaatiot	–	–	–
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	3 676,4	30 096,4	-26 420,0
Käänteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
Käänteiset rakenteelliset operaatiot	–	–	–
Maksuvalmiusluotot	–	–	–
Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	–	–	–
Yhteensä	3 676,4	30 096,4	-26 420,0

5.1 Perusrahoitusoperaatiot

Perusrahoitusoperaatiot ovat viikoittain toteutettavia likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita, joiden maturiteetti on yksi viikko. Ne toteutetaan kiinteäkorkoisina huutokauppoina. Perusrahoitusoperaatiot ovat keskeisessä osassa pyrittäessä vaikuttamaan korkoihin ja hallitsemaan markkinoiden likviditeettitilannetta sekä viestittäessä rahapolitiikan mitoituksesta.

5.2 Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Näissä operaatioissa vastapuolille tarjotaan pitempiaikaista rahoitusta. Operaatiot toteutettiin kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti. Joulukuussa 2020 EKP:n neuvosto lisäsi vuonna 2019 käyttöön otettuun seitsemän neljännesvuosittain toteutettavan operaation sarjaan (TLTRO III) vielä kolme operaatiota, jotka toteutettiin vuoden 2021 kesä- ja joulukuun välisenä aikana. Näiden operaatioiden maturiteetti on kolme vuotta. Kaikki TLTRO III -operaatioissa nostetut luotot on mahdollista maksaa takaisin neljännesvuosittain ennen eräpäivää. Luoton voi eräännyttää joko kokonaan tai osittain, kun luoton nostopäivästä on kulunut 12 kuukautta. Näiden operaatioiden korko voi olla 24.6.2020 ja 23.6.2022 välisenä aikana 50 peruspistettä alempi kuin talletusmahdollisuuden keskikorko, mutta se ei missään tapauksessa voi olla alempi kuin –1 %. Saman operaation jäljellä olevalta voimassaoloajalta korko voi olla alimmillaan samalta ajalta laskettu talletusmahdollisuuden keskikorko. ¹⁾

Todelliset korot ovat tiedossa vasta kunkin operaation eräännympäivänä tai aikaistettuna takaisinmaksupäivänä, ja sitä ennen TLTRO III -operaatioiden korkokertymä lasketaan luotettavan arvion perusteella. TLTRO III -operaatioiden korko indeksoitiin 23.11.2022 alkaneen viimeisen korkojakson alusta alkaen kyseisellä jaksolla sovellettavaan EKP:n keskimääräiseen ohjaukorkoon, joten tätä korkoa on käytetty vuoden 2023 tilinpäätöksessä.

Lisäksi vuoden 2023 aikana erääntyi viimeinen neljästä vuonna 2021 neljännesvuosittain jaetusta pandemiaan liittyvästä pitempiaikaisesta rahoitusoperaatiosta (pandemic emergency longer-term refinancing operations, PELTRO), joista kunkin maturiteetti oli noin vuoden. Näillä operaatioilla varauduttiin mahdollisiin likviditeettivajeisiin euroalueen pankkijärjestelmässä ja ylläpidettiin rahamarkkinoiden sujuvaa toimintaa pandemiajakson pitkittyttyä. PELTRO-operaatiot toteutettiin kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti. Niiden korkona oli kunkin operaation voimassaoloajalta laskettu eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden keskiporkko vähennettynä 25 peruspisteellä.

5.3 Käänteiset hienosäätöoperaatiot

Käänteisillä hienosäätöoperaatioilla pyritään hallitsemaan markkinoiden likviditeettitilannetta ja vaikuttamaan korkoihin. Niiden tarkoituksena on erityisesti tasoittaa markkinoiden odottamattomien heilahtelujen vaikutusta korkoihin. Näitä operaatioita toteutetaan tarvittaessa.

5.4 Käänteiset rakenteelliset operaatiot

Käänteiset rakenteelliset operaatiot ovat vakiohuutokauppoina toteutettavia käänteisiä avomarkkinaoperaatiota, joiden avulla eurojärjestelmä voi säädellä rakenteellista likviditeettiasemaansa rahoitussektoriin nähden.

5.5 Maksuvalmiusluotot

Maksuvalmiusluoton avulla vastapuolet voivat saada kansallisilta keskuspankeilta yön yli -likviditeettiä ennalta määrätyllä korolla hyväksytyjä vakuuksia vastaan.

5.6 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot

Erä sisältää vastapuolille suoritettut käteismaksut tilanteissa, joissa vastapuolen toimittamien vakuuksien markkina-arvo ylittää määritetyn kynnsarvon eli avoinna olevista rahapoliittisista operaatioista aiheutuvan tarpeen.

6. Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta

Tase-erässä ovat eurotalletukset sekä tilit euroalueen luottolaitoksissa.

Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	31.12.2023 Milj. EUR	31.12.2022 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Sekkitilit	0,0	0,0	-0,0
Takaisinmyyntisopimukset	–	–	–
Hätärahoituksena annettu maksuvalmiusapu	–	–	–
Muut saamiset	–	16,4	-16,4
Yhteensä	0,0	16,4	-16,4

EKP:n neuvosto päätti 17.5.2017 julkistaa hätärahoitusta koskevan sopimuksen EKP:n verkkosivuilla avoimuuden lisäämiseksi. Sopimus korvaa verkkosivuilla hätärahoitusta koskevan menettelykuvauksen, joka julkistettiin lokakuussa 2013. Sopimuksen julkistamisesta kertova lehdistötiedote on luettavissa osoitteessa <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2017/html/ecb.pr170619.en.html>.

7. Euromääräiset arvopaperit euroalueelta

7.1 Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

31.12.2023 erään sisältyivät arvopaperit, jotka Suomen Pankki on hankkinut osana arvopaperimarkkinoita koskevaa ohjelmaa (SMP), kolmatta katettujen joukkolainojen osto-ohjelmaa (CBPP3), julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmaa (PSPP), yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmaa (CSPP) ja pandemiaan liittyvää osto-ohjelmaa (PEPP).

	Alkamispäivä	Päätymispäivä	EKP:n päätös	Ostetut arvopaperit ¹
Päättyneet ohjelmat				
CBPP1 ²	Heinäkuu 2009	Kesäkuu 2010	EKP/2009/16	Katettuja joukkolainoja euroalueelta
CBPP2 ²	Marraskuu 2011	Lokakuu 2012	EKP/2011/17	Katettuja joukkolainoja euroalueelta
SMP	Toukokuu 2010	Syyskuu 2012	EKP/2010/5	Euroalueella liikkeeseen laskettuja yksityisen ja julkisen sektorin velkapapereita ³

	Alkamispäivä	Päätymispäivä	EKP:n päätös	Ostetut arvopaperit ¹
Omaisuserien osto-ohjelma (APP)⁴				
CBPP3	Lokakuu 2014	käynnissä	EKP/2020/8, sellaisena kuin se on muutettuna	Katettuja joukkolainoja euroalueelta
ABSPP	Marraskuu 2014	käynnissä	EKP/2014/45, sellaisena kuin se on muutettuna	Ylimpään etuoikeusluokkaan kuuluvia ja taattuja mezzanine-luokan omaisuusvakuudellisia arvopapereita euroalueelta
PSPP	Maaliskuu 2015	käynnissä	EKP/2020/9	Euroalueen keskus-, alue- tai paikallishallinnon, tunnustettujen valtioidonnaisten laitosten taikka euroalueella sijaitsevien kansainvälisten organisaatioiden tai kansainvälisten kehityspankkien liikkeeseen laskemia joukkolainoja
CSPP	Kesäkuu 2016	käynnissä	EKP/2016/16, sellaisena kuin se on muutettuna	Euroalueelle sijoittautuneiden, pankkisektorin ulkopuolisten yritysten liikkeeseen laskemia joukkolainoja ja yritystodistuksia
Pandemiaan liittyvä osto-ohjelma (PEPP)				
PEPP	Maaliskuu 2020	käynnissä	EKP/2020/17, sellaisena kuin se on muutettuna	Kaikki APP-ohjelmassa hyväksyttävät omaisuuslajit
1) Lisätietoa eri osto-ohjelmissä sovellettavista kelpoisuusehdoista on EKP:n neuvoston päätöksissä.				
2) Vuosien 2022 ja 2023 lopussa Suomen Pankin taseessa ei enää ollut ensimmäisessä ja toisessa katettujen velkapapereiden osto-ohjelmassa (CBPP1 ja CBPP2) hankittuja arvopapereita.				
3) SMP-ohjelmassa ostettiin ainoastaan viiden euroalueen valtion liikkeeseen laskemia julkisen sektorin velkapapereita.				
4) APP-ohjelman uudelleensijoitukset päättyivät 1.7.2023.				

Helmikuun 2023 loppuun saakka ²⁾ eurojärjestelmä jatkoi omaisuuserien osto-ohjelmassa (APP) hankittujen omaisuuserien erääntyessä takaisin maksettavan pääoman uudelleensijoittamista täysimääräisesti ³⁾. Sen jälkeen APP-ohjelmassa tehdyt sijoitukset vähenivät hallitusti ja ennakoitavasti. Kesäkuun 2023 loppuun saakka sijoitusten määrä pieneni keskimäärin 15 mrd. euroa kuukaudessa, kun eurojärjestelmä ei enää sijoittanut erääntyessä takaisin maksettavaa pääomaa kokonaisuudessaan uudelleen. Kesäkuussa 2023 EKP:n neuvosto päätti ⁴⁾ lopettaa APP-ohjelmasta tehtävät uudelleensijoitukset heinäkuussa 2023. Sen jälkeen APP-ohjelmassa ostettujen arvopapereiden määrä on pienentynyt velkakirjojen erääntymisen vuoksi.

Eurojärjestelmä jatkoi PEPP-ohjelmassa ⁵⁾ hankittujen omaisuuserien erääntyessä takaisin maksettavan pääoman uudelleensijoituksia täysimääräisesti koko vuoden ajan. EKP:n neuvosto ilmoitti ⁶⁾ aikovansa sijoittaa PEPP-ohjelmassa hankittujen velkapaperien erääntyessä takaisin maksettavan pääoman täysimääräisesti uudelleen vielä vuoden 2024 alkupuoliskon ajan. Vuoden 2024 jälkipuoliskolla PEPP-salkkua aiotaan pienentää keskimäärin 7,5 mrd. eurolla kuukaudessa. Uudelleensijoitukset PEPP-ohjelmassa aiotaan lopettaa kokonaan saman vuoden lopussa. Lisäksi EKP:n neuvosto aikoo noudattaa PEPP-ohjelmassa vapautuvien varojen uudelleensijoituksessa jatkossakin joustoa, mikäli rahapolitiikan välitysmekanismien toiminta uhkaa vaarantua.

Osto-ohjelmissa hankitut arvopaperit arvostetaan jaksotetun hankintahinnan perusteella ja vähennettynä mahdollisella arvon alentumisella (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta ”Arvopapereiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet”). Seuraavassa on esitetty Suomen Pankin hallussa olevien arvopaperien jaksotettu hankintahinta sekä vertailun vuoksi myös niiden markkina-arvo, jota ei kirjata taseeseen eikä tuloslaskelmaan. ⁷⁾

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit (milj. EUR)						
	31.12.2023		31.12.2022		Muutos	
	Tasearvo	Markkina-arvo	Tasearvo	Markkina-arvo	Tasearvo	Markkina-arvo
SMP	50,7	52,2	50,6	53,6	0,1	-1,4
CBPP3	10 602,3	9 922,2	11 730,2	10 650,6	-1 127,9	-728,4
PSPP - julkisen sektorin velkapaperit	35 208,2	31 070,7	37 294,6	31 605,3	-2 086,4	-534,6
PSPP - monikansallisten laitosten velkapaperit	1 722,9	1 567,2	2 140,5	1 913,1	-417,6	-345,9
CSPP	14 889,5	13 686,9	16 482,8	14 442,2	-1 593,3	-755,3
PEPP - katetut joukkolainat	175,4	153,4	218,1	187,0	-42,6	-33,6
PEPP - julkisen sektorin velkapaperit	22 687,3	19 915,5	22 933,0	19 219,8	-245,7	695,6
PEPP - yrityssektorin velkapaperit	4 763,9	4 161,9	4 894,9	4 017,2	-131,0	144,6
Yhteensä	90 100,3	80 530,0	95 744,6	82 088,9	-5 644,3	-1 558,9

EKP:n neuvosto arvioi osto-ohjelmissa hankittuihin arvopapereihin liittyvät taloudelliset riskit säännöllisesti. Arvioinnin yhteydessä tehdään joka vuosi vuoden lopun tietoihin perustuvia arvonalentumistestejä, jotka EKP:n neuvosto hyväksyy. Testeissä arvioidaan ohjelmakohtaisesti tapahtumia, jotka voivat johtaa arvopaperien arvon alentumiseen. Jos tällaisia tapahtumia havaitaan, tutkitaan perusteellisemmin, aiheutuuko niistä muutoksia arvopapereista odotettavissa olevaan kassavirtaan.

SMP-, CBPP3- ja CSPP-ohjelmissa, PSPP-ohjelman ostoissa monikansallisilta laitoksilta (ns. supra) sekä PEPP-ohjelman katettujen joukkolainojen (PEPP-COV) ja yrityssektorin velkapapereiden (PEPP-CORP) ostoissa hankituista arvopapereista mahdollisesti aiheutuvat tappiot jaetaan toteutuessaan EKP:n perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti kokonaan eurojärjestelmän keskuspankkien kesken suhteessa niiden maksamiin osuuksiin EKP:n pääomasta.

PEPP-CORP-velkapapereihin tehdyn arvonalentumistestin perusteella EKP:n neuvosto on katsonut aiheelliseksi luoda puskurin rahapoliittisista operaatioista vuonna 2023 aiheutuvien luottoriskien varalle (ks. taseen liitetietojen kohta 12 ”Varaukset”).

Seuraavassa taulukossa esitetään ohjelmakohtaisesti eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien hallussa oleva ostettujen arvopaperien määrä ja niistä Suomen Pankin taseessa oleva osuus.

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit (milj. EUR)	Eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien hallussa		Suomen Pankin taseessa	
	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022
SMP	1 901,4	2 142,5	50,7	50,6
CBPP3	262 090,2	276 856,7	10 602,3	11 730,2
PSPP - monikansallisten laitosten velkapaperit	255 261,2	275 228,1	1 722,9	2 140,5
CSPP	323 921,5	344 119,2	14 889,5	16 482,8
PEPP - katetut joukkolainat	5 197,2	5 282,8	175,4	218,1
PEPP - monikansallisten laitosten velkapaperit	154 332,0	145 687,1	–	–
PEPP - yrityssektorin velkapaperit	45 989,2	46 073,9	4 763,9	4 894,9
Yhteensä	1 048 692,6	1 095 390,3	32 204,8	35 517,0

7.2 Muut arvopaperit

Tase-erä sisältää rahasto-osuuksia euroalueelta.

Muut euroalueen sisäiset euromääräiset arvopaperit eriteltyinä (milj. EUR)	31.12.2023	31.12.2022	Muutos
Rahastosijoitukset	171,9	155,5	16,3
Yhteensä	171,9	155,5	16,3

8. Eurojärjestelmän sisäiset saamiset

8.1 Osuudet EKP:ssä

EKPJ:n perussäännön artiklan 28 nojalla ainoastaan EKPJ:n kansalliset keskuspankit voivat merkitä EKP:n pääomaa. Merkinnässä sovellettavat osuudet määritetään EKPJ:n perussäännön artiklan 29 mukaisesti, ja ne tarkistetaan joka viides vuosi tai aina, kun EKPJ:n kokoonpano muuttuu.

Suomen Pankin taseessa tähän erään sisältyvät i) kansallisten keskuspankkien maksamat osuudet EKP:n merkitystä pääomasta, ii) nettomäärät, jotka Suomen Pankki on maksanut, koska sen osuus EKP:n oman pääoman arvosta on suurentunut kaikkien EKP:n pääoman jakoperusteen aiempien tarkistusten seurauksena, ja iii) EKPJ:n perussäännön artiklan 48.2 mukaiset osuudet.

Kansallisten keskuspankkien maksamat osuudet EKP:n pääomasta			
	Pääoma- avain 1.1.2023 alkaen, %	Merkitty pääoma 31.12.2023 Milj. EUR	Maksettu pääoma 31.12.2023 Milj. EUR
Belgian keskuspankki	2,9630	320,7	320,7
Saksan keskuspankki	21,4394	2 320,8	2 320,8
Viron keskuspankki	0,2291	24,8	24,8
Irlannin keskuspankki	1,3772	149,1	149,1
Kreikan keskuspankki	2,0117	217,8	217,8
Espanjan keskuspankki	9,6981	1 049,8	1 049,8
Ranskan keskuspankki	16,6108	1 798,1	1 798,1
Kroatian keskuspankki	0,6595	71,4	71,4
Italian keskuspankki	13,8165	1 495,6	1 495,6
Kyproksen keskuspankki	0,1750	18,9	18,9

Kansallisten keskuspankkien maksamat osuudet EKP:n pääomasta

	Pääoma- avain 1.1.2023 alkaen, %	Merkitty pääoma 31.12.2023 Milj. EUR	Maksettu pääoma 31.12.2023 Milj. EUR
Latvian keskuspankki	0,3169	34,3	34,3
Liettuan keskuspankki	0,4707	51,0	51,0
Luxemburgin keskuspankki	0,2679	29,0	29,0
Maltan keskuspankki	0,0853	9,2	9,2
Alankomaiden keskuspankki	4,7662	515,9	515,9
Itävallan keskuspankki	2,3804	257,7	257,7
Portugalin keskuspankki	1,9035	206,1	206,1
Slovenian keskuspankki	0,3916	42,4	42,4
Slovakian keskuspankki	0,9314	100,8	100,8
Suomen Pankki	1,4939	161,7	161,7
Eurojärjestelmä yhteensä	81,9881	8 875,2	8 875,2
Bulgarian keskuspankki	0,9832	106,4	4,0
Tšekin keskuspankki	1,8794	203,4	7,6
Tanskan keskuspankki	1,7591	190,4	7,1
Unkarin keskuspankki	1,5488	167,7	6,3
Puolan keskuspankki	6,0335	653,1	24,5
Romanian keskuspankki	2,8289	306,2	11,5
Ruotsin keskuspankki	2,9790	322,5	12,1
Euroalueeseen kuulumattomat kansalliset keskuspankit yhteensä	18,0119	1 949,8	73,1
Yhteensä	100,0000	10 825,0	8 948,3

EKP:n oma pääoma

EKP:n merkitty pääoma on 10 825 milj. euroa. Englannin pankin lähdettyä EKPJ:stä 31.1.2020 EKP piti merkityn pääomansa määrän ennallaan, ja Englannin pankin merkintäosuus jaettiin euroalueen ja sen ulkopuolisten kansallisten keskuspankkien kesken.

Myös EKP:n maksetun pääoman määrä pidettiin ennallaan vuonna 2020 eli se oli edelleen 7 659 milj. euroa, sillä muut kansalliset keskuspankit kattoivat Englannin pankin aiemmin maksaman pääoman (58 milj. euroa). Lisäksi EKP:n neuvosto päätti, että euroalueen kansalliset keskuspankit maksaisivat merkitsemänsä lisäpääoman kokonaisuudessaan kahdessa erässä vuosina 2021 ja 2022 ⁸⁾. Suomen Pankin ensimmäinen 11,2 milj. euron erä maksettiin 29.12.2021, ja se kasvatti pankin osuuden EKP:n maksetusta pääomasta 150,5 milj. euroon vuonna 2021 (vuonna 2020 erä oli 139,3 milj. euroa). Suomen Pankin toinen erä (11,2 milj. euroa) maksettiin 28.12.2022, jolloin pankin osuus EKP:n maksetusta pääomasta kasvoi 161,7 milj. euroon vuonna 2022.

Tase-erä sisältää lisäksi yhteensä 26,0 milj. euroa eri vuosina kirjattuja pääoma-avaimen muutoksista johtuvia nettomääräisiä tarkistuseriä.

8.2 Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset

Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset -erä sisältää Suomen Pankin EKP:lle siirtämän valuuttavaranto-osuuden. Siirto tehtiin eurojärjestelmään siirtymisen yhteydessä. EKPJ:n perussäännön artiklan 30.2 mukaisesti valuuttavaranto-osuudet vahvistetaan suhteessa kansallisten keskuspankkien osuuksiin EKP:n merkitystä pääomasta. Saamisille maksetaan viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkoon perustuvaa korkoa, joka lasketaan päivittäin, lukuun ottamatta korotonta kultavarantoa.

31.12.2023 Suomen Pankin valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset olivat 741,1 milj. euroa.

8.3 Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset

Tase-erä sisältää saamisen, joka syntyy, kun Suomen Pankin setelistön määrä oikaistaan pääoma-avaimen mukaiseksi, ja velan, joka liittyy EKP:lle kohdistettuun 8 prosentin osuuteen setelistöstä. Sekä saamisen että velan vastakirjaukset ovat taseen vastattavaa-puolen erässä ”Liikkeessä olevat setelit”. ⁹⁾

Tase-erän koko oli tilikauden lopussa 7 282,6 milj. euroa (8 009,9 milj. euroa vuonna 2022). Muutos johtui siitä, että Suomen Pankin liikkeeseen laskemien setelien määrä kasvoi 2,3 % liikkeessä olleiden eurosetelien kokonaismäärän pienentyessä 1,1 % vuodesta 2022. Näille saamisille kertyy päivätasolla laskettavaa, viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkoon perustuvaa korkoa.

8.4 Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto) tai vastattavaa-puolen erä muut velat eurojärjestelmän sisällä (netto)

	31.12.2023	31.12.2022	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä (netto)			
TARGET-järjestelmään liittyvät velat EKP:lle / saamiset EKP:ltä (ml. eurojärjestelmässä pidettävien kirjeenvaihtajapankkitilien saldot)	59 005,9	39 252,0	19 753,9
Rahoitustulon netto-osuus	33,3	-422,1	455,4
EKP:n ennakkovoitonjakoon liittyvät saamiset EKP:ltä	–	–	–
Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä yhteensä (netto)	59 039,2	38 829,9	20 209,3

Erän suuruus oli 59 039,2 milj. euroa 31.12.2023, ja se koostui kolmesta tekijästä: 1) EKP:n ja EKPJ:n kansallisten keskuspankkien TARGET-järjestelmän kautta toimittamiin ja vastaanottamiin maksuihin liittyvät Suomen Pankin saamiset EKP:hen nähden sekä eurojärjestelmän keskuspankeissa pidettävien kirjeenvaihtajapankkitilien saldot, 2) rahoitustulon yhteenlaskennasta ja jakamisesta eurojärjestelmässä aiheutuvat saamiset/velat EKP:hen nähden sekä 3) ne Suomen Pankin saamiset EKP:hen nähden, jotka johtuvat EKP:n ennakkovoitonjakoista ja mahdollisista muista saamisista tai palautettavista määristä.

TARGET-järjestelmän kautta toimitettuihin nettomääräisiin maksuihin liittyvä nettosaaminen vuoden lopussa oli 59 005,9 milj. euroa. Erälle kertyvä korko perustuu viimeisimpään saatavilla olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation korkoon, ja se lasketaan päivittäin.

Vuotuisesta rahoitustulon yhteenlaskennasta ja jakamisesta eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien kesken aiheutui vuoden lopussa 33,3 milj. euron saaminen EKP:ltä (ks. tuloslaskelman liitetietojen kohta ”Rahoitustulon netto-osuus”).

Vuoden 2023 osalta EKP:n neuvosto päätti EKP:n tilikauden kokonaistuloksen perusteella, että liikkeessä olevista seteleistä sekä SMP-, APP- ja PEPP-ohjelmissä hankituista arvopapereista kertyneet tuotot jätetään kokonaisuudessaan jakamatta (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta 3.1 ”EKP:n ennakkovoitonjako”). Erässä ei siis ollut ennakkovoitonjakoon liittyviä saamisista vuoden 2023 lopussa.

9. Muut saamiset

Tase-erä sisältää Suomen Pankin hallussa olevat eurokolikot, käyttöomaisuuden ja sijoitusomaisuuden (osakkeet ja osuudet). Tase-erään sisältyvät taseen ulkopuolisten erien arvostuksesta johtuvat erät, siirtosaamiset ja muut saamiset sekä eläkerahaston omaisuuserät.

Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus

Kirjanpitoarvo	31.12.2023 Milj. EUR	31.12.2022 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Maa-alueet	6,8	6,8	–
Rakennukset	52,6	60,0	-7,4
Koneet ja kalusto	10,2	10,4	-0,2
Taide- ja numismaattinen kokoelma	0,6	0,6	–
Tietojärjestelmät	9,3	8,8	0,5
Yhteensä	79,4	86,5	-7,1

Muu omaisuus ja saamiset (milj. EUR)	31.12.2023	31.12.2022	Muutos
Euroalueen metalliraha	40,7	40,6	0,1
Osakkeet ja osuudet	22,6	22,6	–
Eläkerahaston kiinteistöt ja siirtosaamiset	8,6	10,2	-1,7
Siirtosaamiset	840,7	626,0	214,8
Taseen ulkopuolisten erien arvostuksesta johtuvat erät	55,5	-50,1	105,6
Muut saamiset	1,8	0,8	1,0
Yhteensä	970,0	650,2	319,8

Vastattavaa

1. Liikkeessä olevat setelit

Tase-erä sisältää pääoma-avaimen mukaisen, EKP:n osuudella oikaistun Suomen Pankin osuuden liikkeessä olevien euroseteleiden kokonaismäärästä.

Vuonna 2023 liikkeessä olleiden eurosetelien yhteenlaskettu arvo väheni 1,1 %. Jakoperusteen mukaan Suomen Pankin osuus liikkeessä olevista euroseteleistä oli vuoden 2023 lopussa arvoltaan 26 274,6 milj. euroa (vuoden 2022 lopussa 26 567,4 milj. euroa). Suomen Pankin liikkeeseen laskemien eurosetelien kokonaisarvo kasvoi 2,3 % eli 18 992,0 milj. euroon vuonna 2023 (edellisvuonna 18 557,4 milj. euroa). Määrä oli pienempi kuin jakoperusteen mukaan kohdistetun osuuden kokonaisarvo, ja erotus eli 7 282,6 milj. euroa (8 009,9 milj. euroa vuonna 2022) on kirjattu vastaavaa-puolen alaeeseen ”Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset”.

Liikkeessä olevat setelit (milj. EUR)	31.12.2023	31.12.2022
5 euroa	74,1	75,2
10 euroa	-89,3	-83,6
20 euroa	3 339,7	3 315,3
50 euroa	14 375,4	13 751,8
100 euroa	-1 369,1	-1 241,1
200 euroa	874,4	877,5
500 euroa	1 786,6	1 862,4
Eurosetelit yhteensä	18 992,0	18 557,4
ECB issue -luku	-2 284,5	-2 310,1
CSM-luku	9 567,1	10 320,0
Pääoma-avaimen mukainen liikkeessä olevat setelistö	26 274,6	26 567,4

2. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	31.12.2023 Milj. EUR	31.12.2022 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	3 650,7	4 684,5	-1 033,8
Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)	120 389,2	134 012,7	-13 623,5
Määräaikaistalletukset	–	–	–
Käännteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset	–	–	–
Yhteensä	124 039,9	138 697,2	-14 657,3

2.1 Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)

Sekkitileillä ovat vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten varantotalletuksista koostuvat saamiset. Vastattavien erässä 3 ”Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille” ilmoitetaan lisäksi erikseen ne luottolaitosten varat, jotka eivät ole vapaasti luovutettavissa, sekä vähimmäisvarantovelvoitteesta vapautettujen luottolaitosten tilit.

Vähimmäisvarantotalletuksille maksettu korko vastasi 20.12.2022 saakka viimeisintä tiedossa olevaa korkoa, jota eurojärjestelmä käyttää huutokauppoina toteutettavissa perusrahoitusoperaatioissaan, ja 21.12.2022–19.9.2023 korko vastasi eurojärjestelmän talletuskorkoa. EKP:n neuvosto päätti 27.7.2023, että vähimmäisvarantotalletuksille maksettava korko on 20.9.2023 alkaen 0 %.

2.2 Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)

Talletusmahdollisuus on eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmän likviditeettiä vähentävä osa, johon pankit voivat tehdä yön yli -talletuksia ennalta määrättyllä korolla.

2.3 Määräaikaistalletukset

Yksi tapa toteuttaa likviditeettiä vähentäviä hienosäätöoperaatioita on kerätä määräaikaistalletuksia.

2.4 Käännteiset hienosäätöoperaatiot

Käännteisillä hienosäätöoperaatioilla pyritään tasaamaan suuria likviditeetin yli- tai alimääriä.

2.5 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset

Erä sisältää vastapuolten talletukset tilanteissa, joissa vastapuolen toimittamien vakuuksien markkina-arvo jää alle määritetyn kynnsarvon.

3. Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

Erä oli suuruudeltaan 6,1 milj. euroa 31.12.2023 (354,2 milj. euroa vuonna 2022). Vuoden 2023 lopussa erä muodostui valuuttavaihtosopimukseen liittyvistä vakuuksista. Vuonna 2022 erä koostui reposopimuksista.

4. Euromääräiset velat muille euroalueella oleville

Tase-erässä ovat euromääräiset velat julkiselle sektorille (5 600,0 milj. euroa) ja muille kuin vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille rahoituslaitoksille (8,2 milj. euroa).

5. Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Tase-erässä ovat kansainvälisten organisaatioiden ja euroalueen ulkopuolella sijaitsevien pankkien ja rahoituslaitosten tilien saldot Suomen Pankissa (6 543,9 milj. euroa).

6. Valuuttamääräiset velat euroalueelle

Suomen Pankilla ei ollut 31.12.2023 valuuttamääräisiä velkoja euroalueelle.

7. Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Suomen Pankilla ei ollut 31.12.2023 valuuttamääräisiä velkoja euroalueen ulkopuolelle.

8. IMF:n myöntämien erityisten nosto-oikeuksien vastaerä

Tase-erä on erityisten nosto-oikeuksien vastaerä (vrt. vastaavaa-puolen erä). Alun perin erityiset nosto-oikeudet ja niiden vastaerä olivat yhtä suuret. SDR-määräisen kaupankäynnin seurauksena Suomen Pankin erityisiin nosto-oikeuksiin liittyvät saamiset olivat vuoden 2023 lopussa suuremmat kuin niiden vastaerä taseen velkapuolella. Velkapuolen vastaerän suuruus on 3 500,0 milj. SDR. Taseessa erä esitetään euromääräisenä ja arvostettuna 29.12.2023 kurssiin (4 254,9 milj. euroa).

9. Eurojärjestelmän sisäiset velat

Eurojärjestelmän sisäiset velat ja saamiset on eritelty taseen vastaavaa-puolen erän ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset” liitetiedoissa.

10. Muut velat

Tase-erä muodostuu siirtovelosta, ostovelosta ja muista veloista. Siirtovelkoihin lasketaan muun muassa tilinpäätöksen yhteydessä kirjattavia siirtyviä eriä ja reposopimusten korkovelkoja. Muissa veloissa on muun muassa arvonlisäverotilityksiin ja ennakonpidätyksiin liittyviä velkoja.

Muut velat (milj. EUR)	31.12.2023	31.12.2022	Muutos
Siirtovelat	29,2	520,1	-490,8
Ostovelat	1,2	0,7	0,5
Muut velat	1,6	1,6	0,0
Yhteensä	32,1	522,4	-490,4

11. Arvonmuutostilit

Tase-erässä ovat valuuttamääräisten erien ja arvopapereiden markkinahinta-arvostuksesta syntyneet realisoitumattomat arvostusvoitot. Lisäksi tase-erä sisältää maa-alueiden ja rakennusten arvonkorotukset sekä vuoden 1999 kirjanpitoikäytännön muutoksesta johtuvat muut arvostuserot.

Arvonmuutostilit (milj. EUR)	31.12.2023	31.12.2022	Muutos
Kulta	2 555,6	2 300,6	255,0
Valuutat:			
USD	703,3	1 049,2	-345,9
GBP	41,0	26,3	14,7
JPY	–	19,4	-19,4
SDR	5,5	34,4	-28,9
Muut valuutat	0,2	0,2	-0,0

Arvonmuutostilit (milj. EUR)	31.12.2023	31.12.2022	Muutos
Arvopaperit	32,3	1,6	30,7
Rahastosijoitukset	271,7	71,3	200,4
Muut arvonorotukset	118,1	125,4	-7,3
Yhteensä	3 727,7	3 628,5	99,2

12. Varaukset

Suomen Pankista annetun lain 20. pykälän mukaan tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopapereiden markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihteluiden tasaamiseksi on tarpeen. Vuoden 2023 lopussa varausten yhteismäärä on 4 136,7 milj. euroa. Varaukset koostuvat yleisvarauksesta, reaaliarvovarauksesta, eläkevarauksesta, valuuttakurssi- ja hintaerovarauksesta sekä varauksesta rahapoliittisista operaatioista johtuvien luottoriskien varalta.

PEPP-CORP-velkapapereihin tehdyn arvonalentumistestin perusteella EKP:n neuvosto on katsonut aiheelliseksi luoda yhteensä 42,9 milj. euron puskurin rahapoliittisista operaatioista vuonna 2023 aiheutuvien luottoriskien varalle. Varauksen rahoittavat perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti kaikki euroalueen kansalliset keskuspankit suhteessa niiden pääoma-avaimen mukaisiin vuoden 2023 merkintäosuuksiinsa EKP:n pääomasta. Suomen Pankki perusti omaa osuuttaan vastaavan varauksen, jonka suuruus on 0,8 milj. euroa eli 1,82209 % varauksen kokonaismäärästä.

Eläkevaraus on tehty eläkevastuun kattamiseksi. Suomen Pankin eläkevastuun kokonaismäärä on 593,5 milj. euroa, ja tästä on katettu 98,8 % eli 586,6 milj. euroa. Eläkevarauksen muutos tilikauden aikana koostuu tehdystä arvonorotusrahaston purusta, -0,4 milj. euroa, ja eläkerahaston voitosta, 13,9 milj. euroa. Vuoden 2023 lopussa eläkevarauksen katteeksi oli korvamerkitty kiinteistöjä 8,6 milj. euron arvosta (ks. taseen liitetietojen kohta ”Muut saamiset”). Eläkevarauksen muun osan katteeksi (578,1 milj. euroa) ei ole korvamerkitty määrättyjä varoja, vaan niitä hallinnoidaan osana pankin rahoitusvarallisuutta.

Varaukset (Milj. EUR)	Varaukset yhteensä 31.12.2021	Varausten muutos 2022	Varaukset yhteensä 31.12.2022	Varausten muutos 2023	Varaukset yhteensä 31.12.2023
Valuuttakurssi- ja hintaerovaraus	1 185	-165	1 021	140	1 161
Yleisvaraus	1 945	-47	1 898	-1 112	786
Reaaliarvovaraus	1 603	–	1 603	–	1 603
Eläkevaraus	576	-3	573	14	587
Varaus rahapoliittisista operaatioista johtuvien luottoriskien varalta	–	–	–	1	1
Yhteensä	5 309	-214	5 095	-958	4 137

13. Oma pääoma ja rahastot

Tase-erässä ovat kantarahasto ja vararahasto. Suomen Pankista annetun lain 21. pykälän mukaan tappio on katettava vararahastosta, jos pankin tilinpäätös on tappiollinen. Siltä osin kuin vararahasto ei riitä, tappio voidaan jättää kattamatta toistaiseksi. Seuraavien vuosien voitto on ensisijaisesti käytettävä kattamatta jääneiden tappioiden kattamiseen.

Oma pääoma (milj. EUR)	31.12.2023	31.12.2022	Muutos
Kantarahasto	840,9	840,9	-
Vararahasto	2 100,0	2 100,0	-
Yhteensä	2 940,9	2 940,9	-

14. Tilikauden tulos

Tilikauden 2023 tulos oli 0,00 euroa.

Taseen ulkopuoliset vastuut

Taseen ulkopuoliset vastuut (milj. EUR)	31.12.2023	31.12.2022
Korkofutuurisopimukset		
Ostosopimusten nimellisarvo	526,8	46,4
Myyntisopimusten nimellisarvo	-1150,2	-30,0
FX-swap-sopimusten markkina-arvo	9,6	-19,4
Kiinteistörahastoihin tehdyt sijoitussopimukset	30,0	69,8
Arvopaperilainaus	79,2	112,2

Suomen Pankki lainaa EKP:n neuvoston päätösten mukaisesti rahapolitiikan harjoittamista varten pidettyjä arvopapereitaan. Lisäksi Suomen Pankki lainaa myös omaan sijoitusvarallisuuteensa kuuluvia arvopapereita.

Arvopaperilainautapahtumat, joissa ei ole käteisvakuuksia, kirjataan vuoden lopussa taseen ulkopuolisille tileille. ¹⁰⁾
Tällaisia lainautapahtumia oli avoinna 79,2 milj. euron arvosta 31.12.2023 (112,2 milj. euroa 31.12.2022).

-
- 1) EKP:n neuvosto päätti 27.10.2022, että 23. päivästä marraskuuta 2022 kunkin maksamatta olevan TLTRO III -erän erääntymispäivään tai aikaistettuun takaisinmaksupäivään saakka TLTRO III -operaatioista maksettava korko indeksoidaan kyseisellä ajanjaksolla sovellettaviin EKP:n keskimääräisiin ohjauskorkoihin.
 - 2) Ks. EKP:n neuvoston päätöksiä koskeva [lehdistötiedote](#) 15.12.2022.
 - 3) APP-ohjelmasta kerrotaan tarkemmin [EKP:n verkkosivuilla](#).
 - 4) Ks. EKP:n neuvoston päätöksiä koskeva lehdistötiedote [15.6.2023](#).
 - 5) PEPP-ohjelmasta kerrotaan tarkemmin [EKP:n verkkosivuilla](#).
 - 6) Ks. EKP:n neuvoston päätöksiä koskeva lehdistötiedote [14.12.2023](#).
 - 7) Markkina-arvot ovat suuntaa-antavia ja perustuvat markkinahintoihin. Jos markkinahintaa ei ole saatavilla, markkina-arvo arvioidaan eurojärjestelmän sisäisiä malleja käyttäen.
 - 8) Ks. etenkin 22.1.2020 annettu päätös (EU) 2020/138 niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien, joiden rahayksikkö on euro, maksettavista osuuksista Euroopan keskuspankin pääomasta ja päätöksen (EU) 2019/44 kumoamisesta (EKP/2020/4), 22.1.2020 annettu päätös (EU) 2020/136 euroalueen ulkopuolisten kansallisten keskuspankkien maksettavista osuuksista Euroopan keskuspankin pääomasta ja päätöksen (EU) 2019/48 kumoamisesta (EKP/2020/2) ja 22.1.2020 annettu päätös (EU) 2020/139 kansallisten keskuspankkien keskinäisiä Euroopan keskuspankin pääoman osuuksien siirtoja ja maksetun pääoman tarkistamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistamisesta ja päätöksen (EU) 2019/45 kumoamisesta EKP/2020/5).
 - 9) Euroseteleiden liikkeeseenlaskua koskevien eurojärjestelmän tilinpäätöskäytäntöjen mukaan liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta kohdistetaan kuukausittain EKP:lle 8 %. Jäljelle jäävä 92 prosentin osuus kohdistetaan kansallisille keskuspankeille niin ikään kuukausittain siten, että kukin keskuspankki esittää taseessaan liikkeeseen lasketuista euroseteleistä osuuden, joka vastaa pankin maksamaa osuutta EKP:n pääomasta. Kansalliselle keskuspankille tämän käytännön mukaisesti kohdistettujen euroseteleiden arvon ja liikkeeseen laskettujen euroseteleiden arvon välinen erotus kirjataan erään ”Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset/nettovelat”.
 - 10) Arvopaperilainaus tapahtumissa saadut käteisvakuudet kirjataan tasetileille (ks. taseen vastattavaa puolen liitetietojen kohta 3 ”Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille”, ja kohta 5 ”Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle”).

Tuloslaskelman liitetiedot

31.12.2023

Vuonna 2023 EKP:n neuvosto jatkoi 27.7.2022 aloittamaansa ohjauskorkojen nostoa. Korkoja nostettiin vuoden aikana yhteensä 6 kertaa. Perusrahoitusoperaatioiden korko nousi 2,5 prosentista 4,5 prosenttiin, ja keskiporko oli 3,80753 %. Talletuskorko nousi 2,0 prosentista 4,0 prosenttiin, ja keskiporko oli 3,30753 %. Korkojen nousu kasvatti Suomen Pankin korkotuottojen määrää, mutta korkomenot kasvoivat vielä enemmän, joten Suomen Pankin korkokate vuodelta 2023 oli negatiivinen.

1. Korkotuotot

Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta ja euroalueelta olivat yhteensä 3 880,1 milj. euroa. Niistä 447,0 milj. euroa oli valuuttamääräisiä korkotuottoja ja 3 433,0 milj. euroa euromääräisiä korkotuottoja.

EKPJ-erille eli valuuttavarantojen siirtoja vastaavalle saamiselle EKP:ltä, EKP:n seteliosuudesta, pääoma-avainten soveltamisesta ja porrastuksesta aiheutuvalla saamisella ja velalla sekä TARGET-saldolle maksetaan perusrahoitusoperaatioiden korkoa. Vuonna 2023 näistä eristä kertyi korkotuottoja yhteensä 2 392,0 milj. euroa.

Valuuttamääräiset korkotuotot euroalueen ulkopuolelta (milj. EUR)	2023	2022	Muutos
Korkotuotot kuponkipapereista	199,8	69,2	130,6
Tuotot diskonttopapereista	1,5	1,8	-0,3
Korkotuotot talletuksista	0,8	0,3	0,4
Osingot rahastosijoituksista	28,7	27,4	1,2
Korkotuotot IMF-eristä	197,9	63,2	134,7
Muut korkotuotot	10,1	11,0	-0,9
Yhteensä	438,7	173,0	265,7

Euromääräiset korkotuotot euroalueen ulkopuolelta (milj. EUR)	2023	2022	Muutos
Korkotuotot talletuksista	–	0,2	-0,2
Negatiivisista koroista johtuvat korkotuotot rahapolitiikan ulkopuolisista talletuksista	–	13,0	-13,0
Muut korkotuotot	–	0,0	-0,0
Yhteensä	–	13,2	-13,2

Valuuttamääräiset korkotuotot euroalueelta (milj. EUR)	2023	2022	Muutos
Korkotuotot kuponkipapereista	5,0	3,1	1,9
Korkotuotot talletuksista	0,8	0,2	0,6
Muut korkotuotot	2,5	6,5	-4,0
Yhteensä	8,3	9,8	-1,5

Euromääräiset korkotuotot euroalueelta (milj. EUR)	2023	2022	Muutos
Korkotuotot talletuksista	–	0,1	-0,1
Osingot rahastosijoituksista	4,5	4,1	0,4
Korkotuotot EKPJ-eristä	2 392,0	334,4	2 057,6
Korkotuotot rahapolitiikan luotoista	416,4	0,4	416,0
Korkotuotot rahapolitiikan arvopapereista	618,1	305,2	312,9
Negatiivisista koroista johtuvat korkotuotot luottolaitosten talletuksista	–	262,8	-262,8
Negatiivisista koroista johtuvat korkotuotot rahapolitiikan ulkopuolisista talletuksista	–	20,3	-20,3
Muut korkotuotot	2,1	1,6	0,5
Yhteensä	3 433,0	928,7	2 504,3

Korkotuotot yhteensä (milj. EUR)	2023	2022	Muutos
Valuuttamääräiset korkotuotot euroalueen ulkopuolelta	438,7	173,0	265,7
Euromääräiset korkotuotot euroalueen ulkopuolelta	–	13,2	-13,2
Valuuttamääräiset korkotuotot euroalueelta	8,3	9,8	-1,5
Euromääräiset korkotuotot euroalueelta	3 433,0	928,7	2 504,3
Yhteensä	3 880,1	1 124,7	2 755,4

2. Korkokulut

Korkokulut euroalueen ulkopuolelle ja euroalueelle olivat yhteensä 4 924,0 milj. euroa. Niistä valtaosa, 4 472,2 milj. euroa, muodostui liikepankkien Suomen Pankkiin tekemille talletuksille maksetuista korkokuluista. Valuuttamääräisiä korkokuluja oli yhteensä 179,4 milj. euroa.

Valuuttamääräiset korkokulut euroalueen ulkopuolelle (milj. EUR)	2023	2022	Muutos
Korkokulut IMF-eristä	-164,1	-53,8	-110,3
Muut korkokulut	-0,0	-0,0	-0,0
Yhteensä	-164,1	-53,9	-110,3

Euomääräiset korkokulut euroalueen ulkopuolelle (milj. EUR)	2023	2022	Muutos
Korkokulut talletuksista	-162,3	-23,1	-139,2
Muut korkokulut	-4,4	–	-4,4
Yhteensä	-166,7	-23,1	-143,6

Valuuttamääräiset korkokulut euroalueelle (milj. EUR)	2023	2022	Muutos
Muut korkokulut	-15,3	-0,0	-15,2
Yhteensä	-15,3	-0,0	-15,2

Euomääräiset korkokulut euroalueelle (milj. EUR)	2023	2022	Muutos
Korkokulut rahapolitiikan talletuksista	-4 472,2	-403,5	-4 068,7
Korkokulut rahapolitiikan luotoista	–	-167,3	167,3
Korkokulut EKPJ-veloista	-0,9	–	-0,9
Korkokulut rahapolitiikan ulkopuolisista talletuksista	-100,8	-18,0	-82,8
Muut korkokulut	-4,0	–	-4,0
Yhteensä	-4 577,9	-588,8	-3 989,1

Korkokulut yhteensä (milj. EUR)	2023	2022	Muutos
Valuuttamääräiset korkokulut euroalueen ulkopuolelle	-164,1	-53,9	-110,3
Euromääräiset korkokulut euroalueen ulkopuolelle	-166,7	-23,1	-143,6
Valuuttamääräiset korkokulut euroalueelle	-15,3	-0,0	-15,2
Euromääräiset korkokulut euroalueelle	-4 577,9	-588,8	-3 989,1
Yhteensä	-4 924,0	-665,8	-4 258,3

3. Korkokate

Korkokate (milj. EUR)	31.12.2023	31.12.2022	Muutos
Korkotuotot			
Korkotuotot rahoitusvarallisuudesta	453,6	188,7	264,9
Korkotuotot rahapolitiikan ulkopuolisista talletuksista	–	33,3	-33,3
Korkotuotot rahapolitiikan eristä	1 034,5	568,3	466,2
Korkotuotot EKPJ-saamisista	2 392,0	334,4	2 057,6
Yhteensä	3 880,1	1 124,7	2 755,4
Korkokulut			
Korkokulut rahoitusvarallisuudesta	-187,9	-53,9	-134,0
Korkokulut rahapolitiikan ulkopuolisista talletuksista	-263,1	-41,0	-222,0
Korkokulut rahapolitiikan eristä	-4 472,2	-570,8	-3 901,4
Korkokulut EKPJ-veloista	-0,9	–	-0,9
Yhteensä	-4 924,0	-665,8	-4 258,3
KORKOKATE	-1 044,0	458,9	-1 502,9

4. Valuuttakurssierot

Erä sisältää valuuttamääräisten erien myynnistä realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot. Vuonna 2023 tällaisia voittoja kirjattiin 160,8 milj. euroa.

5. Arvopapereiden hintaerot

Erä sisältää arvopapereiden myynnistä realisoituneet voitot ja tappiot. Vuonna 2023 arvopapereista realisoitui 35,8 milj. euroa myyntivoittoa.

6. Valuuttojen ja arvopapereiden arvostustappiot

Erä sisältää valuuttojen ja arvopapereiden arvostustappiot. Jokaista arvopaperilajia ja valuuttaa tarkastellaan kirjanpidossa erikseen. Vuoden 2023 aikana korot yhä nousivat, joten arvopapereiden markkinahinnat laskivat edelleen. Tästä syntyi realisoitumattomia arvostustappioita erityisesti rahastosijoituksista ja Yhdysvaltain dollarin määräisistä arvopapereista. Arvopapereiden arvostustappioita kirjattiin yhteensä 20,3 milj. euroa vuoden lopussa. Vuonna 2023 Japanin jenin kurssi laski ja jenistä kirjattiin valuutta-arvostuksen yhteydessä 49,3 milj. euroa arvostustappiota.

7. Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos

Valuuttakurssi- ja hintaeromuutoksista realisoituneilla nettovoitoilla, yhteensä 140,0 milj. euroa, kartutettiin valuuttakurssi- ja hintaerovaruksia tilinpäätöspolitiikan mukaisesti. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

8. Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista

Erä sisältää sijoitustoiminnasta aiheutuneet palkkiot ja maksut.

9. Rahoitustulon netto-osuus

Rahoitustulo (milj. EUR)	31.12.2023	31.12.2022
Suomen Pankin pooliin lähettämä rahoitustulo	709,2	546,8
Suomen Pankin pääoma-avaimen mukainen rahoitustulo	742,7	131,1
Pääoma-avaimen mukainen rahoitustulon netto-osuus	33,5	-415,8
Korjaukset aiempina vuosina jaettuun rahoitustuloon	-0,2	-6,3
Osuus rahapoliittisista operaatioista johtuvien luottoriskien varalta tehdystä varauksesta	-0,8	-
Yhteensä	32,5	-422,1

Erä sisältää vuoden 2023 yhteenlasketun rahoitustulon netto-osuuden, josta muodostuu 32,5 milj. euron tuotot (edellisvuonna 415,8 milj. euron kulut), sekä Suomen Pankin osuuden, 0,8 milj. euroa, eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden luottoriskien varalta tehdystä varauksesta (ks. taseen liitetietojen kohta 12 ”Varaukset”).

Kunkin eurojärjestelmän kansallisen keskuspankin rahoitustulon määrä määritetään laskemalla sen velkapohjaa vastaavista yksilöitävistä saamisista kertyvät vuotuiset tuotot. Velkapohjaan kuuluvista veloista maksettavat korot on vähennettävä netto-osuuteen laskettavasta rahoitustulosta. Jos kansallisen keskuspankin yksilöitävien saamisten arvo on suurempi tai pienempi kuin sen velkapohjan arvo, erotus kompensoidaan soveltamalla erotuksen arvoon viimeisintä saatavilla olevaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkoa.

Seuraavassa taulukossa on eritelty yksilöitävien saamisten ja velkapohjan erät sekä niihin sovellettavat korot.

Yksilöitävät saamiset	Sovellettava korko	Velkapohja	Sovellettava korko
Kultavarannot suhteessa keskuspankin osuuteen EKP:n pääoman jakoperusteesta	0 %	Liikkeessä olevat setelit	Ei sovelleta
EKP:lle siirrettyjä valuuttavarantosaamiaisia vastaavat eurojärjestelmän sisäiset saamiset (lukuun ottamatta kultaa)	Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korko	Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	Saatu tuotto
Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille	Saatu tuotto	TARGET2-tapahtumista johtuvat eurojärjestelmän sisäiset nettovelat*	Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korko
PSPP - julkisen sektorin velkapaperit ja PEPP - julkisen sektorin velkapaperit	Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korko		
SMP, CBPP3, PSPP - monikansallisten laitosten velkapaperit, CSPP and PEPP (pois lukien PEPP - julkisen sektorin velkapaperit)	Saatu tuotto		

Yksilöitävät saamiset	Sovellettava korko	Velkapoljha	Sovellettava korko
Likviditeettiä lisääviin operaatioihin liittyvät saamiset euroalueen ulkopuolisilta keskuspankeilta	Kertynyt korkotuotto (suoriteperusteisesti)		
Kertynyt kuponkikorko arvonalennetuista rahapolitiikan arvopapereista, jotka kuuluvat täyden tuoton- ja riskinjaon piiriin	Ei sovelleta		
Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät eurojärjestelmän sisäiset nettosaamiset*	Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korko		
Kertynyt korko maturiteetiltaan yli vuoden mittaisista rahapolitiittisista operaatioista johtuvista saamisista	Ei sovelleta		

* Kansallisesta keskuspankista riippuen nämä komponentit voivat olla joko osa korvamerkittyjä varoja tai velkapoljhaa.

Eurojärjestelmän yhteenlaskettu rahoitustulo jaetaan kansallisille keskuspankeille EKP:n merkityn pääoman jakoperusteen mukaisesti. Suomen Pankin rahoitustulon netto-osuus on yhtä kuin Suomen Pankin pooliin lähettämä osuus yhteenlaskettavasta rahoitustulosta (709,2 milj. euroa) miinus Suomen Pankille jakoperusteen mukaisesti kuuluva osuus rahoitustulosta (742,7 milj. euroa).

10. Osuus EKP:n voitosta

EKP ei jakanut voittoa tilikausilta 2022 ja 2023.

11. Tuotot muista kantaosakkeista ja voitto-osuuksista

Erä sisältää BIS:n osakkeista saadut osingot, 3,7 milj. euroa.

12. Muut tuotot

Erä sisältää Finanssivalvonnan tuottoja 42,8 milj. euroa. Lisäksi erä sisältää kiinteistöjen tuotot, 5,1 milj. euroa, sekä toimitusmaksuja ja palkkioita.

13. Henkilöstökulut

Henkilöstökulut (milj. EUR)	31.12.2023	31.12.2022
Palkat ja palkkiot	51,3	50,3
Työnantajakorvaukset eläkerahastolle	10,1	9,8
Muut henkilösivukulut	4,0	2,3
Yhteensä	65,4	62,3

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä	2023 Henkilöä	2022 Henkilöä
Suomen Pankki	373	373
Finanssivalvonta	243	246
Yhteensä	616	619

Johtokunnan jäsenille maksetut peruspalkat (EUR)	2023
Olli Rehn ¹	212 536
Marja Nykänen	265 088
Tuomas Välimäki	219 735
Yhteensä	697 359

1) Virkavapaalla 23.9.2023 - 30.1.2024.

Johtokunnan jäsenille maksetut luontoisedut (ateria-, puhelin- ja autoetu) olivat yhteensä 40 527,22 euroa.

Suomen Pankin virkamiesten eläketurvasta säädetään julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016). Toimikautensa päättäneelle johtokunnan jäsenelle voidaan maksaa tulonmenetyksen korvausta, jos henkilö ei voi karensisäännöksen perusteella vastaanottaa työtehtävää muualta tai jos Suomen Pankista saatu eläke on pienempi kuin tulonmenetyksen korvaus. Tulonmenetyksen täysimääräinen korvaus on 60 % palkasta, ja sitä maksetaan yhden vuoden ajan yhteen sovittaen Suomen Pankista maksettavan eläkkeen kanssa siten, että nämä yhdessä eivät ylitä 60:tä prosenttia palkasta.

14. Eläkerahastomaksu

Suomen Pankki suoritti pankkivaltuuston hyväksymänä Suomen Pankin eläkerahastolle 10 milj. euron eläkerahastomaksun vuonna 2023 eläkevastuun nousun takia.

15. Hallinnolliset kulut

Hallinnolliset kulut (milj. EUR)	31.12.2023	31.12.2022
Tarvikkeista ja hankinnoista aiheutuvat kulut	0,5	0,4
Koneista ja kalustosta aiheutuvat kulut	8,4	7,5
Kiinteistöistä aiheutuvat kulut	10,2	9,7
Henkilöstösidonnaiset kulut	3,3	2,4
Ostetuista palveluista aiheutuvat kulut	16,3	15,6
Muut hallinnolliset kulut	3,2	2,4
Yhteensä	42,1	38,0

Erään sisältyvät vuokrat, kokous- ja sidosryhmäkulut, ostopalveluista aiheutuneet kulut ja tarvikkeet. Lisäksi erässä on henkilöstön koulutus-, virkamatka- sekä rekrytointikuluja.

16. Poistot käyttöomaisuudesta

Poistot aineellisesta ja aineettomasta käyttöomaisuudesta (milj. EUR)	31.12.2023	31.12.2022
Rakennukset	4,0	3,8
Koneet ja kalusto	2,9	2,7
Tietojärjestelmät	3,1	3,2
Yhteensä	10,1	9,7

17. Setelien hankintakulut

Setelien hankintakulut olivat 4,4 milj. euroa.

18. Muut kulut

Muista kuluista suurin osa liittyy perintäkuluihin, kurssi- ja pyörityseroihin ja muihin sen kaltaisiin kuluihin.

19. Eläkerahaston tuotot

Erään sisältyvät Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan työnantajan osuudet sekä työntekijän osuus maksutulosta, yhteensä 14,1 milj. euroa, sekä 10 milj. euron eläkerahastomaksu. Lisäksi erässä ovat eläkerahaston sijoitustoiminnan korkotuotot, 21,4 milj. euroa, ja kiinteistöjen tuotot, 1,8 milj. euroa.

20. Eläkerahaston kulut

Erään sisältyvät maksetut eläkkeet, 31,5 milj. euroa, hoitokulut ja poistot eläkerahaston hallussa olevasta käyttöomaisuudesta.

21. Varausten muutos

Erään sisältyy yleisvarauksen purku, 1 112,3 milj. euroa. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

22. Tilikauden tulos

Tilikauden 2023 tulos oli 0,00 euroa.

Tilinpäätöksen liitteet

31.12.2023

Milj. euroa	31.12.2023	31.12.2022
Osakkeet ja osuudet, nimellisarvo		
Kansainvälinen järjestelypankki (BIS) ¹	22,4 (1,96 %)	22,4 (1,96 %)
Asunto-osakkeet	0,2	0,2
Muut osakkeet ja osuudet	0,0	0,0
Yhteensä	22,6	22,6
Laskennallinen osuus arvopaperikeskuksen rahastosta	0,3	0,3
Eläkesitoumuksista johtuva vastuu		
Suomen Pankin eläkevastuu ²	593,5	569,5
– tästä varauksilla katettu	586,6	573,1

¹ Suluissa Suomen Pankin suhteellinen omistusosuus BIS:n liikkeessä olevista osakkeista.

² Vuoden 2023 eläkevastuussa on mukana 1.1.2024 annettava indeksikorotus eläkkeiden ja vapaakirjojen osalta.

Suomen Pankin kiinteistöt

Kiinteistö	Osoite	Valmistumisvuosi	Tilavuus noin m ³
Helsinki	Rauhankatu 16	1883/1961/2006	52 108
	Rauhankatu 19	1954/1981	40 487
	Snellmaninkatu 6 ¹	1857/1892/2001	23 600
	Snellmaninkatu 2 ¹	1901/2003	3 225
	Ramsinniementie 34	1920/1983/1998	4 800
Vantaa	Turvalaaksontie 1	1979	334 243
Inari	Saariseläntie 9	1968/1976/1998	6 100

¹ Siirretty vuoden 2002 alussa Suomen Pankin eläkerahaston omaisuudeksi.